

Belgische Kamer van Volksvertegenwoordigers

GEWONE ZITTING 1992-1993 (*)

19 APRIL 1993

WETSVOORSTEL

betreffende het reorganisatie-akkoord

(Ingediend door de heren Gol en Simonet)

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

PREAMBULE

1) Eind vorig jaar was het aantal faillissementen in België opgelopen tot meer dan 5000. Alle deskundigen verwachten voor 1992 zo'n 5200 tot 5300 faillissementen, waarmee het record van 1991 (4443 faillissementen) wordt gebroken.

In 1991 werden door de rechtbank van koophandel van Brussel 1076 faillissementsverklaringen uitgesproken. In 1992 werd dat aantal al op 4 november bereikt, wat dus een stijging met meer dan 20 % inhoudt.

De redenen waarom een zaak over de kop gaat kunnen sterk uiteenlopen, maar het is een feit dat veel ondernemingen van sluiting of vereffening gespaard zouden kunnen blijven als de wetten op het faillissement en het gerechtelijk akkoord niet achterhaald waren.

Het faillissement van verschillende grote ondernemingen tijdens het voorbije jaar en de moeilijkheden waarmee andere grote bedrijven de jongste maanden te kampen hebben, brengen nog maar eens de lacunes en onvolkomenheden van die wetten aan het licht.

(*) Tweede zitting van de 48e zittingsperiode.

Chambre des Représentants de Belgique

SESSION ORDINAIRE 1992-1993 (*)

19 AVRIL 1993

PROPOSITION DE LOI

sur le concordat de réorganisation

(Déposée par MM. Gol et Simonet)

DEVELOPPEMENTS

MESDAMES, MESSIEURS,

PREAMBULE

1) Le cap des 5000 faillites sera largement dépassé dans notre pays d'ici la fin de l'année. Tous les experts s'accordent pour prévoir entre 5200 et 5300 dépôts de bilan pour l'exercice en cours, battant le récent record de l'année 1991 avec 4443 faillites.

Au tribunal de commerce de Bruxelles, 1076 faillites avaient été déclarées l'an dernier, et cette année ce chiffre était déjà atteint le 4 novembre, soit une augmentation de plus de 20 %.

Si les causes de ces défaillances sont diverses, il est patent que la fermeture et la liquidation de nombre d'entreprises pourraient être évitées si la législation sur les faillites et celle sur les concordats n'étaient pas dépassées par les faits.

La défaillance de plusieurs groupes de sociétés importants au cours de l'année dernière et les difficultés rencontrées par d'autres ces derniers mois ont à nouveau mis en lumière les lacunes et les insuffisances de ces législations.

(*) Deuxième session de la 48e législature.

2) Die constatacie is niet nieuw. Er werden dan ook al herhaaldelijk pogingen ondernomen om de wetgeving te hervormen. Die hebben tot op heden evenwel nog geen concreet resultaat opgeleverd.

Al bijna 25 jaar lang voorziet elk regeringsprogramma, zij het steeds vanuit een geheel andere invalshoek, in een hervorming van de regelgeving voor bedrijven in moeilijkheden. De reden daarvoor ligt voor de hand : de wetgeving op het faillissement en het uitstel van betaling dateert immers van 1851, die met betrekking tot het gerechtelijk akkoord van 1887 en 1946. Noch de ene, noch de andere hebben sindsdien enige noemenswaardige wijziging ondergaan.

Meestal wordt de Yom Kippoer-oorlog van 1973 beschouwd als het ogenblik waarop een brutaal einde is gekomen aan dertig jaar economische expansie. Die oorlog ligt voor velen ook aan de oorsprong van de ingrijpende veranderingen die we al twintig jaar ondergaan en waarvan de eerste symptomen eigenlijk al merkbaar waren in 1966, toen we nog volop in de zogenaamde « golden sixties » leefden. In 1965 lag het aantal ondernemingen dat zijn deuren sloot en het aantal banen dat verloren ging in België al tweemaal hoger dan het jaar voordien. Een aantal grote metaalverwerkende bedrijven, waaronder Hainaut-Sambre werden met sluiting bedreigd, wat meteen de eerste bedrijfsbezettingen tot gevolg had (J. Malherbe, « L'administration contrôlée des entreprises », in « *Idées nouvelles dans le droit de la faillite* », Travaux de la quatrième Journée d'études juridiques Jean Dabin du 17 mai 1968, Bruylant, 1969, blz. 106 en 107).

Tijdens de Regering Vanden Boeynants-De Clercq van 1967, die over bijzondere machten beschikte, werd voor het eerst aanzienlijke steun aan bepaalde ondernemingen verleend. In het raam van haar sociaal beleid hoopte de regering op die manier bij te dragen tot de herstructurering van noodlijdende bedrijven (daartoe werd op 9 maart 1968 een eerste overeenkomst tussen de Staat en de NMKN ondertekend) en tegelijkertijd een administratief systeem in het leven te roepen dat bedrijven in moeilijkheden zou opsporen, alsmede een economische magistratuur in te stellen.

De wetgever heeft ondertussen nooit zijn belangstelling voor steun aan noodlijdende bedrijven verloren, maar is er niet in geslaagd dat werk af te maken.

Kenmerkend voor de jaren zeventig was het geloof in een actief industrieel overheidsbeleid én in overheidsondersteund bedrijfsbeheer. De snel op elkaar volgende regeringscrisissen hebben er evenwel toe geleid dat dat beleid nooit in concrete wetten is gegoten. Het in 1977 in de Kamer en in 1978 in de Senaatscommissie aangenomen wetsontwerp over « het beheer met bijstand van bedrijven » is gelukkig nooit in een volgende fase geraakt (zie M.-L. Stengers, *Le libéralisme face à la gestion assistée des entreprises en difficulté*, Centre Paul Hymans, 1976).

2) L'observation n'est pas nouvelle. Elle se trouve d'ailleurs à la base de plusieurs tentatives de réforme, qui n'ont malheureusement jamais abouti jusqu'ici.

Il y a maintenant presque 25 ans que chaque gouvernement inscrit à son programme, avec des philosophies très diverses il est vrai, la réforme de la réglementation en matière d'entreprises en difficulté, ce qui se comprend particulièrement lorsqu'on sait que la loi sur les faillites et les sursis date de 1851 et celle sur les concordats de 1887 et 1946, et que ces lois n'ont pratiquement pas été modifiées.

Car si c'est généralement à la « guerre du Kippour » de 1973, laquelle entraîna une brutale cassure dans une expansion économique trentenaire, que l'on rattache les origines de la mutation que nous avons traversée depuis vingt ans, les premiers symptômes en ont fait leur apparition dès 1966, en plein milieu de ce que l'on a appelé les « golden sixties ». En 1965 le nombre d'entreprises fermées et d'emplois perdus en Belgique atteignait déjà le double de l'année précédente et plusieurs importantes entreprises du secteur des fabrications métalliques, notamment Hainaut-Sambre, étaient menacées de fermeture, ce qui entraîna les premières occupations d'usine (J. Malherbe, « L'administration contrôlée des entreprises », dans *Idées nouvelles dans le droit de la faillite*, Travaux de la quatrième Journée d'études juridiques Jean Dabin du 17 mai 1968, Bruylant, 1969, pp. 106 et 107).

Ainsi c'est du Gouvernement Vanden Boeynants-De Clercq de 1967, muni de pouvoirs spéciaux, que datent les premières aides publiques importantes, tendant à assurer, dans une perspective sociale, la restructuration d'entreprises défaillantes (avec la signature le 9 mars 1968 d'une première convention entre l'Etat et la SNCI à cet effet) et les premières tentatives de mettre en place un système administratif de détection des entreprises en difficulté et une magistrature économique.

Depuis cette époque l'assistance au redressement des entreprises n'est pas sortie des préoccupations du législateur, sans que celui-ci parvienne cependant à achever son œuvre.

La décennie 1970 fut marquée par la foi dans l'« initiative industrielle publique » ainsi que dans la gestion assistée, que la succession rapide des crises ministérielles ne permettra pas d'institutionnaliser. Voté à la Chambre en 1977, voté en commission au Sénat en 1978, le projet de loi sur la gestion assistée n'est heureusement jamais allé plus loin (voyez M.-L. Stengers, *Le libéralisme face à la gestion assistée des entreprises en difficulté*, Centre Paul Hymans, 1976).

De dirigistische mythe van de door de overheid aangestelde « crisismanager » die als een *deus ex machina* ondernemingen uit hun langdurige coma zou weten te halen door massaal geld van de belastingbetaler in het bedrijf te pompen, is met de jaren gaan afbrokkelen. De hervormingsplannen van de jaren tachtig waren dan ook heel wat realistischer en pragmatischer, ongeacht de politieke strekking van hun inspiratoren.

Drie voorbeelden :

— 1980 : het voorontwerp van eenvormige Beneluxwet, dat de regelgeving in de drie lidstaten aan dezelfde grondbeginselen wou onderwerpen;

— 1983 : het wetsontwerp tot opsporing van ondernemingen in moeilijkheden en tot bijstand in hun herstel ingediend door de heren Gol en Eyskens;

— 1985 : het wetsvoorstel betreffende het faillissement en het gerechtelijk akkoord dat door de heer Lallemant in de Senaat en door de heer Collignon in de Kamer werd ingediend.

Jammer genoeg heeft de wetgever zijn werk nooit afgemaakt. Ondertussen moesten de rechtbanken zo goed en zo kwaad als het ging de rechtspraak aan de sociaal-economische crisissituatie van de jaren 1970-1980 aanpassen. Uiteindelijk heeft dat hen ertoe aangezet de positie van de rechter ten opzichte van de andere machten (uitvoerende en wetgevende macht), alsmede de inhoud van zijn ambt opnieuw te definiëren.

De rechter in handelszaken, die heen en weer wordt geslingerd « tussen rechtsweigeren en een teveel aan macht » (de uitdrukking is van Paul Martens, thans raadsheer in het Arbitragehof) en die zich traditioneel bezighoudt met arbitrage in verband met individuele subjectieve rechten, is dan ook wilens nillens een belangrijke rol bij innoverende wijzigingen gaan spelen.

3) De rechtspraak moet evenwel roeien met de riemen die de wetgever ter beschikking stelt. Hervormingen blijven derhalve nodig. Rechtspractici hebben er steeds voor gepleit.

In een document van 26 september 1991 heeft het VBO zich eveneens uitgesproken voor een « diepgaande hervorming » en een aantal voorstellen in verband met het gerechtelijk akkoord ter tafel gelegd.

Op het einde van het vorige gerechtelijk jaar heeft minister van Justitie, Melchior Wathelet, de conclusies bekendgemaakt van de werkzaamheden van een commissie die werd ingesteld door zijn voorganger Jean Gol en onder het voorzitterschap van Ernest Krings, voormalig procureur-generaal bij het Hof van Cassatie, de hervorming van het faillissementsrecht diende voor te bereiden.

Bij die gelegenheid werd nog maar eens het ontbreken van een specifieke regeling voor het gerechtelijk akkoord gelaakt. De enige verwijzing die het verslag van de commissie-Krings in dat verband bevat, is de afschaffing van het gerechtelijk akkoord na faillissement, een mogelijkheid die al lang in onbruik

Avec le temps, le mythe dirigiste du « manager public de crise » sensé sauver miraculeusement les entreprises en coma prolongé avec l'apport de capitaux massifs aux frais du contribuable, s'est estompé et, quelle que soit l'orientation politique de leurs inspirateurs, les projets de réforme des années 1980 ont été plus réalistes et pragmatiques.

On peut en citer trois :

— l'avant-projet de loi uniforme Benelux de 1980, qui tend à l'unification des principes fondamentaux des trois législations en cause;

— le projet de loi relatif à la recherche des entreprises en difficulté et à leur assistance dans leur redressement, déposé en 1983 par M. Gol et M. Eyskens;

— la proposition de loi relative aux faillites et concordats déposée en 1985 par M. Lallemant au Sénat et par M. Collignon à la Chambre.

Le législateur n'a malheureusement jamais mené son travail à terme. Et en attendant les tribunaux se sont trouvés contraints d'adapter tant bien que mal la jurisprudence à la situation socio-économique de crise des années 1970-1980, ce qui les a amenés à redéfinir la place du juge face aux autres pouvoirs, exécutif et législatif, et sa fonction.

Au delà de l'arbitrage de droits subjectifs individuels, le juge commercial, partagé « entre le déni de justice et l'excès de pouvoir » (l'expression est de M. Paul Martens, aujourd'hui membre de la Cour d'arbitrage), est ainsi devenu, bon gré mal gré, un agent important du changement.

3) Mais la jurisprudence ne peut donner plus que ce que le législateur ne lui apporte, et ne permet pas l'économie d'une réforme. Aussi les praticiens n'ont-ils pas cessé d'appeler cette réforme de leurs vœux.

Dans un document diffusé le 26 septembre 1991, la FEB a souhaité à son tour « une réforme en profondeur » et formulé plusieurs propositions en matière de concordat.

A la fin de l'année judiciaire dernière, le Ministre de la Justice Melchior Wathelet a dévoilé les conclusions d'une commission, présidée par M. Ernest Krings, ancien Procureur Général à la Cour de Cassation, que son prédécesseur, M. Jean Gol, avait instituée avec pour mission de préparer une réforme du droit de la faillite.

A cette occasion plusieurs voix se sont encore élevées pour regretter l'absence de mesures propres au concordat. La seule référence faite à cette matière dans le projet de la commission Krings est la suppression du concordat après faillite, tombé depuis longtemps en désuétude. Pour le reste, les proposi-

was geraakt. Voor het overige bevatten de voorstellen van minister Wathelet geen enkel alternatief voor de traditionele procedure van het gerechtelijk akkoord, dat nog steeds het enige — en op zijn zachtst uitgedrukt weinig doeltreffende — middel is waarover een handelaar die ongelukkig is, beschikt om een faillissement te voorkomen (N. Ghislain, *La Libre Entreprise*, 21 septembre 1991, blz. 5).

4) Bij politici, magistraten, vakbonden en werkgevers bestaat nochtans ruime eensgezindheid over de functie van het gerechtelijk akkoord in de huidige sociaal-economische context. Het moet ondernemingen die tijdelijk in moeilijkheden verkeren maar die een kans hebben om er weer bovenop te raken, een uitweg bieden om het failliet te voorkomen.

Diezelfde eensgezindheid bestaat er ook over de bepalingen die moeten worden bijgesteld opdat de paradoxale situaties waartoe de huidige wetten soms aanleiding geven, zich in de toekomst niet meer kunnen voordoen.

Moet de hervorming verder gaan dan het aldus vastgestelde gemeenschappelijke kenmerk? Het onderhavige voorstel zet alvast een stap in die richting. We worden er trouwens toe gedwongen door de noodzaak om onze ondernemingen te beschermen. Dat blijkt duidelijk uit de incidenten waarmee de procedure inzake het gerechtelijk akkoord telkens weer gepaard gaat. Naar aanleiding van enkele recente gevallen werd trouwens terecht een vergelijking gemaakt met de in het buitenland geldende regelingen. Vooral de « Chapter 11 » van de federale « Bankruptcy Code » van de Verenigde Staten kwam daarbij ter sprake. Er gingen dan ook stemmen op om een gerechtelijk akkoord naar Amerikaans model aan ons rechtsinstrumentarium toe te voegen. Blijft de hervorming beperkt, dan is het gerechtelijk akkoord nog altijd niet meer dan een tussenstap naar het faillissement.

Geconstateerd werd dat het bijzonder moeilijk is om een gerechtelijk akkoord te verkrijgen. Dat is onder meer te wijten aan het feit dat de betrokken belangen op grond van achterhaalde criteria worden ingeschat en een steeds groter gedeelte van de passiva buiten de procedure blijft. Steeds vaker wordt immers een beroep gedaan op de leasingformule, een techniek die nog niet bestond in 1946, toen de gecoördineerde wetten, die deze problematiek nog steeds regelen, werden goedgekeurd.

5) Aangezien de regering in gebreke blijft om de gecoördineerde wetten betreffende het gerechtelijk akkoord aan te passen, probeert het onderhavige wetsvoorstel een oplossing te bieden.

De hervorming die het voorstel beoogt, bevat niet alleen een aantal eerder gedane suggesties van mensen die ervaring hebben met het saneren van ondernemingen, maar ook nieuwe maatregelen waarvan de noodzaak is gebleken naar aanleiding van verscheidene recente faillissementen.

tions du Ministre Wathelet ne prévoient aucun changement pour la procédure classique du concordat judiciaire, le dernier moyen, actuellement très peu efficace pour dire le moins, à la disposition d'un commerçant malheureux pour éviter la faillite (N. Ghislain, *La Libre Entreprise*, 21 septembre 1991, p. 5).

4) Une large unanimité de vues existe cependant dans le monde politique, judiciaire, syndical et patronal sur l'objectif qui doit être assigné à l'institution du concordat dans le contexte socio-économique actuel, à savoir permettre à une entreprise confrontée à des difficultés passagères, mais qui présente des chances de redressement, d'échapper à la faillite.

L'accord se fait aussi sur un ensemble de dispositions à corriger de manière à éviter les situations paradoxales qui découlent de la législation actuelle.

Faut-il, au-delà de ce commun dénominateur, pousser plus loin la réforme? La présente proposition va dans ce sens. L'objectif de sauvegarde de nos entreprises le commande. Les incidents qui émaillent les procédures de concordat en témoignent. A l'occasion de certaines défaillances récentes, les observateurs n'ont d'ailleurs pas manqué, à juste titre, de comparer notre institution concordataire aux systèmes équivalents existant à l'étranger, et plus particulièrement au « Chapitre 11 » du « Bankruptcy Code » fédéral des Etats-Unis, et de réclamer l'introduction dans notre arsenal juridique d'un « concordat à l'américaine ». Avec une mini-réforme, le concordat restera l'antichambre de la faillite.

Il a pu être observé que si les chances d'obtenir un concordat sont particulièrement faibles, cela tient notamment à une appréciation dépassée des intérêts en cause et au fait qu'une part de plus en plus large du passif ne peut être touchée par la procédure, particulièrement si l'on tient compte du recours de plus en plus massif à la technique du leasing, ignorée de la pratique en 1946 au moment de l'adoption des lois coordonnées qui gouvernent toujours la matière.

5) La présente proposition a pour objectif de pallier la carence du Gouvernement en matière d'actualisation des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

Le projet de réforme qu'elle a pour objet incorpore un ensemble de propositions anciennes émanant des praticiens du redressement d'entreprises et prévoit une série de propositions nouvelles dont la nécessité a été mise en lumière à l'occasion de plusieurs défaillances récentes.

1. *Overgenomen suggesties :*

- ondernemingen moeten tijdig, dit is zodra hun toekomst wordt bedreigd en niet pas als het faillissement onafwendbaar is, een reorganisatie-akkoord kunnen krijgen;
- de door de vigerende wet opgelegde voorwaarde dat de aanvrager « ongelukkig » en te goeder trouw moet zijn, moet worden opgeheven. Het is een anti-economische maatregel;
- ook al gaat het de betrokkene weer beter, het gerechtelijk akkoord moet blijven gelden, zo niet, dan is de dreigende opheffing ervan een zwaard van Damocles dat eventuele overnemers afschrikt;
- de kredietwaardigheid van de aanvrager van het akkoord moet worden verbeterd; daarom moet een formule worden gevonden om tijdens de procedure de leveranciers met zekerheid te kunnen betalen;
- het gerechtelijk akkoord moet zowel voor de overheidsschuldeisers als voor de particuliere schuldeisers gelden;
- het toepassingsgebied van de voorstellen die door de aanvrager kunnen worden gedaan, moet worden verruimd; op dit ogenblik zijn die voorstellen doorgaans volgens een strak stramien geformuleerd;
- personeel en schuldeisers moeten beter worden ingelicht, zodat er meer openheid komt.

2. *Nieuwe voorstellen :*

- het gerechtelijk akkoord moet openstaan voor alle ondernemingen die op commerciële leest geschoeid zijn, ook al is dat zonder winstoogmerk;
- in bepaalde gevallen moet een gerechtelijk akkoord verplicht worden gemaakt;
- er dient niet alleen rekening te worden gehouden met de financiële belangen van de schuldeisers, maar ook met de economische belangen die op het spel staan;
- in bepaalde omstandigheden moet de bedrijfsleiding vervangen kunnen worden door gerechtelijke bewindvoerders;
- het afhandelen van lopende contracten moet worden vergemakkelijkt;
- de schulden moeten gemakkelijker kunnen worden verlicht en herschikt;
- het moet mogelijk zijn om met enig voorbehoud het gerechtelijk akkoord zowel op bevoorrechte als op gewone schuldeisers (onder meer de banken) toe te passen;
- feitelijkheden of misbruiken vanwege sommige schuldeisers moeten worden voorkomen onder meer door hun een « indicatieve » in plaats van beslissende stem te geven;
- er moet meer ruimte komen voor overnemers en meer waarborgen voor de voorwaarden waaronder zij worden gekozen;
- het gerechtelijk akkoord mag geen dekmantel zijn voor onregelmatigheden van de bedrijfsleiding;
- er moet tot op zekere hoogte rekening worden gehouden met de groepen van vennootschappen, een verschijnsel dat onbekend is in de wetten op de handelsvennootschappen.

1. *Les premières visent :*

- à permettre aux entreprises d'obtenir un concordat de réorganisation lorsqu'il en est encore temps, c'est-à-dire dès que leur avenir est compromis, sans devoir attendre d'être en état de faillite;
- à supprimer la condition, actuellement prévue par la législation pour l'obtention du concordat, du malheur et de la bonne foi du requérant, qui est anti-économique;
- à assurer le maintien du concordat, même en cas de retour à meilleure fortune, sa suppression étant une épée de Damoclès qui provoque souvent la réserve d'éventuels repreneurs;
- à conforter le crédit du demandeur en concordat, en prévoyant une formule pour garantir efficacement le paiement des fournisseurs durant la procédure;
- à soumettre au concordat les créanciers publics comme les créanciers privés;
- à élargir le champ des propositions concordataires, qui sont généralement très stéréotypées;
- à mieux informer le personnel et les créanciers de manière à garantir une meilleure transparence.

2. *Les secondes tendent :*

- à ouvrir le bénéfice du concordat à toutes les entreprises organisées sur des bases commerciales, y compris celles qui n'ont pas de but de lucre;
- à rendre le concordat obligatoire dans certaines circonstances;
- à prendre en compte les intérêts économiques en présence, et non les seuls intérêts financiers des créanciers;
- à permettre dans certaines circonstances la désignation d'administrateurs judiciaires qui se substituent aux dirigeants de l'entreprise;
- à faciliter la poursuite des contrats en cours;
- à alléger et à réorganiser plus facilement le passif;
- à appliquer, avec des nuances, le concordat à tous les créanciers, privilégiés comme chirographaires, et notamment aux banques;
- à éviter des voies de fait ou abus de certains créanciers, notamment en donnant à leur vote un caractère indicatif plutôt que décisif;
- à faciliter l'intervention de repreneurs et à mieux garantir les conditions dans lesquels ils sont choisis;
- à éviter que le concordat ne puisse couvrir des irrégularités des dirigeants;
- à appréhender dans une certaine mesure le phénomène des groupes de sociétés qui n'est pas envisagé par la législation sur les sociétés commerciales.

6) Men kan zich afvragen bij wie de wetgevende bevoegdheid ter zake ligt.

De Waalse Gewestraad heeft bij decreet van 28 augustus 1981 een « comité de surveillance et de contrôle dans les entreprises en voie de restructuration » (*Belgisch Staatsblad* van 13 november 1981) opgericht, terwijl de Vlaamse Raad op 27 juni 1985 een decreet « houdende oprichting van een Vlaamse commissie voor preventief bedrijfsbeleid » heeft aangenomen (*Belgisch Staatsblad* van 14 april 1988).

In geen van beide gevallen werd betwist dat de Gewesten bevoegd zijn om op die manier bij te dragen tot de sanering van noodlijdende bedrijven.

De heer Bernard Anselme is nog een stap verder gegaan door op 15 februari 1983 de Waalse Gewestraad een voorstel van decreet betreffende het beheer met bijstand van bedrijven in moeilijkheden in te dienen (Stuk CRW, n° 54/1 (1982-1983)).

De Raad van State heeft toen in zijn advies van 29 maart 1983 naar voren gebracht dat dit voorstel niet tot de bevoegdheid van de Gewesten behoorde, zoals die op dat ogenblik was georganiseerd.

Sedert de laatste hervorming van de instellingen in 1988 liggen de problemen evenwel anders.

Het economisch beleid ressorteert thans deels onder de gewesten en deels onder de centrale overheid (zie Marc Uyttendaele, « *Le fédéralisme inachevé* », Bruylant, 1991, blz. 435). De bevoegdheidsverdeling wordt gekenmerkt door een ware verstrengeling van gewestelijke en nationale bevoegdheden (*ibidem*, blz. 449). De residuaire bevoegdheden dienaangaande komen de Gewesten toe. Op grond van een uitdrukkelijke bevoegdheidstoewijzing is de centrale Staat evenwel exclusief bevoegd op het gebied van het handelsrecht (artikel 6, § 1, VI, (*nieuw*) van de bijzondere wet van 8 augustus 1988 tot wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen).

Om de strakheid van een dergelijke overlapping van bevoegdheden te verhelpen, zijn de impliciete bevoegdheden bij de bijzondere wet van 1988 uitgebreid. Op grond van deze wet kan de gewestelijke decreetgever bepalingen uitwerken inzake materies waarvoor de Raden niet bevoegd zijn, met dien verstande dat het om bepalingen gaat die noodzakelijk, en in tegenstelling tot vroeger niet langer meer « onontbeerlijk » zijn voor de uitoefening van hun bevoegdheden.

Zoals uit de rechtspraak van het Arbitragehof blijkt, geeft de uitlegging van de bijzondere wet ter zake aanleiding tot dubbelzinnigheid (*ibidem*, blz. 504 en volgende). Het hanteren van het begrip « impliciete bevoegdheden » is naar het oordeel van het Hof aanvaardbaar op de tweeledige voorwaarde dat « de voorbehouden aangelegenheid zich tot een gedifferentieerde regeling leent en dat de weerslag op de voorbehouden aangelegenheid slechts marginaal is » (*ibidem*, blz. 472 en volgende).

Degenen die van oordeel zijn dat het verantwoord is dat in ieder gewest ten aanzien van in moeilijkheden verkerende ondernemingen een andere regeling

6) La compétence législative en la matière prête à question.

Par décret du 28 août 1981 le Conseil Régional Wallon a créé « un comité de surveillance et de contrôle dans les entreprises en voie de restructuration » (*Moniteur belge* du 13 novembre 1981) et le Vlaamse Raad a adopté le 27 juin 1985 un décret « houdende oprichting van een Vlaamse commissie voor preventief bedrijfsbeleid » (*Moniteur belge* du 14 avril 1988).

La compétence des Régions pour contribuer de la sorte au redressement d'entreprises en difficulté n'a pas été contestée à cette occasion.

Posant un pas de plus, M. Bernard Anselme a déposé le 15 février 1983 au Conseil régional wallon une proposition de décret « sur la gestion assistée des entreprises en difficulté » (Doc. CRW, n° 54/1 (1982-1983)).

A l'époque, le Conseil d'Etat a estimé dans un avis du 29 mars 1983 que cette proposition échappait à la compétence régionale telle qu'elle était alors organisée.

Depuis la dernière réforme institutionnelle de 1988 le problème se pose cependant différemment.

La politique économique est aujourd'hui une politique partagée entre les régions et le pouvoir central (voy. Marc Uyttendaele, *Le fédéralisme inachevé*, Bruylant, 1991, p. 435). Dans ce domaine la répartition des compétences se caractérise par une réelle imbrication des compétences régionales et étatiques (*ibidem*, p. 449). Les Régions disposent là de compétences résiduelles. Mais, en vertu d'une attribution expresse, l'Etat central est seul compétent pour le droit commercial (article 6, § 1er, VI (*nouveau*) de la loi spéciale du 8 août 1988 modifiant la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles).

Pour pallier le caractère rigide de pareille superposition de compétences, la loi spéciale de 1988 a par ailleurs élargi les pouvoirs implicites : elle permet au législateur régional de porter des dispositions de droit relatives à des matières pour lesquelles les Conseils ne sont pas compétents dans la mesure où ces dispositions sont nécessaires — et non plus seulement « indispensables » comme antérieurement — à l'exercice de leurs compétences.

Comme en témoigne la jurisprudence de la Cour d'arbitrage, l'interprétation de la loi spéciale à ce sujet prête à équivoque (*ibidem*, pp. 504 et suivantes). Le recours aux pouvoirs implicites n'est, à l'estime de la Cour, admissible qu'à la double condition « que la matière réservée se prête à un règlement différencié et que l'impact sur la matière réservée ne soit que marginal » (*ibidem*, pp. 472 et suivantes).

Ceux qui jugeront qu'un règlement différencié se justifie en matière d'entreprises en difficulté selon les régions et que l'impact d'une modification des lois

geldt, en dat de weerslag van een wijziging van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord slechts marginaal is in vergelijking met het handelsrecht in zijn geheel, zullen dan ook stellen dat de in dit wetsvoorstel vervatte hervorming bij decreet of ordonnantie kan worden geregeld.

Anderen zullen daarentegen van oordeel zijn dat de voorgestelde hervorming op grond van deze criteria bij wet moet worden doorgevoerd.

De voorgestelde hervorming kan derhalve hetzij in de vorm van voorstellen van decreet of ordonnantie bij de Gewestraden, hetzij in de vorm van wetsvoorstellen bij het nationale Parlement worden ingediend.

De Raad van State kan over dit bevoegdheidsprobleem om advies worden gevraagd, zodat de bespreking van deze hervorming zonder procedurele verrassingen haar beslag kan krijgen.

Gemeenschappelijk kenmerk van de voorgenomen hervormingen

7) Er is reeds op gewezen dat de rechtspractici het eens zijn over een aantal voorstellen om het gerechtelijke akkoord te herzien.

Het spreekt vanzelf dat die suggesties in het onderhavige wetsvoorstel zijn opgenomen, zulks in navolging van vroegere wetsontwerpen of -voorstellen, die evenwel een beperktere strekking hadden. Het ligt in de bedoeling de uit de huidige stand van de wetgeving voortvloeiende paradoxale situaties te voorkomen.

Voorwaarden voor de toepasselijkheid van het gerechtelijk akkoord

8) Eerste paradox : in de huidige stand van het positief recht komen ondernemingen pas in aanmerking voor een herschikking in het kader van een gerechtelijk akkoord, wanneer ze failliet zijn. Ze moeten derhalve wachten tot het te laat is.

Doorgaans wordt er in de rechtsleer en de rechtspraak van uitgegaan dat de schuldenaar pas om een gerechtelijk akkoord kan verzoeken, wanneer hij zijn betalingen heeft gestaakt en zijn krediet aan het wankelen is gebracht. Daaruit wordt afgeleid dat een onderneming die een verzoek tot gerechtelijk akkoord indient, in staat van faillissement is.

Een ieder is het ermee eens dat het verzoek tot gerechtelijk akkoord moet kunnen worden ingediend, alvorens het tot faillissement komt. Het voorontwerp van eenvormige Beneluxwet bepaalde reeds dat het gerechtelijk akkoord kan worden aangevraagd door een schuldenaar die « verwacht dat hij zijn schulden niet langer zal kunnen betalen ». In het wetsontwerp Gol-Eyskens en het wetsvoorstel Lallemand-Collignon worden die termen overgenomen. In het onderhavige wetsvoorstel wordt evenwel de voorkeur gegeven aan de bepaling van artikel 1, die een soortgelijk, doch duidelijker concept hanteert.

coordonnées sur le concordat judiciaire n'est que marginal par rapport à l'ensemble du droit commercial, considéreront que la réforme qui fait l'objet de la présente proposition peut être introduite par décret ou ordonnance.

D'autres au contraire estimeront qu'au vu de ces critères, la réforme proposée suppose une modification par voie législative.

C'est le motif pour lequel la réforme proposée peut faire l'objet de propositions de décret ou d'ordonnance déposées aux Conseils régionaux et de propositions de loi déposées au Parlement national.

Le Conseil d'Etat pourra être consulté sur cette question de compétence et l'examen de la réforme projetée pourra ainsi être entrepris sans aléas de procédure.

Le commun dénominateur des réformes demandées

7) Il a été indiqué qu'un ensemble de propositions de réforme du concordat font l'unanimité des praticiens.

Elles sont évidemment incluses dans la présente proposition, à l'instar de projets ou de propositions antérieures, plus limitées cependant, de manière à éviter les situations paradoxales qui découlent de la situation actuelle.

Conditions d'accès au concordat

8) Premier paradoxe observé : dans l'état actuel du droit positif, l'entreprise qui souhaite mettre en œuvre une réorganisation concordataire ne peut le faire avant d'être en état de faillite; elle doit attendre qu'il soit trop tard.

Doctrines et jurisprudence considèrent généralement que le débiteur ne peut demander le concordat que lorsqu'il se trouve en état de cessation de paiements et d'ébranlement de crédit et déduisent dès lors du dépôt de la requête en concordat l'existence d'un état de faillite.

Tout le monde est d'accord pour considérer que le concordat doit pouvoir être sollicité avant que la faillite ne soit avérée. L'avant-projet de loi Benelux prévoyait déjà que le concordat peut être demandé par un « débiteur qui prévoit qu'il ne pourra pas continuer à payer ses dettes ». Le projet Gol-Eyskens et la proposition Lallemand-Collignon ont repris ces termes, auxquels ceux de l'article 1er de la présente proposition, qui paraissent plus nets quoi qu'équivalents dans leur concept, ont été préférés.

Afschaffing van de voorwaarde dat de schuldenaar ongelukkig en te goeder trouw moet zijn

9) Tweede paradox : de mogelijkheid om voor een gerechtelijk akkoord in aanmerking te komen, kan worden aangetast door in het verleden gemaakte fouten, terwijl deze precies door het gerechtelijk akkoord zouden moeten kunnen worden rechtgezet.

Overeenkomstig artikel 2, § 1, van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord kan de homologering van het gerechtelijk akkoord door de rechtbank slechts worden « verleend ten behoeve van de schuldenaar die ongelukkig en te goeder trouw is ».

Deze tweeledige voorwaarde vloeit voort uit de achterhaalde verwarring tussen een persoon en zijn onderneming. De beoordeling of een bedrijf ten dode is opgeschreven en van de markt moet worden gehaald, dan wel of het in staat is om tijdelijke problemen te boven te komen, dient te geschieden op grond van objectieve en economische criteria.

Bovendien is het onbillijk om het gerechtelijk akkoord ten aanzien van schuldeisers die daarom verzoeken, te doen afhangen van het gedrag van de bedrijfsleiding.

Vandaar de noodzaak om de wet te wijzigen. In een dergelijke wijziging is voorzien in het voorontwerp van eenvormige Beneluxwet, het wetsontwerp Gol-Eyskens en het wetsvoorstel Lallemand-Collignon, waarbij wordt voorgesteld deze voorwaarde inzake het ongelukkig en te goeder trouw zijn van de schuldenaar zonder meer af te schaffen. Het ontwerp Gol-Eyskens vervangt deze voorwaarden door het criterium van de « betrouwbaarheid » van de in het kader van het gerechtelijk akkoord gedane voorstellen, waarmee hoofdzakelijk de evaluatie van de kansen op economisch welslagen van het herstelplan wordt bedoeld.

Het onderhavige wetsvoorstel gaat in dezelfde richting, zij het dat wordt voorzien in de mogelijkheid om dwalende aandeelhouders of bedrijfsleiders te vervangen, en dat wordt voorkomen dat zij hun eventuele verantwoordelijkheid achter het gerechtelijk akkoord verschuilen. In het bovengenoemde VBO-document wordt toegegeven dat de in het kader van het gerechtelijk akkoord gedane voorstellen de vervanging van de bedrijfsleiding van de betrokken onderneming kunnen behelzen.

« Opnieuw in betere doen »

10) Derde paradox : de geldschieters riskeren de opbrengst van de door hen voor de reorganisatie aangebrachte middelen te zien tenietgaan door het opnieuw opduiken van het door het gerechtelijk akkoord opgeheven passief.

Krachtens artikel 34 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord is « hij die het akkoord heeft verkregen, gehouden zijn schuldeisers

Suppression de la condition de malheur et de bonne foi

9) Deuxième paradoxe : la possibilité de recourir au concordat peut être compromise par des erreurs commises dans le passé, que le concordat devrait plutôt permettre de corriger.

Aux termes de l'article 2, § 1er, des lois coordonnées sur le concordat judiciaire en effet, l'homologation du concordat par le tribunal « ne sera accordée qu'en faveur du débiteur malheureux et de bonne foi ».

Cette double condition repose sur une confusion dépassée entre l'homme et l'entreprise. C'est en fonction de critères objectifs et économiques qu'il convient d'apprécier si une entreprise est condamnée et doit être éliminée du marché ou si elle est à même de surmonter des difficultés qui ne sont que passagères.

Par ailleurs, il est inéquitable pour des créanciers qui souhaitent le concordat de lier l'octroi de celui-ci au comportement de la direction de l'entreprise.

D'où la nécessité d'adapter la loi, comme le prévoient l'avant-projet Benelux, le projet Gol-Eyskens et la proposition Lallemand-Collignon, en supprimant purement et simplement cette condition de l'infortune et de la bonne foi. Le projet Gol-Eyskens remplace ces conditions par celle de la « fiabilité » des propositions concordataires, ce qui vise essentiellement l'appréciation de la réussite économique du plan de redressement.

La présente proposition va dans le même sens, tout en prévoyant la possibilité de remplacer les actionnaires ou dirigeants d'entreprise fautifs et en évitant qu'ils ne puissent trouver dans le concordat une couverture de leurs responsabilités éventuelles. Dans son document précité, la FEB admettait que les propositions concordataires puissent prévoir le remplacement des dirigeants de la société concordataire.

Retour à meilleure fortune

10) Troisième paradoxe : le jour où leurs efforts porteront leurs fruits, les bailleurs de fonds qui apporteraient les moyens nécessaires à une restructuration sont menacés de voir ressuscité le passif annulé par le concordat pour la faciliter.

En vertu de l'article 34 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire, celui qui a obtenu le concordat est tenu, en cas de retour à meilleure fortune, de

ten volle te betalen, ingeval hij opnieuw in betere doen komt ». Zodoende verliest hij het voordeel van het gerechtelijk akkoord.

Deze bepaling is misschien zinvol voor natuurlijke personen, bijvoorbeeld voor het geval waarin zij een erfenis krijgen, maar ze is nauwelijks toegestaan op handelsvennootschappen, vooral wanneer het herstelplan de inbreng van nieuwe financiële middelen impliceert.

Deze paradox is des te sterker, wanneer in overweging wordt genomen dat die bepaling niet geldt voor het gerechtelijk akkoord na faillietverklaring. Ze moet worden opgeheven. Terzake sluit dit voorstel aan bij het voorontwerp van eenvormige Benelux-wet, het wetsontwerp Gol-Eyskens, het wetsvoorstel Lallemand-Collignon en het VBO-document.

Lot van de schuldvorderingen op de failliete boedel

11) Vierde paradox : de schuldenaar bij een gerechtelijk akkoord heeft het thans moeilijker dan de gefailleerde schuldenaar om met het oog op de voortzetting van zijn activiteiten krediet te vinden.

De na de indiening van het verzoek om een gerechtelijk akkoord ontstane schuldvorderingen zijn momenteel niet aan enige bijzondere regeling onderworpen, indien de procedure faalt en op een faillissement uitloopt.

Volgens het VBO betekent zulks *in concreto* dat de leveranciers die hun leveringen na de indiening van het verzoek om een gerechtelijk akkoord voortzetten, doorgaans om contante betaling van hun schuldvorderingen vragen. Een en ander bezwaart de liquiditeit van de onderneming en plaatst de schuldenaar die het akkoord heeft aangevraagd voor moeilijkheden die een gewone handelaar niet kan dragen. Zulks is uiteraard paradoxaal. Bovendien is iedere vorm van kredietverlening nagenoeg uitgesloten.

Daarbij komt dat de taak van de rechter-commissaris ernstig wordt bemoeilijkt doordat hij alle verbintenissen en betalingen dag na dag moet opvolgen.

Onderhavig wetsvoorstel behelst een formule die de betaling van deze schuldvorderingen op afdoende wijze garandeert.

Situatie van de overheidsschuldeisers

12) De vijfde paradox houdt verband met het feit dat sommige schuldeisers aan het gerechtelijk akkoord ontsnappen.

Luidens artikel 29 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord werkt het gerechtelijk akkoord « niet ten aanzien van :

1° de belastingen en andere openbare lasten, alsmede dijk- en poldergelden;

2° schuldvorderingen gewaarborgd door voorrecht, hypotheek of pand;

3° schuldvorderingen wegens levensonderhoud. »

payer intégralement ses créanciers. Il perd donc l'avantage du concordat.

Si cette disposition a pu se concevoir pour des personnes physiques, par exemple pour le cas où leur serait dévolu un héritage, elle s'applique mal à des sociétés commerciales, particulièrement lorsque le redressement implique des apports financiers nouveaux.

Le paradoxe est d'autant plus frappant que cette disposition n'existe pas dans le concordat après faillite. Elle doit être supprimée : tout comme les projets Benelux, Gol-Eyskens et Lallemand-Collignon et le document de la FEB, la présente proposition va dans ce sens.

Sort des créances de la masse

11) Quatrième paradoxe : le débiteur concordataire a actuellement plus de mal que le débiteur failli à trouver du crédit pour poursuivre les activités.

Aujourd'hui les créances nées après le dépôt de la requête en concordat ne bénéficient d'aucun sort particulier en cas d'échec de la procédure et de faillite ultérieure.

« Cela signifie concrètement, observe la FEB, que les fournisseurs qui continuent à livrer après la demande en concordat demandent généralement le paiement comptant de leurs créances, ce qui alourdit la trésorerie et confronte le débiteur concordataire à des efforts qu'un commerçant ordinaire ne peut pas supporter, ce qui est évidemment paradoxal. Tout crédit est au surplus pratiquement impossible. »

Elle rend en outre très difficile la tâche du juge délégué, contraint à un suivi au jour le jour de tous les engagements et paiements.

La présente proposition prévoit une formule pour garantir efficacement le paiement de ces créances.

Situation des créanciers publics

12) Le cinquième paradoxe tient au fait que certains créanciers échappent au concordat.

Aux termes de l'article 29 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire, « le concordat est sans effet relativement :

« 1° aux impôts et autres charges publiques, ainsi qu'aux contributions pour les digues et polders;

2° aux créances garanties par des privilèges, hypothèques ou nantissements;

3° aux créances dues à titre d'aliments ».

In de rechtsleer en rechtspraak worden daaraan de schuldvorderingen met betrekking tot de terugga-ve van zekere zaken en de eigendomsvorderingen toegevoegd.

Het VBO wijst erop dat overheidsschuldeisers (RSZ, BTW, belastingen), wier schuldvorderingen aan het gerechtelijk akkoord ontsnappen — ook al gaat het om gewone schuldvorderingen — vaak geen rekening houden met de situatie waarin de schuldenaar zich bevindt. Dit is een nog sterkere paradox omdat deze schuldeisers in geval van vereffening doorgaans niet kunnen worden betaald. Zij hebben dan ook belang bij de totstandkoming van een gerechtelijk akkoord.

Het opnemen van de overheidsschuldeisers in het gerechtelijk akkoord is ook in het wetsvoorstel Lallemand-Collignon vervat.

Het onderhavige wetsvoorstel sluit de institutionele schuldeisers derhalve uit van de toepassing van artikel 29 van de bovengenoemde wetten.

Aard van de in het kader van het gerechtelijk akkoord gedane voorstellen

13) Zesde paradox : ofschoon er geen wettelijke bepalingen inzake de inhoud van het gerechtelijk akkoord voorhanden zijn, behelzen de meeste gerechtelijke akkoorden niet zozeer een diepgaande reorganisatie, doch blijven ze op vaak eenvormige wijze beperkt tot het verlenen van uitstel van betaling of van gedeeltelijke schuldkwijtschelding van doorgaans niet meer dan 50 %.

De oorzaak daarvan ligt in het controversiële karakter van heel wat in het kader van het gerechtelijk akkoord gedane voorstellen.

Zulks geldt voor de omzetting van schuldvorderingen in aandelen of soortgelijke formules, zoals het toekennen van winstbewijzen of de overdracht van schuldvorderingen aan derden (zie J. Heenen, « *Lacunes et incertitudes de la réglementation du concordat judiciaire* » in *Liber amicorum Frederic Dumon*, Kluwer, 1983, blz. 143 en volgende).

In het document op 26 september 1991 door het VBO gepubliceerd wordt de wens geuit dat de hervorming meer manoeuvreerruimte zal bieden.

Kennisgeving ten behoeve van de schuldeisers

14) Schuldeisers beklagen er zich vaak over dat zij slecht of onvoldoende in kennis worden gesteld van de toestand van hun schuldenaar die een gerechtelijk akkoord heeft verkregen, van het reorganisatieplan dat hij aan het uitvoeren is en van de mogelijkheid tot invordering van hun schulden.

Het onderhavige voorstel omvat diverse bepalingen om deze kennisgeving te bevorderen.

Bovendien voorziet dit wetsvoorstel in het kader van het gemeen recht in een behoorlijke voorlichting ten behoeve van het personeel, dat meer dan de

La doctrine et la jurisprudence y ajoutent les créances de restitution d'un corps certain et les actions en revendication.

La FEB a fait observer que les créanciers publics (ONSS, TVA, contributions), dont les créances échappent au concordat même si elles sont chirographaires, se montrent souvent insensibles à la situation du débiteur, ce qui est d'autant plus paradoxal qu'ils n'ont généralement aucune chance d'être désintéressés en cas de liquidation et qu'ils ont donc tout intérêt à ce que le concordat aboutisse.

L'asujettissement des créanciers publics au concordat figure aussi au programme de la proposition Lallemand-Collignon.

La présente proposition exclut dès lors les créanciers institutionnels du bénéfice de l'article 29 de la loi sus-mentionnée.

Nature des propositions concordataires

13) Sixième paradoxe : quoiqu'aucune disposition légale ne réglemente actuellement le contenu des dispositions concordataires, la plupart des concordats, plutôt que de tendre à une réorganisation en profondeur, se bornent de manière souvent stéréotypée à l'octroi de délais de paiement ou à des remises partielles de dettes, qui ne dépassent en général pas 50 %.

La cause en est le caractère controversé de plusieurs propositions concordataires.

Tel est le cas de la conversion de créances en actions ou de formules analogues, comme l'octroi de parts bénéficiaires ou la cession des créances à un tiers (voy. J. Heenen, « *Lacunes et incertitudes de la réglementation du concordat judiciaire* » in *Liber amicorum Frederic Dumon*, Kluwer, 1983, pp. 143 et suivants).

Le document du 26 septembre 1991 de la FEB exprime le souhait que la réforme autorise une plus grande liberté de manoeuvre.

Information des créanciers

14) Fréquentes sont les plaintes des créanciers, qui s'estiment mal ou insuffisamment informés de la situation de leur débiteur concordataire, du plan de réorganisation qu'il met en œuvre, et des possibilités de recouvrement de leurs créances.

La présente proposition prévoit diverses dispositions de nature à mieux assurer cette information.

Elle envisage aussi, tout en l'insérant dans le cadre du droit commun, l'information adéquate du personnel, qui, plus que tout autre intéressé, doit savoir

overige belanghebbenden moet weten welke vooruitzichten er voor het herstel van de onderneming zijn en dat zich ter zake moet kunnen uitspreken.

Meer dan een mini-hervorming

Financiële tegenover economische belangen

15) Bij de invoering van het rechtsinstituut van het gerechtelijk akkoord is, net als bij de wetgeving inzake faillissementen, alleen rekening gehouden met schuldenaars en schuldeisers. Vandaag komt bij dergelijke procedures vaak de mogelijke tegenstelling tussen subjectieve financiële belangen en het algemene economische belang naar voren. Hetzelfde geldt overigens in geval van faillissement, waar die tegenstelling in het bijzonder bij de keuze van een overnemer tot uiting komt.

Homologatie van een gerechtelijk akkoord is weliswaar alleen mogelijk als dit niet in strijd is met enig motief van algemeen belang. De huidige teksten vatten dit belang evenwel niet in economische termen op. Die visie stemt kennelijk niet langer overeen met de huidige opvattingen. Zolang niet duidelijk voor het primaat van het algemene op het particuliere belang wordt gekozen, is iedere wijziging van de wet op het gerechtelijk akkoord een pleister op een houten been.

Het onderhavige wetsvoorstel is er dan ook op gericht een harmonisch evenwicht tot stand te brengen tussen het algemeen belang en de betrokken particuliere belangen.

Dat is onder meer het doel van de bepalingen waarbij het gerechtelijk akkoord in bepaalde omstandigheden verplicht wordt gesteld, en de rechtbank de mogelijkheid wordt geboden gerechtelijke bewindvoerders ter vervanging van de bedrijfsleiding aan te stellen, of waarbij aan de stemming door de schuldeisers een louter indicatief karakter wordt gegeven.

Het initiatief voor de procedure

16) Het is begrijpelijk dat de werkgevers beducht zijn als plannen zoals het « beheer met bijstand » van ondernemingen die, al zijn ze economisch gezien veroordeeld, toch om allerlei redenen kunstmatig in leven worden gehouden, terug de kop opsteken. Het industriële overheidsinitiatief heeft zijn beperkingen, dat is onderhand wel duidelijk en, zoals reeds uiteengezet, is de tijd van massieve overheidssteun aan ondernemingen die in een langdurige coma verkeren, nu gelukkig voorbij. Niemand gelooft nog in de mirakeloplossing van een « *deus ex machina* » in de vorm van een door de overheid aangestelde crisis-manager.

Is het echter wel aangewezen dat, zonder daarom tot beheer met bijstand te gaan, elke interventie van buitenuit in het beheer van een onderneming in moeilijkheden wordt gemeden, wanneer met die onderneming het algemeen belang is gemoeid? Op die

quelles sont les perspectives de redressement de son entreprise et être à même de s'exprimer à son propos.

Au-delà d'une mini-réforme

Intérêts financiers versus intérêts économiques

15) A l'époque où elle a été conçue, l'institution du concordat, tout comme la législation sur les faillites dont elle s'inspire, a été pensée en fonction des seuls débiteur et créanciers. De nos jours ces procédures mettent fréquemment en lumière le conflit qui peut exister entre leurs intérêts financiers subjectifs et l'intérêt économique général. Il en va d'ailleurs de même en matière de faillite, ou ce conflit apparaît particulièrement dans le choix d'un repreneur.

Sans doute l'homologation du concordat suppose-t-elle qu'aucun motif d'intérêt général ne s'y oppose, mais dans l'état actuel des textes cet intérêt ne paraît pas conçu en termes économiques. Pareille philosophie ne semble plus correspondre à nos conceptions contemporaines. Aussi longtemps qu'on ne se décidera pas à faire clairement primer l'intérêt général sur des intérêts particuliers, toute modification de la loi sur le concordat ne sera autre chose qu'un emplâtre sur une jambe de bois.

La présente proposition tend dès lors à réaliser un équilibre harmonieux entre l'intérêt général et les intérêts particuliers en cause.

Tel est notamment le but des dispositions qui rendent le concordat obligatoire dans certaines circonstances et qui permettent au tribunal de désigner des administrateurs judiciaires pour se substituer aux dirigeants de l'entreprise, ou encore de celle qui confère au vote des créanciers un caractère simplement indicatif.

Initiative de la procédure

16) Les appréhensions du patronat devant la resurgence de projets du type « gestion assistée » d'entreprises qui, même condamnées sur le plan économique, sont maintenues artificiellement en vie pour les motifs les plus divers, se comprennent assurément. L'initiative industrielle publique a montré ses limites et l'heure n'est heureusement plus, on l'a déjà dit, aux aides massives de l'Etat au bénéfice d'entreprises en coma prolongé. Plus personne ne croit à la solution-miracle des « *deus ex machina* » qu'étaient les « managers de crise » délégués par les pouvoirs publics.

Doit-on cependant, sans aller jusqu'à pratiquer de la gestion assistée, bannir toute intervention extérieure dans la gestion de l'entreprise, dès lors qu'elle est en difficultés et que l'intérêt général est en cause? La présente proposition opte pour la négative, du

vraag antwoordt het onderhavige voorstel ontken-
nend, althans voor de bedrijfsleiders die hun ver-
plichtingen niet nakomen, of die niet ongelukkig en
te goeder trouw zijn.

Het VBO wil zich afschermen tegen de inmenging
van de overheid in hun aangelegenheden en wenst
het initiatief voor de procedure aan de bedrijfsleiders
voor te behouden.

Het VBO is echter voorstander van het behoud van
het « opsporingssysteem » en aanvaardt dat het ver-
zoek om een gerechtelijk akkoord kan worden vooraf-
gegaan door een analyse van de toestand van de
onderneming door de dienst commerciële onderzoe-
kingen en dat die dienst de schuldenaar na afloop
van het onderzoek kan « uitnodigen » om voorstellen
voor een gerechtelijk akkoord voor te leggen.

Een dergelijk voorstel is al te omzichtig. Het is
onaanvaardbaar dat het voortbestaan van een onder-
neming op het spel kan worden gezet door de inertie
of de slechte wil van de handelaar of van een deel van
de directie van de onderneming. Nu reeds geeft arti-
kel 104 van de gecoördineerde wetten op de handels-
vennootschappen aan iedere belanghebbende de mo-
gelijkheid om de ontbinding van de vennootschap te
vorderen zodra het kapitaal — het gemeenschappe-
lijke onderpand van de schuldeisers — kleiner is
dan het wettelijk minimum. Waarom zou men de
belanghebbenden niet in staat stellen om preventief
in te grijpen door bewarende maatregelen te vragen ?

Een en ander zit zowel in het ontwerp Gol-Eys-
kens als in het voorstel Lallemand-Collignon vervat.
Hier krijgt de rechter — in het eerste geval de voor-
zitter die ambtshalve optreedt, in het tweede geval
de rechtbank — de bevoegdheid om de schuldenaar
een herstelplan te laten voorleggen in het kader van
de voorstellen voor een gerechtelijk akkoord. Het
onderhavige voorstel gaat in dezelfde richting (zie
hieromtrent de overwegingen van M.-L. Stengers,
op. cit., blz. 60).

Uitbreiding van het voordeel van het gerechtelijk akkoord

17) Het onderhavige wetsvoorstel stelt de natu-
lijke persoon gelijk met de handelaar en de rechts-
persoon die, ook zonder winstoogmerk, op commer-
ciële basis is georganiseerd, met de handelsvennoot-
schap.

Zoals reeds gebruikelijk is in andere landen van de
Europese Gemeenschap, mag die ondernemingen
niet de mogelijkheid — die hen kan worden toege-
kend bij gerechtelijk akkoord — worden ontnomen
om zich te reorganiseren, enkel en alleen omdat hun
activiteiten niet worden vermeld in de formele op-
somming van de daden van koophandel of omdat ze
door de wet niet als handelsvennootschappen worden
aangemerkt.

De vroegere begrippen in verband met het winst-
oogmerk zijn thans achterhaald. Dat schrijven te-
recht de heren Van Ryn en Heenen (*Principes de*

moins lorsque les dirigeants ne respectent pas leurs
obligations ou qu'ils ne sont pas malheureux et de
bonne foi.

Soucieuse de se préserver contre l'immixtion des
autorités dans leurs affaires, la FEB entend par
ailleurs réserver l'initiative de la procédure aux diri-
geants de l'entreprise.

Elle se montre cependant favorable au maintien
du système du « dépistage » et admet que le dépôt
d'une requête concordataire puisse être précédé
d'une analyse de la situation de l'entreprise par le
service des enquêtes commerciales et que ces servi-
ces puissent « inviter » le débiteur à l'issue de son
enquête à présenter des propositions concordataires.

Pareille proposition est trop timide. On ne peut
accepter que l'inertie ou la mauvaise volonté du com-
merçant ou d'une partie de la direction de l'entrepri-
se puisse compromettre celle-ci. L'article 104 des lois
coordonnées sur les sociétés commerciales permet
déjà à tout intéressé de demander la dissolution de la
société, dès lors que son capital, gage commun de ses
créanciers, se trouve réduit à un montant inférieur
au minimum légal. Pourquoi ne pas permettre aux
intéressés d'intervenir préventivement en sollicitant
des mesures conservatoires ?

C'est ce que prévoient tant le projet Gol-Eyskens
que la proposition Lallemand-Collignon, en donnant
au juge — dans le premier cas au président agis-
sant d'office, dans le second au tribunal — la faculté
d'ordonner au débiteur de proposer un plan de re-
dressement dans le cadre de propositions concordat-
aires. La présente proposition va dans le même sens
(voyez à ce sujet les considérations de M.-L. Stengers,
op. cit., p. 60).

Extension du bénéfice du concordat

17) La présente proposition assimile au commer-
çant la personne physique et à la société commerciale
la personne morale qui, même sans but de lucre, est
organisée sur des bases commerciales.

Comme cela se fait déjà dans d'autres pays de la
Communauté européenne, ces entreprises ne doivent
pas être privées de la faculté de réorganisation que
peut leur apporter le concordat au seul motif que
leurs activités ne figureraient pas dans l'énuméra-
tion formelle des actes de commerce ou qu'elles ne
seraient pas qualifiées de commerciales par la loi.

Les conceptions anciennes, liées au but de lucre,
sont aujourd'hui dépassées, comme l'écrivent avec
conviction MM. Van Ryn et Heenen (*Principes de*

droit commercial, 2e uitgave, D. I, n° 9 en volgende, blz. 15 en volgende) :

« ... Vandaag de dag kan het handelsrecht niet meer worden afgebakend met traditionele begrippen als « koopman » of « daad van koophandel ». Beide begrippen zijn het produkt van de geschiedenis, maar hun rol kan in deze tijd nog slechts heel bescheiden zijn ...

« Het is thans natuurlijk niet meer mogelijk het handelsrecht te herleiden tot een eenvoudig beroepsrecht ...

« Het verouderde begrip « koopman » lijkt nu plaats te moeten ruimen voor de veel reëlere begrippen « bedrijf » en « bedrijfsleider » ...

« Het koppelen van handelsactiviteiten aan de subjectieve bedoeling van wie ze uitoefent, aan winstbejag, of zelfs aan hebzucht, is thans nog moeilijk te verdedigen.

« Die opvatting gold in de middeleeuwen, toen handel drijven gelijk stond met een avontuurlijk leven leiden. In de moderne tijden, de tijd van de grote handelsvennootschappen kan dat niet meer, ook al is het systematisch nastreven van winst in een kapitalistisch regime de voornaamste drijfveer van de handelaars. Daar kan immers niet zonder meer worden uit afgeleid dat het ondenkbaar is dat een economische activiteit niet dit enige doel nastreeft.

« In ons huidig bestel zijn heel wat economische bedrijven reeds afgestemd op het algemeen belang. De economen zelf stappen af van de opvatting dat winstbejag tot het wezen van de handel behoort ...

« Winstbejag moet volgens ons plaats ruimen voor een ander, niet subjectief, maar objectief begrip : de behoefte van elk economisch bedrijf om zich zodanig te organiseren dat rendement verzekerd is, met andere woorden de behoefte aan een gezonde werking (zonder verlies van middelen), wat veronderstelt dat de inkomsten de uitgaven overtreffen.

« Dat is de maatstaf voor een « organisatie op commerciële basis. Het nastreven van een positief financieel resultaat is essentieel voor de handelsonderneming op zich. Dat verklaart waarom de economische activiteit van de overheid of van de instellingen die ervan afhangen, ook tot het domein van het handelsrecht kunnen behoren : dat is het geval wanneer die activiteit de vorm aanneemt van ondernemingen op commerciële basis, dat wil zeggen ondernemingen die zijn opgericht opdat de inkomsten de uitgaven zouden overtreffen. »

Rol van de rechtbank en van haar gemachtigden

18) De jongste jaren moeten de rechtbanken, en vooral de rechters in kort geding, steeds meer ingrijpen in het sociale leven.

Meestal wordt een voorlopig bewindvoerder in een vennootschap weliswaar aangewezen op verzoek van

droit commercial, 2e éd. t. I, n° 9 et suivantes, pp. 15 et suivantes) :

« ... le domaine du droit commercial ne peut plus, aujourd'hui, être déterminé à l'aide des notions traditionnelles du « commerçant » ou de l'« acte de commerce ». Elles sont l'une et l'autre le produit de l'histoire, mais leur rôle à notre époque ne peut plus être que fort modeste ...

« Il n'est évidemment plus possible, à présent, de réduire le droit commercial à un simple droit professionnel ...

« La notion vétuste du commerçant paraît devoir aujourd'hui céder la place à celles, bien plus effectives, de l'entreprise et du chef d'entreprise ...

« La conception qui prétend relier les activités commerciales à l'intention subjective de celui qui les exerce, à son désir de gain sinon même à sa cupidité, est difficilement défendable aujourd'hui.

« Elle pouvait se justifier au Moyen-Age, c'est-à-dire à une époque où la vie commerciale était en quelque sorte une forme de la vie d'aventures. Elle n'est plus de mise à l'époque moderne, au temps des grandes sociétés commerciales même si la recherche systématique du profit demeure en régime capitaliste le mobile principal des hommes d'affaires. On ne pourrait en conclure en effet, d'une manière absolue, que l'activité économique ne peut se concevoir si elle n'est pas dirigée vers ce seul but.

« Dans notre régime actuel, de nombreuses entreprises économiques sont déjà organisées en vue de satisfaire l'intérêt général. Les économistes eux-mêmes abandonnent l'idée que l'intention de réaliser un bénéfice serait de l'essence du commerce ...

« L'intention de réaliser un bénéfice doit, à notre avis, céder la place à une notion différente, d'un caractère objectif, et non pas subjectif : la nécessité pour toute entreprise économique, d'être organisée de manière à s'assurer un rendement favorable, c'est-à-dire un fonctionnement sain (sans perte de substance), ce qui postule un excédent des recettes sur les dépenses.

« Tel est le critère de l'« organisation sur des bases commerciales. La recherche d'un résultat financier favorable est en effet essentielle à l'exploitation commerciale comme telle. Ainsi s'explique le fait que les activités économiques exercées par les pouvoirs publics ou par les organismes qui en dépendent, puissent rentrer dans le domaine du droit commercial : il en sera ainsi lorsque ces activités prennent la forme d'entreprises conçues sur des bases commerciales — c'est-à-dire avec l'intention d'obtenir des recettes supérieures aux dépenses. »

Rôle du tribunal et de ses mandataires

18) Ces dernières années, les circonstances amenant les tribunaux et principalement le juge des référés, à intervenir dans la vie sociale sont de plus en plus nombreuses.

Sans doute la désignation dans une société d'un administrateur provisoire intervient-elle générale-

de aandeelhouders om onderlinge conflicten te voorkomen of op te lossen. Maar die aanwijzing kan ook gebeuren op verzoek van de vennootschap zelf of van de werknemers (zie over dit probleem, de beschikking van de voorzitter van de rechtbank van koophandel van Luik van 16 augustus 1991 in zake Tonton Tapis en de noot van B. Tilleman, « De voorlopige bewindvoerder als pre-curator », *Tijdschrift voor Rechtspersonen*, 1992, blz. 38).

Rekening houdend met de omvang van bepaalde dossiers volstaat het niet dat een van de rechters in handelszaken door de rechtbank als rechter-commissaris wordt aangesteld. Hoe groot hun toewijding en bekwaamheid ook mogen zijn, deze magistraten mogen zich niet mengen in het beheer van het bedrijf, op het gevaar af dat ze afwijken van hun scheidsrechtshetrol. En aangezien zij hun ambt doorgaans kosteloos uitoefenen samen met tijdrovende beroepsactiviteiten, zijn zij trouwens vaak niet voldoende beschikbaar om dag na dag de ontwikkeling van het bedrijf te volgen.

Waarom zou men voor het overige in een gerechtelijk akkoord de aanwijzing van rechterlijke gemachtigden met grote bevoegdheden weigeren, als ze door de wet ambtshalve worden aangesteld bij een faillissement? Bepaalde gerechtelijke akkoorden zijn trouwens zo omvangrijk dat, juist door het gebrek aan dergelijke gemachtigden en door de problemen die bijgevolg rijzen inzake beheer en controle, de balans omwille van de doeltreffendheid soms overhelt naar een faillietverklaring, wat de mislukking van het gerechtelijk akkoord tot gevolg heeft.

Het VBO meent, en het heeft daar ongetwijfeld gelijk in, dat « een privé-bedrijf niet goed kan worden bestuurd door personen — bijvoorbeeld uit de kringen van de administratie of het gerecht — die niet ingewijd zijn in het zakenleven ». Juist door het instellen van gerechtelijke bewindvoerders die de rechters in handelszaken moeten bijstaan, zullen de rechtbanken in het bedrijf personen kunnen afvaardigen die over de nodige bevoegdheden beschikken.

In dat verband bepaalde het ontwerp Gol-Eyskens dat, mits de rechtbank hem daartoe de bevoegdheid verleent, « de rechter-commissaris een of meer adviseurs kan benoemen die, nadat zij in zijn handen de eed hebben afgelegd hun opdracht getrouw te vervullen, de schuldenaar bijstaan in het beheer zijner zaken, tot de rechtbank van koophandel het akkoord homologeert. De rechter-commissaris en de schuldenaar stellen de opdracht van de adviseurs vast. »

Het onderhavige voorstel strekt ertoe bij gerechtelijke akkoorden in bepaalde omstandigheden, net als voor faillissementen, de aanwezigheid van gerechtelijke gemachtigden een institutioneel karakter te geven.

Rol en vergoeding van de schuldeisers

19) Volgens artikel 2, § 1, van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord « komt dit akkoord slechts tot stand indien de meerderheid van de

ment à la demande d'actionnaires en vue de prévenir ou de résoudre des conflits entre eux. Mais elle peut aussi se faire à la demande de la société elle-même ou de ses travailleurs (sur cette question voyez l'ordonnance de M. le Président du tribunal de commerce de Liège du 16 août 1991 en cause Tonton Tapis et la note B. Tilleman, « De voorlopige bewindvoerder als pre-curator », *Tijdschrift voor Rechtspersonen*, 1992, p. 38).

Compte tenu de l'ampleur de certains dossiers, la délégation par le tribunal de l'un de ses juges consulaires ne suffit pas. Quel que soit leur dévouement ou leur compétence, ces magistrats, au risque de se départir de leur rôle d'arbitre, ne peuvent s'immiscer dans la gestion de l'entreprise et, cumulant généralement l'exercice bénévole de leurs fonctions avec des activités professionnelles prenantes, ils n'ont d'ailleurs en règle générale pas la disponibilité nécessaire pour suivre de jour en jour l'évolution de l'entreprise.

Au demeurant, pourquoi refuserait-on dans un concordat la désignation de mandataires de justice investis de larges pouvoirs, dès lors que la loi les institue d'office dans le cadre des faillites? L'ampleur de certains concordats est d'ailleurs telle que c'est précisément l'absence de pareils mandataires et les difficultés de gestion et de contrôle qui en découlent qui, par souci d'efficacité, peuvent faire peser la balance en faveur d'une déclaration de faillite et entraîner l'échec du concordat.

Sans doute, comme le souligne la FEB, « une entreprise privée ne peut être valablement gérée par des personnes — par exemple issues des milieux administratifs ou judiciaires — qui ne sont pas initiées à la vie des affaires ». Mais précisément l'institution, aux côtés des juges consulaires, d'administrateurs judiciaires permettra-t-elle aux tribunaux de déléguer dans l'entreprise des personnes ayant les compétences nécessaires.

A cet égard, le projet Gol-Eyskens prévoyait que, moyennant habilitation par le tribunal, « le juge délégué pourra nommer un ou plusieurs conseillers qui, après avoir prêté entre ses mains le serment de remplir fidèlement leur mission, assisteront le débiteur dans la gestion de ses affaires jusqu'à l'homologation du concordat par le tribunal de commerce. La mission des conseillers est fixée par le juge délégué et le débiteur ».

La présente proposition tend à institutionnaliser dans les concordats, comme en matière de faillite, la présence de mandataires de justice dans certaines circonstances.

Rôle et désintéressement des créanciers

19) Aux termes de l'article 2, § 1er, des lois coordonnées sur le concordat judiciaire, le concordat « ne s'établira que si la majorité des créanciers, représen-

schuldeisers die door hun schuldvorderingen de twee derden van al de verschuldigde sommen vertegenwoordigen, het verzoek zijn bijgetreden. »

Die voorwaarde is volkomen verantwoord als alleen de belangen van de schuldeisers als richtsnoer dienen voor het gerechtelijk akkoord. Maar zoals reeds eerder opgemerkt, is dit standpunt thans achterhaald.

In het voorstel van de heren Lallemand en Collignon worden de belangen van de schuldeisers vanuit een ander perspectief bekeken, en wel op lange termijn :

« Opgemerkt werd dat het faillissement slechts zelden zal leiden tot de toekenning van een uitkering aan schuldeisers die niet tot de eerste rang behoren. Het onderhavige voorstel wil dan ook de belangen van de schuldeisers op een andere manier gaan afwegen : die belangen worden gemeten volgens hun waarde voor de toekomst en niet langer op grond van die welke zij vroeger hadden. Het beheer van de curator en de beslissing van de rechter zullen niet langer ingegeven worden op grond van de overweging dat een bepaalde maatregel al dan niet bevorderlijk is voor de betaling van de gezamenlijke schuldvorderingen van de schuldeisers, hetgeen in de praktijk denkbeeldig is, maar zij zullen wel nagaan of de maatregel, die erop gericht is de onderneming geheel of gedeeltelijk veilig te stellen, in de lijn ligt van de toekomstige belangen van schuldeisers. » (Toelichting, n° 8)

De heren Lallemand en Collignon stellen voor de vergadering van schuldeisers af te schaffen ten voordele van de schriftelijke stemming en de verplichting om elke negatieve stem te motiveren.

De praktijk wijst hoe dan ook uit dat de schuldeisers doorgaans stemmen voor de gerechtelijke akkoorden die hen worden voorgesteld, wat te verklaren is door het belang dat zij erbij hebben om al was het maar een deel van hun vordering te innen en door het feit dat zij wensen zaken te kunnen blijven doen met de schuldenaar. Enkel wrok of concurrentieoverwegingen of de bedoeling een bevoorrechte positie te bemachtigen, liggen meestal aan de grondslag van een negatieve stem. Het zou trouwens mogelijk moeten zijn bepaalde van die negatieve stemmen af te wijzen wegens rechtsmisbruik. Is het hoe dan ook redelijk dat men de goede afloop van een herstructurering laat afhangen van de wil van een of meer grote schuldeisers ? In het onderhavige voorstel gaat men er van uit dat dit niet redelijk is en dat de stemming slechts adviserend mag zijn.

Afschaffing van het gerechtelijk akkoord met boedelafstand

20) Men kan zich afvragen of het nodig is het gerechtelijk akkoord met boedelafstand te behouden gelet op de nieuwe benadering, die ertoe strekt er een hersteltechniek van te maken voor ondernemingen in moeilijkheden.

tant par leurs créances les deux tiers de toutes les sommes dues, ont adhéré à la demande ».

Pareille condition se justifie parfaitement dès lors que le seul intérêt des créanciers sert de guide à l'orientation du concordat. Comme il vient cependant d'être observé, ce point de vue est dépassé.

Dans leur proposition, MM. Lallemand et Collignon évoquent l'intérêt des créanciers sous un autre angle, dans une perspective à long terme :

« Il a été observé », écrivent-ils, « qu'il est exceptionnel que la faillite débouche sur l'attribution d'un dividende aux créanciers autres que de premier rang. Aussi bien la présente proposition entend-elle prendre en compte l'intérêt des créanciers sous un angle différent : ces intérêts seront mesurés à l'aune de l'avenir, plutôt qu'à celle du passé. Le curateur dans sa conduite ou le juge dans son délibéré n'appréciera pas si telle mesure facilitera à l'ensemble des créanciers le recouvrement de leurs créances, qui en pratique est illusoire; il déterminera si cette mesure, en préservant tout ou partie de l'entreprise, rencontrera leurs intérêts futurs » (Développements, n° 8).

MM. Lallemand et Collignon proposent de supprimer l'assemblée des créanciers au bénéfice du vote par correspondance et de l'obligation de motiver tout vote négatif.

La pratique enseigne en tout cas que les créanciers votent généralement en faveur des concordats qui leur sont proposés, ce qui s'explique par l'intérêt qu'ils ont à recouvrer fût-ce une partie de leurs créances et leur souhait de pouvoir poursuivre un courant d'affaires avec le débiteur. Seuls les reflexes de ressentiment ou des considérations de concurrence ou la volonté de se ménager une situation favorisée expliquent généralement les votes négatifs, dont certains devraient d'ailleurs pouvoir être écartés sur base de l'abus de droit qui les caractérise. Est-il en tout état de cause sain de faire dépendre l'issue d'une restructuration de la volonté d'un ou de quelques gros créanciers ? La présente proposition s'appuie sur le point de vue contraire et considère que le vote ne devrait avoir une portée autre qu'indicative.

Suppression du concordat par abandon d'actif

20) On peut s'interroger sur la nécessité de maintenir le concordat par abandon d'actif dans la perspective nouvelle d'en faire une technique de redressement des entreprises en difficulté.

Sommigen menen dat het gerechtelijk akkoord met boedelafstand erg nuttig kan blijken te zijn, aangezien het de overheveling van de onderneming naar een nieuwe vennootschap mogelijk maakt, met afstand van het passief. Maar die oplossing wordt reeds algemeen toegepast in het kader van de wetgeving op het faillissement, en het wetsontwerp Wathélet op de faillissementen zal een dergelijke overheveling vergemakkelijken.

Indien het reorganisatie-akkoord en het gerechtelijk akkoord met boedelafstand samen zouden voortbestaan, zou dit verwarring stichten bij derden. Het zou ook het negatieve imago van faillissement en gerechtelijk akkoord bestendigen.

Daarom wordt in het onderhavige voorstel het gerechtelijk akkoord met boedelafstand niet behouden. Het gerechtelijk akkoord zal alleen tot doel hebben de reorganisatie van de onderneming. Blijkt dit onmogelijk, dan zal het faillissement worden uitgesproken.

Rechten van de bevoorrechte schuldeisers en van het personeel

21) Hierboven werd uiteengezet dat men het er over eens is dat de overheidsschuldeisers in het gerechtelijk akkoord moeten worden opgenomen net zoals de andere schuldeisers.

Moet men er ook de schuldvorderingen gewaarborgd door een bijzonder voorrecht en de vorderingen tot teruggave van een zekere zaak in opnemen ?

Krachtens het gemeen recht kan de schuldenaar de rechter vragen hem uitstel van betaling te verlenen voor de bevoorrechte schuldvorderingen. Artikel 1244, tweede lid en artikel 1184, derde lid, van het Burgerlijk Wetboek sluiten immers niet uit dat voor bevoorrechte en zelfs voor hypothecaire schuldvorderingen uitstel kan worden verleend. Maar op grond van diverse overwegingen is het moeilijk die artikelen toe te passen op de schuldeisers die houder zijn van een zakelijke zekerheid of van een bijzonder voorrecht.

Het voorstel Lallemant-Collignon sluit de betaling van bevoorrechte schuldvorderingen uit van de toepassing van artikel 29 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord, met uitzondering van het levensonderhoud en de vergoeding van de werknemers. Om het krediet dat voor de ondernemingen levensnoodzakelijk is niet in gevaar te brengen, bepaalt het voorstel echter dat het gerechtelijk akkoord geen vermindering van de schuldvorderingen gewaarborgd door een bijzonder voorrecht tot gevolg kan hebben.

Het onderhavige voorstel kiest voor een evenwichtige oplossing, die nauw aanleunt bij die welke reeds bestaat inzake uitstel van betaling.

22) Voor de arbeidscontracten en voor de uitvoering van andere lopende contracten op het ogenblik

Certains estiment que le concordat par abandon d'actif peut s'avérer d'une grande utilité dans la mesure où il permet de transférer l'entreprise à une société nouvelle avec abandon du passif. Mais cette solution est déjà généralement pratiquée dans le cadre actuel de la législation sur les faillites et le projet Wathélet de loi sur les faillites facilitera pareil transfert.

La coexistence du concordat de réorganisation et du concordat par abandon d'actif serait d'ailleurs source de confusion pour les tiers et l'image négative qui entache la faillite et le concordat persisterait d'autant plus facilement.

Aussi la présente proposition ne maintient-elle pas le concordat par abandon d'actif. Le seul objectif du concordat sera la réorganisation de l'entreprise. Si celle-ci s'avère impossible, la faillite sera prononcée.

Droits des créanciers privilégiés et du personnel

21) Il a été exposé que l'unanimité se fait sur l'opportunité de soumettre les créanciers publics au concordat, au même titre que les autres créanciers.

Faut-il aussi y soumettre les créances assorties d'un privilège spécial et les créances de restitution d'un corps certain ?

En vertu du droit commun le débiteur peut demander au juge de lui accorder des délais de grâce pour le paiement des créances privilégiées. L'article 1244, alinéa 2, et l'article 1184, alinéa 3, du Code civil n'excluent pas, en effet, les dettes privilégiées ou même hypothécaires, du nombre de celles qui peuvent donner lieu à l'octroi de délais. Mais diverses considérations rendent l'application de ces articles difficile aux créanciers titulaires de sûretés ou de privilèges spéciaux.

La proposition Lallemant-Collignon écarte le paiement des créances assorties d'un privilège de l'application de l'article 29, à l'exception des aliments et de la rémunération des travailleurs. Elle précise toutefois que, pour ne pas mettre en péril le crédit nécessaire à la vie des entreprises, le concordat ne pourra comporter aucune réduction des créances assorties d'un privilège spécial.

La présente proposition adopte une solution équilibrée, proche de celle existant déjà en matière de sursis de paiement.

22) Une solution analogue à celle existant en pratique en matière de faillite est proposée pour les

van het faillissement, wordt een gelijkaardige oplossing voorgesteld als die welke inzake faillissement bestaat.

Volgens rechtsleer en rechtspraak vormt het verzoek om een gerechtelijk akkoord in principe geen beletsel voor het uitdrukkelijk ontbindend beding, is het alleen bij specifieke uitzondering op de verkoopcontracten dat de niet betaalde verkoper niet meer de ontbinding van het contract kan invoeren na een faillietverklaring of de indiening van een verzoek om een gerechtelijk akkoord (artikel 546, § 1, van de faillissementswet), is die uitzondering niet van toepassing op leasingcontracten en behoudt de geldschietster dus het recht om het in leasing gegeven goed terug te vorderen, niettegenstaande faillissement of gerechtelijk akkoord.

Er bestaan evenwel uitzonderingen op dit principe, bijvoorbeeld op het stuk van de huurovereenkomsten voor onroerende goederen.

Voor dit standpunt bestaat thans geen verantwoording meer. Op dit ogenblik worden in het economische leven vele activa, soms zelfs alle activa, gebruikt onder leasingcontracten in plaats van verkoopcontracten.

In het rechtsbestel van heel wat landen is de opzegging van een leasingcontract in geval van gelijkgerechtigdheid uitgesloten, inzonderheid in het Amerikaanse federale recht (« Chapter 11 ») en in het Franse recht betreffende « le redressement d'entreprise ».

Net zoals de niet betaalde verkoper overeenkomstig artikel 546, eerste lid, van het Wetboek van Koophandel in geval van faillissement het ontbindend beding of het beding van eigendomsvoorbehoud niet kan doen gelden, kan de geldschietster in geval van gelijkgerechtigdheid evenmin de ontbinding van de leasingovereenkomst eisen.

De overeenstemming tussen verkoopverrichtingen en huurfinanciering, waarmee in het boekhoudrecht reeds rekening wordt gehouden door de schuldverordeningen en de schulden voor leasing in te schrijven op het actief en het passief van de balans, zou ook moeten gelden in geval van gerechtelijk akkoord of van faillissement.

Dat kan *mutatis mutandis* worden gerechtvaardigd op grond van dezelfde motieven als die welke ten grondslag liggen aan artikel 546, eerste lid, van de wetgeving betreffende het faillissement en het uitstel van betaling.

Een gelijkaardige oplossing wordt voorgesteld voor de schuldeisers van zekere zaken en voor de andere lopende overeenkomsten op het ogenblik van de indiening van het verzoek om een gerechtelijk akkoord.

Keuze van de overnemer

23) De overdracht van een onderneming aan een overnemer zorgt zowel bij een gerechtelijk akkoord met boedelafstand als bij een faillissement voor tal van moeilijkheden.

contrats d'emploi et pour l'exécution des autres contrats en cours au moment de la faillite.

La doctrine et la jurisprudence considèrent que le dépôt d'une requête en concordat n'empêche pas en principe le jeu des clauses résolutoires expresses, que ce n'est que par une exception spécifique aux contrats de vente que le vendeur impayé ne peut plus invoquer la résolution de son contrat après une déclaration de faillite ou le dépôt d'une requête en concordat (article 546, alinéa 1er, de la loi sur les faillites), que cette exception ne s'applique pas aux contrats de leasing, et que le bailleur conserve donc le droit de revendiquer le bien donné en leasing nonobstant une faillite ou un concordat.

Ce principe connaît cependant des exceptions, par exemple en matière de bail immobilier.

Ce point de vue ne paraît plus justifiable aujourd'hui. Dans la vie économique actuelle de nombreux actifs, et parfois même tous, sont exploités dans le cadre de contrats de leasing plutôt que de vente.

De nombreux régimes juridiques étrangers excluent la résiliation des contrats de leasing en cas de concours, notamment le droit fédéral américain (« Chapter 11 ») et le droit français sur le « redressement d'entreprise ».

Comme le vendeur impayé est empêché d'invoquer la clause résolutoire ou la réserve de propriété en cas de faillite sur base de l'article 546, alinéa 1er du Code de commerce, le bailleur doit être privé du droit d'invoquer la résiliation du contrat de leasing en cas de concours.

L'analogie entre les opérations de vente et de location-financement, que pratique déjà le droit comptable en prévoyant l'inscription des créances et dettes de leasing à l'actif et au passif du bilan, devrait aussi être pratiquée en cas de concordat ou de faillite.

Les considérations qui se trouvent à la base de l'article 546, alinéa 1er de la législation sur les faillites et sursis le justifient *mutatis mutandis* par analogie de motifs.

Une solution analogue est proposée pour les créanciers de corps certains et pour d'autres contrats en cours au moment du dépôt de la requête en concordat.

Choix du repreneur

23) La cession d'une entreprise à un repreneur, que ce soit dans le cadre d'un concordat par abandon d'actif ou d'une faillite, pose plusieurs problèmes.

Moet een offerteaanvraag worden georganiseerd ? Moet het bod in het openbaar en op tegenspraak of onder gesloten omslag worden gedaan ? Kunnen er voorwaarden worden gesteld voor deelname aan die veilingen ? Maakt de sluiting van de veiling dat de kandidaat-overnemers of andere derden het recht verliezen een nieuw bod te doen ? Moet de rechtbank van koophandel vooraf toestemming verlenen of kan dat achteraf ? Kan de afgewezen kandidaat opkomen tegen de genomen beslissing ? Hebben het personeel of derden een stem in het kapittel ? En vooral : hoe moet de overnemer worden gekozen ? Op grond van welke criteria moeten de kandidaten worden uitverkoren : de voorgestelde prijs voor de overname, de gewaarborgde werkgelegenheid, het ondernemingsplan ?

Eigenaardig genoeg bestaat er maar weinig rechtspraak over al die vragen. Dit voorstel strekt ertoe de problemen in dat verband op te lossen en de keuze van een overnemer mogelijk te maken met inachtneming van alle betrokken belangen.

Tot voor enkele jaren lag het beslissende criterium voor de keuze van een overnemer voor de hand : de curators en de vereffenaars maakten over het algemeen een keuze op grond van de geboden prijs. Traditioneel leert men immers dat de tegeldemaking van de activa uitsluitend in het belang van de gezamenlijke schuldeisers moet gebeuren.

De wetgever heeft in 1983 bij de hervorming van de wetbepalingen op de verkoping van onroerende goederen na faillissement de rechtbank de verplichting opgelegd « uitdrukkelijk » de reden te vermelden waarom de verkoping uit de hand het belang van de failliete boedel dient (art. 1193ter).

Sedert enkele jaren bekijkt de rechtspraak de zaken echter anders, zowel in Wallonië als, meer recent, in Vlaanderen (zie het voorbeeld van de Boelwerf), in die zin dat steeds vaker rekening wordt gehouden met de economische belangen in plaats van uitsluitend met de betrokken financiële belangen. Soms zijn de laatste zelfs ondergeschikt aan de eerste.

Groepen van vennootschappen en internationale activiteiten

24) De opname van een vennootschap in een groep schept banden van onderlinge afhankelijkheid en maakt dat het beheer van die vennootschap afhankelijk wordt van beslissingen die elders worden genomen.

Een groep vennootschappen heeft geen eigen bestaan, maar dat betekent nog niet dat bij de reorganisatie ervan één enkele procedure tot gerechtelijk akkoord volstaat. Een dergelijke oplossing loopt mank, omdat de specifieke belangen van de verzoevende vennootschap niet altijd samenvallen met die van andere vennootschappen van de groep of met de belangen van de groep zelf. De groepen zouden der-

Faut-il organiser un appel d'offres ? Les enchères doivent-elles être publiques et contradictoires ou présentées sous enveloppe fermée ? la participation à ces enchères peut-elle être soumise à des conditions ? La clôture des enchères déchoit-elle les candidats ou d'autres tiers du droit de formuler de nouvelles offres ? Faut-il une autorisation préalable ou postérieure du tribunal de commerce ? Le candidat évincé dispose-t-il d'un recours ? Le personnel ou des tiers ont-ils voix au chapitre ? Et surtout : comment choisir le repreneur ; sur base de quels critères les candidats doivent-ils être départagés : le prix proposé pour la reprise, l'emploi garanti, le projet d'entreprise ?

Curieusement la jurisprudence est particulièrement peu fournie sur toutes ces questions. La présente proposition tend à les résoudre, et à autoriser le choix d'un repreneur éventuel en prenant en compte tous les intérêts en cause.

Jusqu'à ces dernières années le critère décisif du choix d'un repreneur paraissait évident : les curateurs et les liquidateurs choisissent généralement en fonction du prix offert. On enseigne en effet traditionnellement que la réalisation des actifs doit être guidée en fonction du seul intérêt de la masse des créanciers.

Lorsqu'il a remanié la législation sur les ventes sur faillites en matière immobilière en 1983, le législateur a d'ailleurs fait obligation au tribunal d'indiquer « expressément » la raison pour laquelle la vente de gré à gré sert l'intérêt de la masse faillie (art. 1193ter).

Depuis quelques années la jurisprudence s'est cependant infléchie, tant en Wallonie que, plus récemment, en Flandre (voy. le cas Boelwerf), en ce sens qu'il y est de plus en plus souvent tenu compte des intérêts économiques plutôt que des seuls intérêts financiers en cause, voire même que les seconds soient subordonnés aux premiers.

Groupes et sociétés et activités internationales

24) L'intégration de sociétés dans un groupe crée des liens de dépendance mutuelle et soumet leur gestion aux décisions adoptées par une autre entité.

Dans la mesure où un groupe de sociétés n'a pas d'existence propre, sa réorganisation ne peut cependant pas faire l'objet d'une procédure de concordat unique. Pareille solution et boiteuse, dès lors que les intérêts spécifiques de la société demanderesse en concordat ne coïncident pas toujours avec celui d'autres sociétés du groupe ou avec l'intérêt de celui-ci. Les groupes devraient donc pouvoir être passibles

halve als dusdanig de akkoordprocedure moeten kunnen aanvaarden, wat natuurlijk veronderstelt dat ze erkend worden.

De erkenning van de groepen van vennootschappen zou het tevens mogelijk maken een betere bescherming te bieden aan derden : minderheidsaandeelhouders, schuldeisers, of zelfs de nationale of gewestelijke gemeenschappen; de specifieke belangen van die derden kunnen immers worden geschaad door beslissingen die in het belang van de groep worden genomen, zoals bijvoorbeeld onmiddellijke of uitgestelde aderlatingen van het maatschappelijk vermogen door het geven van voorschotten of waarborgen binnen de groep of door overdrachten van lasten of winsten.

Harmonisering

25) Er mag niet uit het oog worden verloren dat het niet opgaat in onze kleine open economie, waarin de klemtoon zowel in de industriële sector als bij de dienstverlening steeds meer op internationalisering wordt gelegd, een procedure voor het aanvragen van een gerechtelijk akkoord in te stellen voor een vennootschap die een groot deel van haar activiteiten in het buitenland uitoefent wanneer de beslissingen van de Belgische rechtbank daar niet uitvoerbaar zijn.

In dit verband kan alleen maar worden betreurd dat het Gemeenschapsverdrag ondertekend te Brussel op 27 september 1968 betreffende de rechterlijke bevoegdheid en de tenuitvoerlegging van beslissingen in burgerlijke zaken en handelszaken de faillissementen niet in zijn werkingssfeer heeft opgenomen en dat het voorontwerp van gemeenschapsverdrag betreffende het faillissement, het gerechtelijk akkoord en andere gelijkaardige procedures op een dood spoor is geraakt. De uitwerking ervan moet opnieuw worden aangezwengeld.

COMMENTAAR BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

De omstandigheden waarin een reorganisatie-akkoord kan worden aangevraagd, zijn besproken in de voorafgaande algemene toelichting (*supra* n° 8).

Teneinde het gerechtelijk akkoord als rechtsinstituut de best mogelijke kansen te geven het herstel van de ondernemingen in de hand te werken is bepaald dat een akkoord kan worden aangevraagd zolang de verzoeker niet failliet is verklaard, zelfs al zijn de voorwaarden daartoe feitelijk vervuld.

Er wordt tevens gepreciseerd dat een akkoord kan worden aangevraagd door een vennootschap in vereffening, waardoor meteen een einde wordt gemaakt aan de controverse rond het failliet verklaren van vennootschappen in vereffening.

comme tels de la procédure concordataire, ce qui suppose évidemment leur reconnaissance.

La reconnaissance des groupes de sociétés permettrait aussi d'établir une meilleure protection des tiers — les actionnaires minoritaires, les créanciers, voire les collectivités nationale ou régionale — dont les intérêts spécifiques sont susceptibles d'être lésés par des décisions prises dans l'intérêt du groupe, comme des ponctions sur l'avoir social, immédiates ou différées, résultant d'avances et de garanties intra-groupe ou de transferts de charges ou de bénéfices.

Harmonisation

25) Il ne peut être perdu de vue que dans la petite économie ouverte que constitue la Belgique, dont le degré d'internationalisation ne cesse de s'accroître tant sur le plan des activités industrielles que dans le domaine des services, il est illusoire de mettre en œuvre une procédure concordataire pour une société exerçant une large part de ses activités à l'étranger si les décisions du tribunal n'y sont pas applicables.

A ce propos on ne peut que regretter que la Convention communautaire de Bruxelles du 27 septembre 1968 sur la compétence judiciaire et l'exécution des décisions en matière civile et commerciale exclue les faillites de son champ d'application et que l'avant-projet de convention communautaire relative à la faillite, aux concordants et autres procédures analogues soit au point mort. Son élaboration devrait être réactivée.

COMMENTAIRE DES ARTICLES

Article 1er

Les circonstances dans lesquelles le concordat de réorganisation peut être demandé ont été commentées dans les développements d'ordre général qui précèdent (*supra* n° 8).

Pour permettre à l'institution concordataire de préserver les meilleures chances de redressement des entreprises, il est prévu que le concordat puisse être demandé aussi longtemps que la faillite du requérant n'est pas déclarée, même si les conditions en sont de fait réunies.

Il est aussi précisé que le concordat peut être demandé par une société en liquidation, de manière à résoudre la controverse existant sur la déclaration de faillite de sociétés en liquidation.

Voorts wordt bepaald dat het gerechtelijk akkoord, door een gelijkstelling met kooplieden en handelsvennootschappen, kan worden toegekend aan de natuurlijke personen of rechtspersonen die door de wet niet als handelaars worden aangemerkt maar van wie de onderneming, zelfs zonder winstoogmerk, op commerciële basis is georganiseerd (zie *supra* n° 17).

Art. 2

Dit artikel bepaalt dat de indiening van een verzoek tot gerechtelijk akkoord onder bepaalde omstandigheden verplicht moet worden gesteld (zie *supra* n° 16).

Dat is het geval voor de naamloze vennootschappen waarop de bepalingen van de artikelen 103 en 104 van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen van toepassing zijn en voor de besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid waarvoor artikel 140 van dezelfde wetten geldt. Wanneer het kapitaal van die vennootschappen is gedaald tot onder het minimumbedrag bepaald bij de artikelen 29 en 120 van die wetten kan iedere belanghebbende de ontbinding van de vennootschap vorderen.

Het is uiteraard beter dat de belanghebbende die vennootschappen kan verplichten een gerechtelijk akkoord aan te vragen, dan dat hij een maatregel kan doen nemen die de sluiting van de onderneming met zich brengt.

Hetzelfde beginsel geldt voor de coöperatieve vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid, waarvoor bij artikel 147bis van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, ingesteld bij de wet van 20 juli 1991, in een minimumkapitaal wordt voorzien dat gelijk is aan dat van de besloten vennootschappen met beperkte aansprakelijkheid.

Die bepaling verplicht de handelsvennootschappen tevens erover te waken dat zij hun activiteiten niet voortzetten zonder de zekerheid dat zij het op eisbaar passief binnen een redelijke termijn kunnen voldoen.

De omstandigheden waarin een handelaar verplicht een gerechtelijk akkoord moet aanvragen, zijn minder streng maar duidelijk bepaald.

Artikel 49 van het onderhavige voorstel bepaalt met het oog op het waarborgen van de rechtszekerheid dat een gehomologeerd akkoord niet kan worden ontbonden, zelfs niet in geval van bedrog, bankbreuk of niet-uitvoering. In dit laatste geval verdient het de voorkeur te bepalen — nog steeds met het oog op een herstel in het algemeen belang — dat de handelaar of de handelsvennootschap om een nieuw akkoord kan verzoeken indien hij het vorige niet kan uitvoeren, zulks onverminderd de toepassing van artikel 14 van het onderhavige voorstel betreffende de verzoeker die niet ongelukkig en te goeder trouw is.

Il est prévu que le bénéfice du concordat puisse être accordé, par assimilation aux commerçants et sociétés commerciales, aux personnes physiques ou morales qui ne sont pas qualifiées par la loi de commerçants mais dont l'entreprise, même sans but de lucre, est organisée sur des bases commerciales (voy. *supra* n° 17).

Art. 2

Il est prévu qu'une demande de concordat doive obligatoirement être déposée dans certaines circonstances (voy. *supra* n° 16).

Tel est le cas pour les sociétés anonymes passibles des articles 103 et 104 des lois coordonnées sur les sociétés commerciales et des sociétés privées à responsabilité limitée passibles de l'article 140 des mêmes lois. Lorsque le capital de ces sociétés est réduit à un montant inférieur au minimum fixé par les articles 29 et 120 de ces lois, tout intéressé peut actuellement en demander la dissolution.

Il est évidemment préférable que l'intéressé puisse contraindre ces sociétés au concordat, plutôt que de provoquer une mesure qui entraîne la fermeture de l'entreprise.

Le même principe est prévu pour les sociétés coopératives à responsabilité limitée, concernant lesquelles l'article 147bis des lois coordonnées sur les sociétés commerciales, instauré par la loi du 20 juillet 1991, prévoit un capital minimum équivalent à celui des sociétés privées à responsabilité limitée.

La disposition oblige aussi les sociétés commerciales à veiller à ne pas poursuivre leurs activités sans être assurées de pouvoir payer leur passif exigible dans un délai raisonnable.

Les circonstances dans lesquelles le concordat est obligatoire pour un commerçant sont moins contraignantes, mais évidentes.

L'article 49 de la présente proposition dispose, dans un souci de sécurité juridique, que le concordat homologué n'est pas susceptible d'être résolu, même pour cause de dol, de banqueroute ou d'inexécution. Dans ce dernier cas il paraît préférable de prévoir, toujours dans la perspective d'un redressement dans l'intérêt général, la faculté pour le commerçant ou la société commerciale de solliciter un nouveau concordat s'il ne parvient pas à exécuter le précédent, sans préjudice à l'application de l'article 14 de la présente proposition relatif au requérant qui n'est pas malheureux et de bonne foi.

Art. 3

De hier bedoelde bevoegdheidsregeling bekrachtigt de bestaande situatie, die het voordeel heeft dat ze eenvoudig is en voor stabiliteit zorgt; de regeling stemt trouwens overeen met het bepaalde in artikel 5 van het ontwerp van faillissementswet.

Art. 4

Deze bepaling gaat uit van het huidige artikel 4 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord, maar ze is lichtjes aangepast om ze in overeenstemming te brengen met het bepaalde in artikel 8 van het ontwerp van faillissementswet.

De bekendmaking bedoeld in artikel 4 van dit voorstel is evenwel ruimer dan tot nu toe het geval was.

De term « verzoeker », die wordt gebruikt in artikel 4 en volgende van dit voorstel, heeft betrekking op de indiener van het verzoek : dat is, in het geval bedoeld in artikel 8 van dit voorstel, de bestuurder die betrokken is bij een gerechtelijk akkoord, aangewezen is overeenkomstig artikel 14 en optreedt in de plaats van hetzij de handelaar of de handelsvennootschap, hetzij de krachtens artikel 1 daarmee gelijkgestelde natuurlijke persoon of rechtspersoon.

Art. 5

Deze bepaling is ingegeven door het huidige artikel 3 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord.

Teneinde een goede voorlichting van de rechtbank en voor degenen die ermee samenwerken, te waarborgen en rekening houdend met de wijze van behandeling van de lopende contracten omschreven in artikel 24 van dit voorstel, wordt de bepaling echter aangevuld met de naamlijst van de medecontractanten die betrokken zijn bij de lopende contracten.

Art. 6

Deze bepaling neemt het huidige artikel 6 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord over.

Uitgaande van artikel 9 van het ontwerp van faillissementswet verbiedt ze de voorzitter van de rechtbank de taak van rechter-commissaris uit te oefenen, aangezien zijn gezag en dus ook zijn onafhankelijkheid ten aanzien van het beheer van het akkoord gevrijwaard moet blijven.

Art. 3

Cette règle de compétence confirme la situation actuelle, qui a l'avantage de la simplicité et de la stabilité, et correspond à ce qui est prévu à l'article 5 du projet de loi sur les faillites.

Art. 4

Cette disposition s'inspire de l'actuel article 4 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire, légèrement adapté conformément à ce qui est prévu à l'article 8 du projet de loi sur les faillites.

La publication visée à l'article 4 de la présente proposition est cependant plus étendue qu'elle ne l'est actuellement.

Le terme « requérant » utilisé à l'article 4 et aux articles suivants de la présente proposition vise le dépositaire de la requête : il s'agit, au cas visé par l'article 8 de la présente proposition, de l'administrateur concordataire désigné conformément à l'article 14 et agissant en lieu et place soit du commerçant ou de la société commerciale, soit de la personne physique ou morale assimilée en vertu de l'article 1er.

Art. 5

Cette disposition s'inspire de l'actuel article 3 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

Elle est cependant complétée, dans le souci d'une bonne information du tribunal et de ses auxiliaires, compte tenu du sort réservé aux contrats en cours par l'article 24 de la présente proposition, de la liste nominative des cocontractants qui sont parties aux contrats en cours.

Art. 6

Cette disposition reproduit l'actuel article 6 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

S'inspirant de l'article 9 du projet de loi sur les faillites, cette disposition ne permet pas au président du tribunal, dont il est utile de préserver l'autorité et partant l'indépendance par rapport à la gestion du concordat, d'exercer la fonction du juge délégué.

Art. 7

Deze bepaling neemt in een lichtjes gewijzigde vorm het huidige artikel 7 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord over.

Art. 8

Dit artikel wil garanderen dat de verplichting om het gerechtelijk akkoord onder de bij artikel 2 van dit voorstel gestelde voorwaarden aan te vragen, wordt nageleefd.

Om te voorkomen dat de handelaar of de vennootschap die, ofschoon zij ongelukkig en te goeder trouw zijn, verzuimd hebben zich aan artikel 2 te conformeren, onnodig worden gestraft door de verplichte aanwijzing van een gerechtelijk bestuurder voor het geval de rechtbank de indiening van een verzoekschrift tot verkrijging van een akkoord beveelt, kan de rechtbank evenwel een korte termijn toestaan om dat verzoekschrift in te dienen.

Het ontwerp Gol-Eyskens en het voorstel Lallemand-Collignon voorzagen reeds in soortgelijke maatregelen (zie *supra*, n° 16).

Art. 9

Dit artikel is op een aantal punten ingegeven door het ontwerp van faillissementswet, meer bepaald door de artikelen 4, 12, 13 en 14.

Gelet op de vereisten van de procedure wijkt het af van het Gerechtelijk Wetboek waarvan de bepalingen in de regel op de procedures met betrekking tot het gerechtelijk akkoord zullen worden toegepast, tenzij in dit voorstel anders wordt bepaald.

Wil men de belanghebbenden kunnen voorlichten en hen in staat stellen voor hun rechten op te komen, alsmede een spoedige afwikkeling van een eventueel hoger beroep mogelijk maken, dan lijkt het ons geraten de inzake gerechtelijk akkoord gewezen beslissingen op systematische wijze bekend te maken.

Art. 10

De eerste twee leden van deze bepaling zijn ingegeven door de eerste twee leden van het huidige artikel 9 van de gecoördineerde wetten betreffende het gerechtelijk akkoord. Deze zijn gegrond op het feit dat de desbetreffende vonnissen de partij niet mogen benadelen.

Dat geldt echter niet voor het overeenkomstig artikel 6 gewezen vonnis waartegen derhalve beroep kan worden ingesteld, zoals thans reeds het geval is.

Het laatste lid bevestigt de huidige toestand.

Art. 7

Cette disposition reproduit, en l'adaptant légèrement, l'actuel article 7 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

Art. 8

Cette disposition tend à assurer le respect de l'obligation de demander le concordat dans les conditions fixées à l'article 2 de la présente proposition.

Pour éviter de pénaliser inutilement, par la désignation d'un administrateur concordataire prévue au cas où le tribunal ordonne le dépôt d'une requête en concordat, le commerçant ou la société qui, tout en étant dans l'infortune et de bonne foi, a omis de se conformer à l'article 2, il est cependant prévu que le tribunal peut accorder un bref délai pour déposer la requête.

Des mesures analogues étaient prévues par le projet Gol-Eyskens et la proposition Lallemand-Collignon (voy. *supra*, n° 16).

Art. 9

Cet article s'inspire à plusieurs égards du projet de loi sur les faillites, plus particulièrement de ses articles 4, 12, 13 et 14.

Il déroge, compte tenu des nécessités de la procédure, au Code judiciaire, dont les dispositions seront, sauf disposition contraire dans la présente proposition, appliquées en règle aux procédures de concordat.

Il paraît utile de prévoir une publication systématique des décisions rendues en matière de concordat, de manière à informer les intéressés et à leur permettre de faire valoir leurs droits, tout en accélérant les recours éventuels.

Art. 10

Les deux premiers alinéas de cette disposition s'inspirent des deux premiers alinéas de l'actuel article 9 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire, qui se justifient par le fait que les jugements en cause ne peuvent porter préjudice à la partie.

Il en va autrement du jugement rendu conformément à l'article 6, qui peut dès lors faire l'objet d'un appel comme c'est déjà le cas actuellement.

Le dernier alinéa confirme la situation actuelle.

Art. 11

Deze bepaling licht de taak van de rechter-commissaris toe.

Conform dat artikel moet deze laatste er nauwlettend op toezien dat het personeel en de schuldeisers behoorlijk worden voorgelicht.

Gelet op de gemeentelijke wetsbepalingen betreffende de voorlichting en de vertegenwoordiging van het personeel leek het evenwel niet nodig om, met betrekking tot dat personeel, te voorzien in de oprichting van een orgaan dat vergelijkelijk is met de bij artikel 31 van dit voorstel gecreëerde vergadering van de schuldeisers.

Naar het voorbeeld van wat in artikel 34 van het ontwerp van faillissementswet in verband met de rechter-commissaris bepaald wordt, kan deze geen deel uitmaken van de zetel wanneer hij verslag uitbrengt bij de rechtbank. Tegenwoordig gebeurt doorgaans het tegenovergestelde en dat biedt niet de nodige waarborgen op het stuk van onafhankelijk optreden.

Art. 12

Door dit artikel wordt de bij artikel 485 van het Wetboek van Koophandel ingevoerde regeling, die is overgenomen door artikel 54 van het ontwerp van faillissementswet, uitgebreid tot het gerechtelijk akkoord.

Art. 13

Het eerste lid van dit artikel wil garanderen dat de toestand van degene die om een gerechtelijk akkoord verzoekt, volkomen onafhankelijk nagegaan en echt verklaard wordt.

Het inwinnen van het advies van deskundigen ligt in de lijn van wat reeds in het ontwerp Gol-Eyskens voorgeschieden werd (zie *supra*, n° 18).

Art. 14

Over de aanwijzing van gerechtelijke bestuurders, die in dit voorstel « bestuurders van het akkoord » worden genoemd om hen van andere voorlopige bewindvoerders te onderscheiden, werd reeds in de bovenstaande toelichting uitgeweid (*supra* n° 18).

In die toelichting wordt ook graag gewag gemaakt van de toestand van de verzoeker die niet ongelukkig noch te goeder trouw is : de mogelijkheid om een gerechtelijk akkoord aan te vragen wordt hem niet meer ontnomen, maar zijn tekortkomingen kunnen zijn vervanging aan het hoofd van de onderneming (*supra* n° 9 en 18) of andere sancties rechtvaardigen.

Het derde lid, dat betrekking heeft op de kwade trouw van de handelsvennootschappen is, zij het in meer beperkende zin, ingegeven door het huidige

Art. 11

Cette disposition clarifie la mission du juge délégué.

Elle le charge de veiller tout particulièrement à l'information du personnel et des créanciers.

Compte tenu des dispositions légales de droit commun relatives à l'information et à la représentation du personnel, il n'a cependant pas paru nécessaire de constituer pour ce qui le concerne un organe analogue à l'assemblée des créanciers instituée par l'article 31 de la présente proposition.

A l'instar de ce qui est prévu à l'article 34 du projet de loi sur les faillites pour le juge commissaire, le juge délégué ne pourra pas faire partie du siège lorsqu'il fait rapport au tribunal. La pratique actuelle en sens contraire n'offre pas toutes les garanties nécessaires d'indépendance.

Art. 12

Cet article étend au concordat le régime instauré par l'article 485 du Code de commerce, repris par l'article 54 du projet de loi sur les faillites.

Art. 13

Le premier alinéa de cet article a pour but d'assurer la vérification et la certification de la situation du requérant en concordat en toute indépendance.

Le recours à des experts est dans le fil de ce que prévoyait déjà le projet Gol-Eyskens (voy. *supra*, n° 18).

Art. 14

La désignation d'administrateurs judiciaires, appelés « administrateurs concordataires » dans la présente proposition pour les distinguer d'autres administrateurs provisoires, a été commentée dans les développements qui précèdent (*supra* n° 18).

Ces développements évoquent aussi la situation du requérant qui n'est pas malheureux et de bonne foi : la possibilité de recourir au concordat ne lui est plus retirée, mais ses fautes peuvent justifier sa substitution à la tête de l'entreprise (*supra* n° 9 et 18) ou d'autres sanctions.

Le troisième alinéa, relatif à la mauvaise foi des sociétés commerciales, s'inspire, mais en sens plus restrictif, de l'actuel article 2, alinéa 2 des lois coor-

artikel 2, tweede lid, van de gecoördineerde wetten betreffende het gerechtelijk akkoord, hoewel men er zich altijd van zal moeten vergewissen of de laakbare handelingen geheel en definitief toe te schrijven zijn aan de vennootschap, want de aandeelhouders kunnen zich in voorkomend geval distantiëren van de dwalende bedrijfsleiders.

Bovendien berust krachtens de door dit voorstel ingevoerde regeling, de bewijslast voor de tekortkomingen van degene die om een gerechtelijk akkoord verzoekt, bij de partij die vraagt dat een gerechtelijk bestuurder wordt aangesteld om eerstgenoemde voor diens tekortkomingen te straffen; een en ander strookt met het gemeen recht, maar druist in tegen de huidige regeling inzake gerechtelijk akkoord, waarbij de verzoeker het bewijs moet leveren dat hij ongelukkig en te goeder trouw is.

In dat verband zij eraan herinnerd dat rechtsleer en rechtspraak, het begrip goede trouw niet definiëren, maar het karakteriseren door het tegenover opzettelijke fraude en zelfs tegenover het bewust bewerken van de ondergang van de onderneming te plaatsen. Het onderzoek naar iemands goede trouw mondt uit in het zoeken naar een bewuste fout, terwijl het zoeken naar iemands ongeluk uitloopt op het opsporen van een oorzakelijk verband tussen de zelfs niet opzettelijke fout en de bezwaarde financiële toestand (M. Maréchal, « Procédure concordataire et bonne foi des sociétés anonymes », *RPS*, 1982, blz. 67, volg. blz. 70). Zoals professor Coppens opmerkt, dienen « het ongeluk en de goede trouw van de schuldenaar op een breeddenkende en menselijke manier te worden beoordeeld » (Chronique de jurisprudence sur les faillites et les concordats, *RCJB*, 1984, blz. 587, met een aanhaling van Fredericq, *Droit commercial*, D. VIII, n° 630, blz. 864).

Art. 15

Over de noodzaak om bestuurders voor het akkoord aan te wijzen werd in de voorafgaande toelichting uitgeweid (zie *supra*, n° 18).

In de huidige praktijk, die overigens terecht bevestigd wordt door artikel 27 van het ontwerp van faillissementswet, worden de faillissementscurators doorgaans uit de advocaten gekozen.

Dergelijke procesmachtigingen, die rond de vereffening draaien — met alle ingewikkelde gerechtelijke procedures van zeer uiteenlopende aard waarvan een vereffening doorgaans vergezeld gaat —, vergen immers een grondige kennis en ervaring op het gebied van het recht.

De procedure inzake het gerechtelijk akkoord gaat niet gepaard met soortgelijke problemen, hetgeen verklaart dat de gecoördineerde wetten betreffende het gerechtelijk akkoord zelfs niet voorzien in het optreden van een procesgemachtigde wiens taak te vergelijken is met die van een curator.

Aangezien hun taak gericht zal zijn op het bestuur en het beheer van het bedrijf en het hun daarbij veel

gegevens sur le concordat judiciaire. Encore conviendra-t-il toujours de s'assurer que les actes répréhensibles puissent être pleinement et définitivement attribués à la société, ses actionnaires pouvant se distinguer le cas échéant de ses dirigeants fautifs.

Au surplus c'est, dans le système adopté par la présente proposition, à la partie qui demande la désignation d'un administrateur judiciaire pour sanctionner les fautes du requérant qu'il incombera d'en apporter la preuve, conformément au droit commun mais contrairement à la situation actuelle en matière de concordat où c'est le requérant qui doit établir son infortune et sa bonne foi.

A ce sujet, « rappelons que la doctrine et la jurisprudence, à défaut de définir la bonne foi, la caractérisent par opposition à la volonté de fraude et même par opposition à la conscience claire de mener ses affaires à la ruine. L'examen de la bonne foi débouche sur la recherche d'une faute consciente, tandis que celui du malheur débouche sur la recherche d'un lien causal entre la faute, même non intentionnelle, et la situation obérée » (M. Maréchal, « Procédure concordataire et bonne foi des sociétés anonymes », *RPS*, 1982, p. 67, sp. p. 70). Comme l'écrit le Professeur Coppens, « l'appréciation du malheur et de la bonne foi du débiteur doit être large et humaine » (Chronique de jurisprudence sur les faillites et les concordats, *RCJB*, 1984, p. 587, citant Fredericq, *Droit Commercial*, D. VIII, n° 630, p. 864).

Art. 15

La nécessité d'instituer des administrateurs concordataires a été commentée dans les développements qui précèdent (voy. *supra*, n° 18).

Dans la pratique actuelle, que confirme à juste titre l'article 27 du projet de loi sur les faillites, les curateurs de faillite sont généralement choisis parmi les avocats.

Pareils mandats de justice, dont l'exercice est axé sur la liquidation, avec les procédures judiciaires complexes d'ordre très divers qu'elles entraînent généralement, exigent en effet une connaissance et une pratique approfondie du droit.

La procédure concordataire ne soulève pas des problèmes analogues, ce qui explique qu'actuellement les lois coordonnées sur les concordats judiciaires ne prévoient pas même l'intervention d'un mandataire de justice analogue au curateur.

Dès lors que leur fonction sera axée sur l'administration et la gestion de l'entreprise en vue de son

meer om het herstel dan om de vereffening van dat bedrijf te doen zal zijn, wordt van de bestuurders van het akkoord die krachtens dit voorstel zullen worden aangesteld, een solide zakenkennis geëist.

Een en ander verklaart overigens waarom de voorlopige bewindvoerders vaak gekozen worden uit de accountants van wie een groot aantal zich verdienstelijk hebben gemaakt als bedrijfsadviseurs.

Het lijkt dan ook verstandig de bestuurders van het akkoord aan te wijzen onder de externe accountants van het Instituut der Accountants opgericht bij de wet van 21 februari 1985 tot hervorming van het bedrijf revisoraat en hen te vragen een lijst op te maken van degenen onder hun leden die zij bijzonder bevoegd achten om die taak te vervullen.

Het lijkt niet aangewezen de bedrijf revisoren, die tot taak hebben de toestand van een bedrijf te controleren maar niet om aan het beheer ervan deel te nemen, voor het ambt van bestuurder van het akkoord in aanmerking te laten komen.

Art. 16

Dit artikel, dat de huidige toestand bevestigt, vergt geen nadere commentaar.

Art. 17

Dit artikel dat de huidige toestand bevestigt, vergt geen nadere commentaar.

Art. 18

Dit artikel is ingegeven door artikel 5 van de gecoördineerde wetten betreffende het gerechtelijk akkoord maar het breidt de opschorting uit tot de daden van bewaring en heeft alle schuldeisers op het oog.

De uitbreiding van de opschorting tot de daden van bewaring lijkt terecht aangezien, voor het geval degene die om het gerechtelijk akkoord verzoekt niet ongelukkig noch te goeder trouw is, de activa door een bestuurder van het akkoord veilig kunnen worden gesteld.

Inzake de mogelijkheid om de opschorting tegen alle schuldeisers op te werpen werd in de voorafgaande toelichting (*supra*, n°s 12 en 21) gesteld dat, zonder « bevrozing » van het gehele passief, iedere reorganisatie middels een akkoord een hersenschim is, tenzij de uitoefening van voorrechten de activiteit van het bedrijf niet in gevaar brengt.

Daarom is dit artikel, voor wat betreft de schuldeisers die houder zijn van een hypotheek, een pand of een bijzonder voorrecht, ingegeven door artikel 606 van het Wetboek van Koophandel betreffende de procedure inzake opschorting van betaling.

redressement, plutôt que sa liquidation, les administrateurs concordataires qu'institue la présente proposition devront avoir une pratique établie des affaires.

C'est ce qui explique d'ailleurs que les administrateurs provisoires sont souvent choisis parmi les conseillers d'entreprises que sont beaucoup d'experts-comptables.

Aussi paraît-il sage de choisir les administrateurs concordataires parmi les experts comptables externes de l'Institut des Experts-Comptables, constitué par la loi du 21 février 1985 relative à la réforme du revisorat d'entreprises, et de déléguer à celui-ci l'établissement d'une liste de ceux de ses membres qui sont particulièrement compétents pour l'exercice de cette fonction.

Il ne paraît pas indiqué que les reviseurs d'entreprises, dont la fonction est d'exercer un contrôle sur la situation de l'entreprise et non de participer à sa gestion, soient appelés à la fonction d'administrateur concordataire.

Art. 16

Cet article, qui confirme la situation actuelle, n'appelle pas de commentaires particuliers.

Art. 17

Cet article, qui confirme la situation actuelle, n'appelle pas de commentaires particuliers.

Art. 18

Cet article s'inspire de l'actuel article 5 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire, mais il étend le sursis aux actes de conservation et vise tous les créanciers.

L'extension du sursis aux actes de conservation paraît légitime dès lors que l'actif peut être sauvegardé par un administrateur concordataire au cas où le requérant n'est pas malheureux et de bonne foi.

Quant à l'opposabilité du sursis à tous les créanciers, il a été exposé dans les développements qui précèdent (*supra*, n°s 12 et 21) que toute réorganisation concordataire est illusoire à défaut de « geler » l'ensemble du passif, à moins que l'exercice de droits privilégiés ne mette pas en péril l'activité de l'entreprise.

Aussi cet article s'inspire-t-il, pour ce qui concerne les créanciers titulaires d'hypothèques, de gages ou de privilèges spéciaux, de la disposition de l'article 606 du Code de commerce relatif à la procédure de sursis de paiement.

Art. 19

Dit artikel is ingegeven door het huidige artikel 5 van de gecoördineerde wetten betreffende het gerechtelijk akkoord.

Om een einde te maken aan een gebruik waarbij in eenzelfde vonnis de verwerping van het verzoek om een gerechtelijk akkoord en de officiële faillietverklaring wordt uitgesproken, wordt niettemin gesteld dat het faillissement conform het gemeen recht dient te worden uitgesproken.

Dat is des te meer gegrond daar de mogelijkheid voor de rechtbank om het faillissement ambtshalve uit te spreken, een mogelijkheid waartegen in de rechtsleer tal van bezwaren zijn geopperd, door het ontwerp van faillissementswet wordt afgeschaft.

De samenvoeging van beide beslissingen in een zelfde vonnis kan bovendien terecht de indruk wekken dat er subjectieve partijdigheid in het spel is en de geldigheid ervan wordt dan ook ter discussie gesteld (zie Koophandel Brussel, 4 oktober 1991, onuitgegeven, in zake faillissement Difrabel).

Art. 20

Dit artikel past het huidige artikel 11 van de gecoördineerde wetten betreffende het gerechtelijk akkoord aan, door het aan te vullen om een antwoord te geven op een aantal twistvragen in de rechtsleer en de rechtspraak.

Art. 21

Dit artikel wil de onderlinge gelijkheid tussen de schuldeisers garanderen. Die gelijkheid kan in de huidige stand van zaken op de helling worden gezet door een voorrecht ten gunste van de Staatskas, dat door de rechtsleereenparig wordt afgekeurd en in de praktijk vaak aanleiding geeft tot misbruiken.

Art. 22

Dit artikel heeft tot doel het krediet van degene die om een gerechtelijk akkoord verzoekt, te bevestigen. Het beginsel ervan werd in de voorafgaande toelichting nader gepreciseerd (zie *supra* n° 11).

Art. 23

Dit artikel bevestigt de huidige rechtspraak van het Hof van Cassatie met betrekking tot de samenloop van schuldeisers en de gevolgen daarvan (schorsing van de interesten, verbod van schuldvergelijking, onderscheid tussen schulden van de boedel en schulden in de boedel, verlies door de verkoper van roerende voorwerpen, van de ontbindende voorwaarde en van het genot van het eigendomsvoorbehoud,

Art. 19

Cet article s'inspire de l'actuel article 5 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

Pour mettre fin à une pratique consistant à prononcer dans un seul et même jugement le rejet du concordat et la déclaration d'office de la faillite, il est cependant précisé que la faillite doit être prononcée conformément au droit commun.

Ceci se justifie d'autant plus que la faculté pour le tribunal de prononcer d'office la faillite, qui a suscité beaucoup d'objections de la doctrine, est supprimée par le projet de loi sur les faillites.

Le cumul des deux décisions en un seul et même jugement peut aussi donner une impression légitime de partialité subjective et sa validité est dès lors discutée (voy. Comm. Bxl, 4 octobre 1991, inédit, en cause faillite Difrabel).

Art. 20

Cet article adapte, en le complétant pour répondre à certaines questions controversées en doctrine ou en jurisprudence, l'actuel article 11 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

Art. 21

Cet article tend à assurer l'égalité des créanciers, qui peut être rompue aujourd'hui par un privilège au bénéfice du Trésor unanimement critiqué en doctrine et dont la pratique donne souvent lieu à des abus.

Art. 22

Cet article tend à conforter le crédit du requérant. Le principe en a été commenté dans les développements qui précèdent (voy. *supra* n° 11).

Art. 23

Cet article confirme la jurisprudence actuelle de la Cour de cassation sur le concours entre créanciers ainsi que les effets qui en découlent (suspension des intérêts, interdiction de la compensation, distinction des dettes de la masse et des dettes dans la masse, perte par le vendeur d'effets mobiliers de la clause résolutoire et du bénéfice de la réserve de propriété, suspension de l'exercice du droit de poursuite indivi-

schorsing van de uitoefening van het recht van individuele vervolging door de schuldeisers — zie P. Van Ommeslaghe, « Les liquidations volontaires et les concordats » in *L'entreprise en difficulté*, éd. du Jeune Barreau, 1981, blz. 420 e.v.).

Art. 24

Deze bepaling is ingegeven door de rechtspraak inzake het faillissement, zoals die bij artikel 44 van het ontwerp van faillissementswet bevestigd is. Aangezien het gerechtelijk akkoord de mogelijkheid moet bieden een efficiënt herstel van het bedrijf te garanderen en het faillissement te voorkomen, bestaat er alle reden toe om niet te wachten tot het bedrijf failliet is en pas dan de in deze regeling overwogen oplossingen toe te passen.

Ter voorkoming van ongelijkheid tussen de schuldeisers die een som te vorderen hebben en de schuldeisers van zekere zaken of de schuldenaars van uitkeringen, wordt bepaald dat de lopende contracten moeten worden voortgezet door de medecontractant, voor zoverre uiteraard de schuldvorderingen die tijdens de periode volgend op de indiening van het verzoek ontstaan zijn of op die periode betrekking hebben, stipt gehonoreerd worden.

Art. 25 tot 29

Aangezien het akkoord in het algemeen belang kan worden toegekend om het herstel van de onderneming mogelijk te maken, zelfs wanneer de handelaar niet ongelukkig noch te goeder trouw is, moeten de gevallen van nietigheid en van de aansprakelijkheid die eigen zijn aan de faillissementsregeling, worden ingevoegd in de wetgeving op het gerechtelijk akkoord.

Dat aspect kwam zijdelings aan bod in de voorafgaande toelichting (zie *supra* n° 9, *in fine*).

In de artikelen 25, 2°, en 28 worden de gevallen van nietigheid aangevuld met een speciaal voor de groepen van vennootschappen bedoelde bepaling die eveneens in de voorafgaande toelichting werd verduidelijkt (zie *supra* n° 24).

Art. 30

Net als bij faillissementen belast dit artikel de procesgemachtigde, en hem alleen, om ten behoeve van de boedel een collectieve vordering in te stellen tot nietigheid of tot verzwaarde aansprakelijkheid indien bewezen is dat de verzoeker niet ongelukkig noch te goeder trouw is.

duelle des créanciers — voy. P. Van Ommeslaghe, « Les liquidations volontaires et les concordats » in *L'entreprise en difficulté*, éd. du Jeune Barreau, 1981, p. 420 et suivantes).

Art. 24

Cette disposition s'inspire de la jurisprudence en matière de faillite, confirmée par l'article 44 du projet de loi sur les faillites. Dès lors que le concordat doit permettre d'assurer le redressement efficace de l'entreprise et d'éviter la faillite, il se justifie de ne pas attendre celle-ci pour appliquer les solutions qui sont retenues dans ce régime.

Pour éviter une inégalité entre les créanciers de sommes et les créanciers de corps certains ou les débiteurs de prestations, il est prévu que les contrats en cours doivent être poursuivis par le cocontractant, pour autant bien entendu que les créances nées ou relatives à la période après le dépôt de la requête soient ponctuellement honorées.

Art. 25 à 29

Dès lors que le concordat peut être accordé dans l'intérêt général en vue du redressement de l'entreprise même lorsque le commerçant n'est pas malheureux et de bonne foi, il importe d'introduire dans la législation sur le concordat les inopposabilités et responsabilités propres au régime de la faillite.

Cette question a été commentée incidemment dans les développements qui précèdent (*supra* n° 9, *in fine*).

Les inopposabilités sont complétées aux articles 25, 2° et 28 d'une disposition spécifique aux groupes de sociétés qui a elle aussi été commentée dans ces développements (voy. *supra* n° 24).

Art. 30

A l'instar de ce qui est le cas en matière de faillite, cet article charge le mandataire de justice, et lui seul, des actions collectives en inopposabilité ou en responsabilité aggravée à mener dans l'intérêt de la masse au cas où il est établi que le requérant n'est pas malheureux et de bonne foi.

Art. 31 tot 33

In de voorafgaande toelichting (zie *supra* n° 14) en in de commentaar bij artikel 11 is gewezen op de noodzaak om de personeelsleden en de schuldeisers afdoende in te lichten, alsook op de wijze waarop dat moet gebeuren.

De vergadering van de schuldeisers is opgevat als een permanent orgaan dat bij het begin van de procedure moet worden samengeroepen en dat kan vergaderen telkens als zulks nodig blijkt te zijn.

Niet alleen de gewone schuldeisers maar ook de hypothecaire, de pandhoudende en de bevoorrechte schuldeisers maken er deel van uit. Daardoor verliezen zij niet meer hun zekerheid of hun voorrecht, zoals thans het geval is.

Art. 34

De gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord voorzien niet in een procedure van verificatie van de schuldvorderingen, zoals inzake faillissementen het geval is.

Met het oog op een reorganisatie, in het bijzonder wanneer een onderneming met dat doel wordt overgedragen, is het van belang de passiva te kennen en ze precies vast te stellen.

Zulks verklaart de bij dit artikel bepaalde procedure, net als het bij het vijfde lid voorgescreven verval ingeval de betrokkene de naamlijst niet heeft betwist.

Er werd al gewezen op het feit dat de bijzondere toestand van de personeelsleden specifieke informatie- en raadplegingsprocedures vereist, die verschillen van die welke voor de andere schuldeisers gelden (zie *supra* n° 14).

Art. 35 tot 38

Bij een faillissement kunnen de curators het bedrijf aan een overnemer overdragen zonder dat deze de schulden hoeft aan te zuiveren. In dat geval gebeurt de overname in het raam van de vereffening door overdracht van de hele handelszaak, van een bedrijfstak of van specifieke activa.

De overname en daaruit volgend ook het herstel van de onderneming kan eveneens via « going concern » gebeuren, door de overdracht van aandelen of delen die het kapitaal vertegenwoordigen van de handelsvennootschap waarvan de onderneming afhangt. Die formule is doorgaans interessanter en biedt derhalve meer mogelijkheden om de onderneming te reorganiseren en opnieuw tot ontwikkeling te brengen.

Zodra onweerswolken zich boven de onderneming opstapelen, is het derhalve in ieders belang de uitwerking van een dergelijke formule te vergemakkelijken en toe te staan, zonder te wachten tot de

Art. 31 à 33

La nécessité d'une information adéquate du personnel et des créanciers, ainsi que sa forme, a été soulignée dans les développements qui précèdent (voy. *supra* n° 14) et dans le commentaire sous l'article 11 ci-dessus.

L'assemblée des créanciers est conçue comme un organe permanent, dont la convocation est obligatoire au début de la procédure et qui peut se réunir chaque fois que cela paraît nécessaire.

En sont membres non seulement les créanciers chirographaires mais aussi les créanciers hypothécaires, gagistes ou privilégiés, dont la participation n'entraînera plus la perte de leurs sûretés et privilèges comme c'est le cas actuellement.

Art. 34

Les lois coordonnées sur le concordat judiciaire ne prévoient pas de procédure de vérification des créances, comme en matière de faillites.

Dans la perspective d'une réorganisation, et particulièrement en cas de cession de l'entreprise à cet effet, il est important de connaître le passif et de le fixer avec précision.

C'est ce qui explique la procédure prévue au présent article, ainsi que la forclusion prévue par son cinquième alinéa à défaut de contredit.

Il a déjà été exposé que la situation particulière du personnel justifie des modes d'information et de consultation spécifiques, différents de ceux des autres créanciers (voy. *supra* n° 14).

Art. 35 à 38

En cas de faillite, les curateurs peuvent transférer l'entreprise à un repreneur, sans que celui-ci ne soit tenu d'honorer son passif. Dans ce cas la reprise s'organise dans le cadre de la liquidation par la cession de l'ensemble du fonds de commerce, d'une branche d'activité, ou d'actifs spécifiques.

La reprise, et partant le redressement de l'entreprise, peut aussi s'organiser en « going concern » par la cession des actions ou parts représentatives du capital de la société commerciale dont dépend l'entreprise. Pareille formule est généralement plus intéressante et garantit dès lors de meilleures chances de réorganisation et de redéploiement.

Aussi est-il de l'intérêt général de faciliter la mise en oeuvre de pareille formule et de l'autoriser dès que l'avenir de l'entreprise est compromis, sans attendre que les difficultés rencontrées ne compromettent cet

toekomst van de onderneming door de problemen onherroepelijk op de helling komt te staan en een faillietverklaring het krediet ervan in het gedrang brengt.

Om niet ten onrechte afbreuk te doen aan de rechten van de aandeelhouders of van de vennoten die effecten bezitten die het kapitaal vertegenwoordigen van de vennootschap die eigenaar is van de onderneming, staat dit artikel de vervanging van die aandeelhouders slechts toe wanneer het bewijs geleverd is dat zij niet ongelukkig noch te goeder trouw zijn (voor wat dat begrip betreft, zie de voorafgaande toelichting bij artikel 14).

Een aantal procedurele maatregelen beogen de subjectieve belangen van de aandeelhouders te vrijwaren, alsook de keuze van een passende overnemer (zie in dat verband de voorafgaande toelichting n° 23).

Zoals in het laatste lid van artikel 36 wordt gepreciseerd, geldt de gedwongen overdracht alleen voor handelsvennootschappen en niet voor de andere rechtspersonen die ermee worden gelijkgesteld voor de toepassing van de overige bepalingen van dit voorstel.

Wat die rechtspersonen betreft, zullen de bestuurders van het akkoord er, voor zover als nodig, op toezien dat de bepalingen van gemeen recht worden toegepast, bijvoorbeeld die krachtens welke de rechtbank een vereniging zonder winstoogmerk kan ontbinden.

Art. 39

Het akkoord, zoals het in dit voorstel is opgevat, wil een algehele reorganisatie bewerkstelligen van de onderneming die in moeilijkheden verkeert, en niet langer alleen de schulden van de verzoeker herschikken, zoals in het verleden het geval was. Het akkoord moet, op grond van het onderhavige artikel, naast een plan tot aanzuivering van de schulden derhalve ook een ondernemings-, investerings- en sociaal plan omvatten.

Overeenkomstig de wens van de rechtsleer en de rechtspractici biedt dit artikel de verzoeker meer bewegingsvrijheid om zijn schulden te herschikken. Om de rechtszekerheid te vrijwaren, staat het uitdrukkelijk bepaalde modaliteiten toe waarover in de rechtspraak thans onenigheid heerst.

De huidige gecoördineerde wetten betreffende het gerechtelijk akkoord bepalen voor de uitvoering van het akkoord geen maximumtermijn; krachtens artikel 600 van het Wetboek van Koophandel daarentegen mag opschorting van betaling niet meer dan drie jaar bestrijken. In de praktijk beslaan veel akkoorden vijf jaar. Gelet op de beperkingen van de rechten van de schuldeisers lijkt het aangewezen de maximumtermijn waarbinnen het akkoord uitvoering moet krijgen, op die duur vast te stellen.

avenir de manière irrémédiable et qu'une déclaration de faillite ne mette son crédit en cause.

Pour ne pas léser indûment les droits des actionnaires ou associés détenteurs des titres du capital de la société propriétaire, le présent article ne permet cependant leur remplacement qu'au cas où il est établi qu'ils ne sont pas malheureux et de bonne foi (au sujet de cette notion, voy. le commentaire *supra* de l'article 14).

Diverses mesures procédurales tendent à assurer le respect des intérêts subjectifs des actionnaires ainsi que le choix adéquat du repreneur (à ce propos, voy. les développements *supra* n° 23).

Comme il est précisé au dernier alinéa de l'article 36, la cession forcée ne s'applique qu'aux sociétés commerciales, et non aux autres personnes morales qui y sont assimilées pour l'application des autres dispositions de la présente proposition.

En ce qui concerne ces dernières, les administrations concordataires veilleront si besoin est à l'application des dispositions de droit commun, par exemple celles qui, pour ce qui concerne les associations sans but lucratif, prévoient la faculté pour le tribunal d'en ordonner la dissolution.

Art. 39

Tel qu'il est conçu par la présente proposition, le concordat tend à une réorganisation d'ensemble de l'entreprise dont l'avenir est compromis, et non plus, comme par le passé, au seul aménagement du passif du requérant. Il doit dès lors comporter, comme le prévoit le présent article, outre un plan d'apurement du passif, un projet d'entreprise, un plan d'investissements et un plan social.

Conformément au vœu de la doctrine et des praticiens, le présent article laisse au requérant une grande liberté de manoeuvre en vue de cet aménagement de son passif et, dans un souci de sécurité juridique, il autorise expressément certaines modalités qui font actuellement l'objet de controverses en jurisprudence.

Les actuelles lois coordonnées sur le concordat judiciaire ne prévoient pas de délai maximum pour l'exécution du concordat tandis qu'en vertu de l'article 600 du Code de commerce, le sursis de paiement peut s'étendre sur trois ans. En pratique, beaucoup de concordats s'étendent sur cinq ans. Eu égard à la limitation des droits de créanciers, il paraît indiqué de fixer à ce terme le délai maximal dans lequel doit s'exécuter le concordat.

Art. 40 tot 42

De artikelen 40 tot 42 bepalen de wijze waarop het bestaande artikel 29 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord moet worden uitgevoerd; krachtens dat artikel werkt het akkoord niet ten aanzien van bepaalde schuldeisers.

De voorafgaande toelichting (zie *supra* n° 12) verduidelijkt de toepassing van het gerechtelijk akkoord op de overheidsschuldeisers die zijn bedoeld in het 2° van de opsomming van de schuldvorderingen die krachtens het voornoemde artikel 29 uitgesloten zijn van het akkoord.

In de praktijk blijkt dat de passiva uit gerechtelijke akkoorden thans niet meer de schuldvorderingen wegens levensonderhoud omvatten, zoals die zijn bedoeld in het 3° van de opsomming van de schuldvorderingen die krachtens het voornoemde artikel 29 uitgesloten zijn van het akkoord; zulks verklaart waarom de uitsluiting van die schuldvorderingen uit het gerechtelijk akkoord niet meer opgenomen is in het onderhavige artikel.

Krachtens dit artikel mag het akkoord geen betrekking hebben op vorderingen die voortvloeien uit arbeidsovereenkomsten. Alleen het bepaalde artikel 41 is daarop een uitzondering.

Inzake de schuldvorderingen gewaarborgd door hypotheek, pand of bijzonder voorrecht, die zijn bedoeld in het 1° van de opsomming van de vorderingen die door het voornoemde artikel 29 uit het akkoord worden gesloten, behoudt artikel 42 van dit voorstel de rechten van hun houders, waarbij tevens de kans wordt geboden om die rechten, in het raam van de aanzuivering van de schulden, te onderwerpen aan de opschorting die voor de reorganisatie is vereist.

Die vorderingen van het akkoord uitsluiten zou er in de praktijk op neerkomen dat de kansen om een onderneming via een akkoord te reorganiseren op de helling komen te staan. De noodzaak om het akkoord een ruimere toepassing te laten vinden op de bevoorrechte passiva werd besproken in de voorafgaande toelichting (zie *supra* n°s 12 en 21).

Art. 41

Dit artikel beoogt, bij een reorganisatie doorgevoerd dankzij een gerechtelijk akkoord waarbij een onderneming in de handen van een overnemer overgaat door de overdracht van de aandelen of delen die het kapitaal vertegenwoordigen van de verzoekende handelsvennootschap, de oplossingen toe te passen die thans kunnen worden toegepast ingeval de onderneming bij overeenkomst wordt overgedragen als gevolg van een faillissement.

Nog steeds om het herstel te vergemakkelijken wanneer het daarvoor nog niet te laat is, is het aangewezen die oplossingen toe te staan bij een gerechtelijk akkoord, net als bij een faillissement. Rekening houdend met het feit dat hypotheeken, panden of bijzondere voorrechten voorrang hebben op het

Art. 40 à 42

Les articles 40 à 42 modalisent l'actuel article 29 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire, en vertu duquel le concordat est sans effet relativement à certains créanciers.

L'application du concordat aux créanciers publics, visés au 2° de l'énumération des créances exclues du concordat par l'article 29 précité, a été commentée dans les développements qui précèdent (voy. *supra* n° 12).

La pratique enseigne que les passifs concordataires ne comprennent plus de nos jours de créances dues à titre d'aliments, visées au 3° de l'énumération des créances exclues du concordat par l'article 29 précité, ce qui explique que l'exclusion de ces créances du bénéfice du concordat n'a pas été reprise par le présent article.

En vertu du présent article les créances résultant des contrats de travail ne peuvent être affectées par le concordat, sous la seule réserve de ce qui est prévu à l'article 41.

Pour ce qui concerne les créances garanties par des hypothèques, gages ou privilèges spéciaux, visées au 1° de l'énumération des créances exclues du concordat par l'article 29 précité, l'article 42 de la présente proposition sauvegarde les droits de leurs titulaires tout en permettant de les soumettre dans le cadre du plan d'apurement du passif au sursis nécessaire à la réorganisation.

Les exclure du concordat reviendrait en pratique à compromettre les chances de réorganisation concordataire des entreprises. La nécessité d'une application plus générale du concordat au passif privilégié a été commentée dans les développements qui précèdent (voy. *supra* n°s 12 et 21).

Art. 41

Le présent article a pour but d'appliquer, en cas de réorganisation concordataire avec transfert de l'entreprise à un repreneur par la cession des parts ou actions représentatives du capital de la société commerciale requérante, les solutions qui peuvent actuellement être appliquées en cas de transfert conventionnel de l'entreprise suite à faillite.

Toujours dans le but de faciliter le redressement lorsqu'il en est encore temps, il s'indique de permettre l'application de ces solutions en cas de concordat comme en cas de faillite. Compte tenu de ce que son privilège général est primé par les hypothèques, gages et privilèges spéciaux, il est rare que la faillite

algemene voorrecht dat voor het personeel is ingesteld, gebeurt het maar zelden dat het faillissement uitmondt in de toekenning van een percent aan de personeelsleden. In die hypothese treedt het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers in de plaats van de werkgever.

Dat de opbrengst van de gerechtelijke overdracht van de aandelen of delen die het kapitaal vertegenwoordigen van de handelsvennootschap die om het akkoord verzoekt, in de plaats komt van het onbepaald geheel van de activa van die vennootschap, en wel als grondslag van het voorrecht van de ontslagen werknemers, wat noodzakelijk is om het bestaan van de onderneming en de werkgelegenheid van de overige personeelsleden te vrijwaren, lijkt dus in de hypothese die in dit artikel wordt overwogen, door de band geen benadeling te zijn.

Art. 42

Dit artikel, dat is ingegeven door artikel 606 van het Wetboek van Koophandel, dat betrekking heeft op de procedure van opschorting van betaling en de vrijwaring van de rechten van de betrokken schuldeisers, net zoals in artikel 74 van het voorstel van wet Lallemand-Collignon) wordt voorgeschreven, werd hierboven toegelicht.

Art. 43

Dit artikel bekrachtigt door een formalisering de bestaande praktijk wanneer het verzoek om een gerechtelijk akkoord gepaard gaat met een reorganisatieplan.

Art. 44

Dit artikel bepaalt dat het advies van het personeel en van de vergadering van de schuldeisers moeten worden ingewonnen over het reorganisatieplan.

Zoals in de voorafgaande toelichting werd uiteengezet, is de stemming van de schuldeisers evenwel niet langer doorslaggevend, maar nog slechts een gewone aanwijzing (zie *supra* n° 19).

Art. 45

Dit artikel is ingegeven door het huidige artikel 23 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord.

débouche sur l'attribution d'un dividende au personnel, le Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprise se substituant alors à l'employeur.

Dans l'hypothèse envisagée par le présent article, la solution de la substitution du produit de la cession judiciaire des parts ou actions représentatives de son capital à la globalité indéfinie de l'actif de la société commerciale requérante en concordat comme assiette du privilège des membres du personnel qui seraient licenciés, nécessaire pour faciliter la sauvegarde de l'entreprise et le maintien en activité du reste du personnel, ne paraît donc en règle pas préjudiciable.

Art. 42

Cet article, qui s'inspire de la disposition de l'article 606 du Code de commerce relatif à la procédure de sursis de paiement et sauvegarde, les droits des créanciers en cause à l'instar de ce qui est prévu à l'article 74 de la proposition de loi Lallemand-Collignon, a été commenté ci-dessus.

Art. 43

Cet article entérine, en la formalisant, la pratique actuelle lorsque l'épreuve concordataire s'accompagne d'un plan de réorganisation.

Art. 44

Cet article prévoit la consultation du personnel et de l'assemblée des créanciers sur le plan de réorganisation.

Conformément à ce qui a été considéré dans les développements qui précèdent, le vote des créanciers n'est cependant plus décisif mais indicatif (voy. *supra* n° 19).

Art. 45

Cet article s'inspire de l'actuel article 23 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

Art. 46

Dit artikel is gedeeltelijk ingegeven door het huidige artikel 28 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord.

Art. 47

Dit artikel is ingegeven door het eerste lid van het huidige artikel 29 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord.

Art. 48

Dit artikel is gedeeltelijk ingegeven door het laatste lid van het huidige artikel 30 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord.

Art. 49

Dit artikel werd verantwoord in de commentaar bij artikel 2 van het onderhavige voorstel.

Art. 50

Dit artikel is ingegeven door het huidige artikel 24 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord. Het moet in samenhang met het eerder toegelichte artikel 19 worden gelezen.

Art. 51 en 52

Deze artikelen nemen in aangepaste vorm de huidige artikelen 40 en 41 van de gecoördineerde wetten op het gerechtelijk akkoord over.

Art. 53

Het onderhavige voorstel wil een nieuw kader scheppen voor het herstel van in moeilijkheden verkerende ondernemingen. Daarom heft dit artikel de gecoördineerde wetten betreffende het gerechtelijk akkoord op, alsmede de bepalingen van het Wetboek van Koophandel die betrekking hebben op de procedure tot opschorting van betaling, die vrijwel in onbruik is geraakt.

De afschaffing van het gerechtelijk akkoord met boedelafstand werd besproken in de voorafgaande toelichting (zie *supra* n° 20).

Art. 46

Cet article s'inspire en partie de l'actuel article 28 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

Art. 47

Cet article s'inspire du premier alinéa de l'actuel article 29 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

Art. 48

Cet article s'inspire en partie du dernier alinéa de l'actuel article 30 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

Art. 49

La disposition de cet article a été justifiée dans le commentaire sur l'article 2 de la présente proposition.

Art. 50

Cet article s'inspire de l'actuel article 24 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire. Il doit se lire en rapport avec l'article 19, qui a déjà été commenté.

Art. 51 et 52

Ces articles reprennent, en les adaptant, les dispositions des actuels articles 40 et 41 des lois coordonnées sur le concordat judiciaire.

Art. 53

La présente proposition tendant à créer un cadre nouveau pour le redressement d'entreprises en difficulté, cet article abroge les lois coordonnées sur le concordat judiciaire et les dispositions du Code de commerce relatives à la procédure de sursis de paiement, pratiquement tombée en désuétude.

La suppression du concordat par abandon d'actif a été commentée dans les développements qui précèdent (voy. *supra* n° 20).

Art. 54 tot 58

Deze artikelen zijn ingegeven door de artikelen 78 tot 81 van het voorstel van wet Lallemand-Collignon (waarbij de sindsdien gewijzigde verwijzingen werden aangepast), die een einde willen maken aan het nadeel dat de schuldeisers van degene die om een gerechtelijk akkoord verzoekt, ingevolge sommige onbillijke fiscale bepalingen ondergaan.

Art. 59

Het spreekt voor zich dat de wettelijke bepalingen inzake het gerechtelijk akkoord en andere gelijksoortige procedures binnen de Europese Gemeenschap met elkaar in overeenstemming moeten worden gebracht. Dit knelpunt werd, wat betreft de communautaire overeenkomst die in dat verband is vereist, besproken in de voorafgaande toelichting (zie *supra* n° 25).

Art. 60

Dit artikel vergt geen nadere commentaar.

Art. 54 à 58

Ces dispositions s'inspirent, tout en en adaptant les références modifiées depuis lors, des articles 78 à 81 de la proposition de loi Lallemand-Collignon, dont le but est de mettre fin au préjudice découlant pour les créanciers du requérant concordataire de certaines dispositions fiscales injustes.

Art. 59

La nécessité d'une harmonisation des législations sur le concordat et autres procédures analogues au sein de la Communauté européenne va de soi. Cette question a, pour ce qui concerne la convention communautaire nécessaire à cet effet, été abordée dans les développements qui précèdent (voy. *supra* n° 25).

Art. 60

Cet article n'appelle pas de commentaire particulier.

J. GOL

J. SIMONET

WETSVOORSTEL**HOOFDSTUK I****Het verzoek tot verkrijging van een akkoord
en de procedure****Artikel 1**

Wanneer de toekomst van zijn *c.q.* haar bedrijf in gevaar is, wordt het akkoord verleend aan de koopman of de handelsvennootschap op de wijze en onder de voorwaarden voorgeschreven bij deze wet.

Het akkoord kan worden aangevraagd door een handelsvennootschap die in staat van vereffening is.

Het kan worden aangevraagd zolang het faillissement van de verzoeker niet is uitgesproken.

Voor het doel van deze wet wordt met de koopman gelijkgesteld de natuurlijke persoon, en wordt met handelsvennootschap gelijkgesteld de rechtspersoon die, zelfs zonder winstoogmerk, op commerciële grondslag is georganiseerd.

Art. 2

Het akkoord moet worden aangevraagd door elke handelsvennootschap :

— wanneer ten gevolge van geleden verlies het netto-actief gedaald is tot minder dan de helft van het maatschappelijk kapitaal of tot beneden het minimumbedrag gesteld in de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen, en zulks gedurende drie maanden het geval blijft;

— wanneer op grond van de bedrijfsliquiditeit niet blijkt dat de vennootschap haar binnen zes maanden opvorderbare passiva tijdig zal kunnen betalen.

Het moet worden aangevraagd door elke koopman of elke handelsvennootschap :

— die een schuldvordering niet betaalt die bekrachtigd is door een in kracht van gewijsde gegane rechterlijke beslissing waartegen geen rechtsmiddel openstaat of door een uitvoerbare titel waartegen geen rechtsmiddel openstaat, of die de betalingen staakt;

— die een vorig reorganisatieakkoord niet tijdig uitvoert.

Art. 3

De rechtbank bevoegd om kennis te nemen van het verzoek tot verkrijging van een akkoord is die van het rechtsgebied waarin, op de dag van het verzoek, de koopman zijn woonplaats of de handelsvennootschap haar zetel heeft.

PROPOSITION DE LOI**CHAPITRE Ier****De la demande de concordat
et de la procédure****Article 1er**

Lorsque l'avenir de son entreprise est compromis, le concordat est accordé au commerçant ou à la société commerciale dans les formes et conditions prescrites par la présente loi.

Le concordat peut être demandé par une société commerciale en liquidation.

Il peut être demandé aussi longtemps que la faillite du requérant n'est pas déclarée.

Est aux fins des présentes assimilée au commerçant la personne physique et à la société commerciale la personne morale qui, même sans but de lucre, est organisée sur des bases commerciales.

Art. 2

Le concordat doit être demandé par toute société commerciale :

— si, par suite de perte, l'actif net est et reste pendant trois mois réduit à un montant inférieur à la moitié du capital social ou à un montant inférieur au minimum fixé par les lois coordonnées sur les sociétés commerciales;

— si les prévisions de trésorerie ne permettent pas d'établir que la société pourra honorer ponctuellement son passif exigible dans les six mois à venir.

Il doit être demandé par tout commerçant ou toute société commerciale :

— qui ne paie pas une créance consacrée par une décision judiciaire coulée en force de chose jugée et non susceptible de recours ou par un titre exécutoire non susceptible de recours, ou qui se trouve en état de cessation de paiements;

— qui n'exécute pas ponctuellement un concordat de réorganisation antérieur.

Art. 3

Le tribunal compétent pour prendre connaissance de la demande de concordat est celui dans le ressort duquel le commerçant a son domicile ou la société commerciale a son siège social au jour de la demande.

Art. 4

De koopman of de handelsvennootschap die het akkoord aanvraagt, wendt zich bij verzoekschrift tot de rechtbank.

Het verzoekschrift wordt ter griffie neergelegd en in een bijzonder register ingeschreven; de griffier bevestigt onderaan op het verzoekschrift en onderaan op de bijgevoegde stukken de datum waarop zij ter griffie zijn neergelegd, en geeft desgevraagd een ontvangstbewijs af zonder kosten en zonder andere formaliteiten.

De verzoeker stort ter griffie de som die vermoedelijk nodig is voor de kosten van de akkoordprocedure.

De griffier geeft binnen vierentwintig uren bericht van het verzoek aan de procureur des Konings; deze kan alle verrichtingen van het akkoord bijwonen, inzage nemen van de boeken en, te allen tijde, de staat van de zaken van de verzoeker nagaan.

Een uittreksel uit het verzoekschrift wordt door toedoen van de griffier in het *Belgisch Staatsblad* en in twee Franstalige en twee Nederlandstalige bladen bekendgemaakt binnen drie dagen nadat het is ingediend.

Art. 5

Bij het verzoekschrift worden gevoegd :

- 1° een uiteenzetting van de feiten waarop het verzoek van de verzoeker gegrond is;
- 2° de jaarrekeningen van de verzoeker van de laatste drie jaar en de bijlagen daarbij;
- 3° een omstandige staat van schatting van de activa en de passiva en de verzoeker;
- 4° een overzicht van de lopende overeenkomsten, inzonderheid de huurovereenkomsten voor onroerende en roerende goederen en de leasing-, en krediet- en distributieovereenkomsten;
- 5° de naamlijst van de schuldeisers van de verzoeker, met opgave van hun woonplaats, het bedrag van hun schuldvorderingen en, in voorkomend geval, van hun zekerheden en voorrechten;
- 6° de naamlijst van de personeelsleden van de verzoeker, met dezelfde gegevens;
- 7° de naamlijst van de medecontractanten die partij zijn bij de lopende overeenkomsten met dezelfde gegevens.

Art. 6

Alvorens te onderzoeken of er aanleiding is om gevolg te geven aan het verzoek, wijst de rechtbank, vergaderd in raadkamer, in alle gevallen een van haar rechters, de voorzitter uitgezonderd, aan om verslag uit te brengen over de ontvankelijkheid van het verzoek en, in voorkomend geval, over de staat van de zaken van de verzoeker en over de vooruitzichten op herstel van zijn bedrijf.

Art. 4

Le commerçant ou la société commerciale qui demande le concordat s'adresse par requête au tribunal.

La requête est remise au greffe et inscrite dans un registre spécial; le greffier certifie au bas de la requête et des pièces y annexées la date de leur remise au greffe, et en donne un récépissé s'il en est requis, sans frais et sans autres formalités.

Le requérant dépose au greffe la somme présumée nécessaire pour couvrir les frais de la procédure.

Le greffier donne avis de la requête, dans les vingt-quatre heures, au procureur du Roi, qui pourra assister à toutes les opérations du concordat, prendre connaissance des livres et vérifier en tout temps l'état des affaires du requérant.

Un extrait de la requête est publié dans les trois jours de son dépôt par les soins du greffier au *Moniteur belge* ainsi que dans deux journaux de langue française et deux journaux de langue néerlandaise.

Art. 5

La requête est accompagnée :

- 1° de l'exposé des événements sur lesquels le requérant fonde sa demande;
- 2° des comptes annuels du requérant des trois dernières années et de leurs annexes;
- 3° d'un état détaillé et estimatif de l'actif et du passif du requérant;
- 4° d'un exposé des contrats en cours, et notamment des conventions de bail immobilier, de location mobilière, de location-financement, de crédit, de distribution;
- 5° de la liste nominative des créanciers du requérant, avec l'indication de leur domicile, du montant de leurs créances, et le cas échéant de leurs sûretés et privilèges;
- 6° de la liste nominative des membres du personnel du requérant, avec les mêmes indications;
- 7° de la liste nominative des cocontractants qui sont parties aux contrats en cours, avec les mêmes indications.

Art. 6

Le tribunal, réuni en chambre du conseil, avant d'examiner s'il y a lieu de donner suite à la requête, délègue, dans tous les cas, un de ses juges, le président excepté, pour lui faire rapport sur la recevabilité de la demande et, éventuellement, sur la situation du requérant et sur les perspectives de redressement de son entreprise.

Art. 7

De rechtbank doet, uiterlijk binnen acht dagen, uitspraak over de vraag of zij bevoegd is, of het verzoek overeenkomstig artikel 5 is ingediend en, in voorkomend geval, of degenen die het verzoek hebben ingediend, bevoegd waren om zulks te doen uit naam van de verzoeker.

Het verslag wordt uitgebracht in raadkamer. De verzoeker wordt opgeroepen bij aangetekende brief en wordt verzocht zijn opmerkingen voor te dragen.

Zo daartoe reden is, verklaart de rechtbank zich onbevoegd of verklaart het verzoek niet-ontvankelijk.

Art. 8

Indien een van de voorwaarden gesteld in artikel 2 is vervuld, kan de rechtbank, op dagvaarding van enige belanghebbende of van het openbaar ministerie, een koopman of een handelsvennootschap bevelen een verzoek tot verkrijging van een akkoord in te dienen.

De rechtbank waarbij een dergelijke eis wordt ingesteld, handelt terstond zoals bepaald in artikel 6.

De rechtbank kan, in elke stand van de rechtspleging, aan de koopman of de handelsvennootschap een korte termijn toestaan om het verzoek in te dienen.

Doet de koopman of de handelsvennootschap zulks niet, dan wordt de procedure voortgezet en, indien de rechtbank de eis inwilligt, wordt het verzoekschrift ingediend door de bewindvoerder van het akkoord aangewezen overeenkomstig de artikelen 14 en volgende.

Art. 9

De bepalingen van de artikelen 50, tweede lid, 55 en 56 van het Gerechtelijk Wetboek zijn niet van toepassing op de in deze wet bedoelde verzoeken en betekeningen.

Elk vonnis gewezen ter zake van een akkoord is vanaf de uitspraak uitvoerbaar bij voorraad en op de minuut.

Elk vonnis of arrest gewezen ter zake van een akkoord wordt door toedoen van de griffier van de rechtbank of het hof bij uittreksel bekendgemaakt op de wijze voorgeschreven bij artikel 4, laatste lid.

Verzet en hoger beroep zijn alleen ontvankelijk indien binnen 15 dagen na de bekendmaking van het vonnis in het *Belgisch Staatsblad* verzet wordt gedaan *c.q.* hoger beroep wordt ingesteld.

De eiser in verzet, derdenverzet of hoger beroep vermeldt op straffe van nietigheid, zijn grieven in de akte van verzet, derdenverzet of hoger beroep.

Elke procedure betreffende het akkoord wordt met bekwaame spoed behandeld. Op verzoek van de meest

Art. 7

Le tribunal devra statuer au plus tard dans la huitaine sur le point de savoir s'il est compétent, si la requête est présentée en la forme prévue à l'article 5, et, éventuellement, si ceux qui ont déposé la requête ont qualité pour introduire la demande au nom du requérant.

Le rapport est fait en chambre du conseil. Le requérant est préalablement convoqué par lettre recommandée et invité à faire valoir ses observations.

S'il échet, le tribunal se déclare incompétent ou dit la demande non recevable.

Art. 8

Si l'une des conditions fixées par l'article 2 est remplie, le tribunal peut, sur citation de tout intéressé ou du ministère public, ordonner à tout commerçant ou à toute société commerciale de déposer une requête en concordat.

Le tribunal saisi de pareille demande procède aussitôt comme dit à l'article 6.

Le tribunal peut, à tout stade de la procédure, accorder au commerçant ou à la société commerciale un bref délai pour déposer la requête.

A défaut, la procédure est poursuivie et, si le tribunal fait droit à la demande, la requête est déposée par l'administrateur concordataire désigné conformément aux articles 14 et suivants.

Art. 9

Les dispositions des articles 50, alinéa 2, 55 et 56 du Code judiciaire ne sont pas applicables aux demandes et significations visées dans la présente loi.

Tout jugement rendu en matière de concordat est exécutoire par provision et sur minute dès le prononcé.

Tout jugement ou arrêt rendu en matière de concordat est publié par extrait aux soins du greffier du tribunal ou de la cour de la manière prescrite à l'article 4, dernier alinéa.

L'opposition et l'appel ne sont recevables que s'ils sont formés dans les quinze jours de la publication du jugement au *Moniteur belge*.

L'opposant, le tiers-opposant ou l'appelant doit libeller ses griefs dans l'acte d'opposition, de tierce opposition ou d'appel à peine de nullité.

Toute procédure en matière de concordat est instruite avec célérité. A la demande de la partie la

gerede partij, bepaalt de rechter een rechtsdag zodanig dat het rechtsgeding kan worden gevoerd binnen een maand na de aanvraag tot het bepalen van de rechtsdag.

De rechter kan de partijen termijnen opleggen om conclusie te nemen. Er kan uitspraak worden gedaan, zelfs al hebben de partijen geen conclusies genomen.

Art. 10

Het vonnis gewezen overeenkomstig artikel 6 is niet vatbaar voor verzet of derdenverzet.

Het vonnis waarbij het verzoek niet ontvankelijk wordt verklaard, is niet vatbaar voor hoger beroep.

De verzoeker kan hoger beroep instellen tegen het vonnis, gewezen overeenkomstig artikel 6, waarbij de rechtbank zich onbevoegd heeft verklaard.

In alle gevallen zal de procedure worden voortgezet en blijft de opdracht, aan een van de rechters gegeven, gehandhaafd, totdat de termijn van hoger beroep verstreken is en, in geval van hoger beroep, totdat het hof uitspraak heeft gedaan.

HOOFDSTUK II

De rechter-commissaris, de bewindvoerders van het akkoord, de revisoren en de deskundigen

Art. 11

De rechter-commissaris heeft in het bijzonder opdracht de akkoordprocedure te bespoedigen en toezicht te houden op de verrichtingen van de verzoeker tijdens de procedure.

Hij ziet erop toe dat het personeel behoorlijk wordt voorgelicht over de staat van de zaken van de verzoeker en over de voortgang van het akkoord.

Hij zit de vergadering van de schuldeisers voor en ziet erop toe dat zij behoorlijk worden voorgelicht.

Hij ziet toe op de opstelling van het reorganisatieplan en neemt, indien hij zulks raadzaam acht, deel aan alle onderhandelingen dienaangaande.

Hij beveelt de dringende maatregelen die noodzakelijk zijn voor een goede afwikkeling van het akkoord.

Op de terechtzitting brengt hij, zonder deel uit te maken van het gerecht, verslag uit over alle verrichtingen waarvan de rechtbank kennis moet nemen en van alle betwistingen waartoe de procedure aanleiding kan geven.

Art. 12

De rechter-commissaris wint inlichtingen in over de precieze staat van de zaken van de verzoeker.

plus diligente, le juge fixe l'affaire pour être plaidée dans le mois de la demande de fixation.

Le juge peut imposer aux parties des délais pour conclure. Il peut être statué, même si les parties n'ont pas déposé de conclusions.

Art. 10

Le jugement rendu conformément à l'article 6 n'est pas susceptible d'opposition ou de tierce opposition.

Le jugement déclarant la requête non recevable n'est pas sujet à appel.

Le requérant pourra interjeter appel du jugement rendu conformément à l'article 6 par lequel le tribunal se sera déclaré incompétent.

Dans tous les cas la procédure sera poursuivie et la délégation donnée par le tribunal à l'un des juges sera maintenue jusqu'à l'expiration du délai d'appel et, en cas d'appel, jusqu'à ce qu'il ait été statué par la cour.

CHAPITRE II

Du juge délégué, des administrateurs concordataires, des réviseurs et experts

Art. 11

Le juge délégué est spécialement chargé d'accélérer la procédure concordataire et de surveiller les opérations du requérant pendant la procédure.

Il veille à l'information adéquate du personnel sur la situation du requérant et l'évolution du concordat.

Il préside l'assemblée des créanciers et veille à leur information adéquate.

Il veille à l'établissement du plan de réorganisation et participe, s'il l'estime opportun, à toutes négociations entreprises à ce sujet.

Il ordonne les mesures urgentes nécessaires à la bonne fin du concordat.

Il fait, à l'audience, sans faire partie du siège, rapport de toutes les opérations dont le tribunal a à connaître et de toutes les contestations auxquelles peut donner lieu la procédure.

Art. 12

Le juge délégué s'éclaire sur la situation exacte du requérant.

Hij kan inzage nemen van de boeken en bescheiden van de verzoeker.

Hij kan zich door de verzoeker of door ieder ander onder ede alle inlichtingen laten verstrekken die hij dienstig acht voor de afwikkeling van de procedure.

Art. 13

Onmiddellijk na zijn ambtsaanvaarding benoemt de rechter-commissaris een of meer bedrijfsrevisoren die geen bedrijfsrevisor van de verzoeker zijn om de staat van de zaken van de verzoeker na te gaan en verslag uit te brengen.

Hij kan te allen tijde een of meer deskundigen benoemen die het reorganisatieplan opmaken dan wel onderzoeken.

Art. 14

De verzoeker kan aan de rechtbank vragen een of meer bewindvoerders te benoemen die in zijn plaats voor de volledige duur van de procedure worden belast met het dagelijks bestuur van zijn bedrijf.

Indien vaststaat dat de verzoeker niet ongelukkig en niet te goeder trouw is, kan de rechtbank te allen tijde, op dagvaarding van elke belanghebbende of van het openbaar ministerie, zodanige bewindvoerders benoemen.

Ingeval de verzoeker een handelsvennootschap is, worden alleen als te kwader trouw gepleegd beschouwd de handelingen die zijn verricht met uitdrukkelijke of stilzwijgende toestemming van de algemene vergadering, hoewel zij de aard ervan kende of diende te kennen, of de handelingen die van zodanige aard zijn dat zij op het bedrijf van de vennootschap zelf het vermoeden van kwade trouw doen rusten.

Bij het vonnis gewezen overeenkomstig artikel 8 worden in alle gevallen een of meer bewindvoerders aangewezen.

Art. 15

De bewindvoerders van het akkoord worden gekozen onder de personen ingeschreven in het register van de externe accountants van het Instituut der Accountants uit een lijst opgesteld door dat Instituut.

Alvorens zij hun ambt aanvaarden, leggen de bewindvoerders van het akkoord in handen van de rechter-commissaris de eed af dat zij hun opdracht goed en getrouw zullen vervullen.

De bewindvoerders kunnen zich door zodanige adviseurs laten bijstaan of zich door zodanige deskundigen laten voorlichten als zij dienstig achten.

Il peut prendre inspection des livres et papiers du requérant.

Il peut se faire donner sous serment par le requérant et par toute autre personne tous les renseignements qu'il juge utile à la bonne fin de la procédure.

Art. 13

Dès son entrée en fonction, le juge délégué nomme un ou plusieurs reviseurs d'entreprises, autres que ceux du requérant, qui procéderont à la vérification de l'état des affaires du requérant et déposeront un rapport.

Il peut à tout moment nommer un ou plusieurs experts qui procéderont à la confection ou à l'examen du plan de réorganisation.

Art. 14

Le requérant peut demander au tribunal de nommer un ou plusieurs administrateurs concordataires chargés d'assurer en son lieu et place l'administration et la gestion journalière de son entreprise pendant toute la durée de la procédure.

S'il est établi que le requérant n'est pas malheureux et de bonne foi, le tribunal peut à tout moment, sur citation de tout intéressé ou du ministère public, nommer tels administrateurs concordataires.

Au cas où le requérant est une société commerciale, seront seuls considérés comme de mauvaise foi les actes accomplis avec l'assentiment exprès ou tacite de l'assemblée générale, alors qu'elle en connaissait ou aurait dû en connaître le caractère, ou qui sont tels qu'ils impriment un caractère de mauvaise foi à l'activité même de la société.

Le jugement rendu conformément à l'article 8 désigne en tous les cas un ou plusieurs administrateurs concordataires.

Art. 15

Les administrateurs concordataires sont choisis parmi les personnes inscrites au tableau des experts-comptables externes de l'Institut des Experts-Comptables sur une liste établie par cet institut.

Avant d'entrer en fonction, les administrateurs concordataires prêtent entre les mains du juge délégué le serment de bien et fidèlement remplir leur mission.

Les administrateurs concordataires peuvent se faire assister de tels conseils ou se faire éclairer par tels spécialistes qu'ils jugeront utiles.

Art. 16

De rechtbank kan te allen tijde de rechter-commissaris vervangen door een van haar andere rechters, en zij kan ook de bewindvoerders of een van hen vervangen of hun getal vermeederen of verminderen.

Op dagvaarding van elke belanghebbende kan de rechtbank alle bewindvoerders of een van hen ontslaan.

De rechtbank moet in alle gevallen de ontslagen bewindvoerder(s) vervangen.

Art. 17

De honoraria van de bewindvoerders wordt begroot door de rechtbank, naar de aard en de omvang van de zaken van de schuldenaar. De honoraria worden, evenals de voorschotten, bij voorrang voldaan.

HOOFDSTUK III

Voorlopige opschorting

Art. 18

De indiening van het verzoek brengt in het voordeel van de verzoeker van rechtswege voorlopige opschorting mee van alle verdere handelingen tot bewaring van recht of alle verdere daden van tenuitvoerlegging.

De schuldeisers wier rechten zijn gewaarborgd door zakelijke zekerheden of bijzondere voorrechten, kunnen echter de activa die de grondslag vormen van hun rechten doen in beslag nemen of verkopen indien deze niet noodzakelijk zijn voor de voortzetting van het bedrijf.

In geval van betwisting doet de rechtbank uitspraak op dagvaarding van de belanghebbende schuldenaars.

De voorlopige opschorting strekt tot voordeel noch van de medeschuldenaars, noch van de borgen die afstand hebben gedaan van het voorrecht van uitwinning.

Art. 19

Het faillissement van de verzoeker kan niet worden uitgesproken zolang de rechtbank het akkoord niet heeft verworpen of het verzoek niet heeft afgewezen.

Het faillissement wordt in voorkomend geval uitgesproken overeenkomstig het gemeen recht, bij een vonnis onderscheiden van het vonnis waarbij het akkoord wordt verworpen en het verzoek afgewezen.

Art. 16

Le tribunal peut, à tout moment, remplacer le juge délégué par un autre de ses juges ainsi que remplacer les administrateurs concordataires ou l'un d'eux ou en augmenter ou diminuer le nombre.

Sur citation de tout intéressé, le tribunal peut révoquer tous les administrateurs concordataires ou l'un d'eux.

Le tribunal remplacera en tout cas le ou les administrateurs concordataires révoqués.

Art. 17

Les honoraires des administrateurs judiciaires sont taxés par le tribunal, d'après la nature de l'importance des affaires du débiteur. Ils sont, ainsi que les déboursés, payés par privilège.

CHAPITRE III

Du sursis provisoire

Art. 18

Le dépôt de la requête emporte de plein droit sursis provisoire au profit du requérant à tous actes ultérieurs de conservation ou d'exécution.

Les créanciers dont les droits sont garantis par des sûretés réelles ou des privilèges spéciaux pourront cependant faire procéder à la saisie ou à la vente des actifs formant l'assiette de leurs droits s'ils ne sont pas nécessaires à l'exercice de l'activité de l'entreprise.

En cas de contestation, le tribunal statue sur citation des créanciers intéressés.

Le sursis provisoire ne profite point aux codébiteurs, ni aux cautions qui ont renoncé au bénéfice de discussion.

Art. 19

La faillite du requérant ne peut être prononcée aussi longtemps que le tribunal n'a pas refusé le concordat et rejeté la requête.

La faillite est le cas échéant prononcée conformément au droit commun, par un jugement distinct de celui qui refuse le concordat et rejette la requête.

Art. 20

Gedurende de procedure ter verkrijging van het akkoord kan de verzoeker zijn goederen niet vervreemden of met hypotheek bezwaren, noch zich verbinden, zonder toestemming van de rechter-commissaris, daaronder begrepen wat betreft de betalingen, de vrijwillige voldoening aan vroegere verbintenissen en de rechtsvorderingen.

De toestemming van de rechter-commissaris kan betrekking hebben op een geheel van welomschreven verrichtingen, met name die welke het dagelijks bestuur betreffen, en in voorkomend geval een voorwaardelijk karakter dragen.

Art. 21

Een hypotheek, pand of voorrecht ingeschreven na de indiening van het verzoek zijn nietig ten aanzien van de boedel, behoudens toestemming van de rechter-commissaris overeenkomstig artikel 20.

Art. 22

De rechter-commissaris ziet toe op de stipte betaling van alle schulden ontstaan na de indiening van het verzoek.

Ingeval de rechtbank het faillissement uitspreekt ten gevolge van de verwerping van het akkoord en de afwijzing van het verzoek, worden die schulden beschouwd als kosten en uitgaven uit hoofde van het bewind en genieten zij het voorrecht van gerechtskosten.

Art. 23

De indiening van het verzoek brengt mee dat de schuldeisers wier schuldvorderingen voor het verzoek zijn ontstaan, samen optreden.

Art. 24

De verzoeker kan de uitvoering van de overeenkomsten die lopen op het ogenblik dat het verzoek wordt ingediend, voortzetten dan wel weigeren dat te doen.

Binnen drie maanden na de indiening van het verzoek geeft hij schriftelijk kennis aan de rechter-commissaris welke de lopende overeenkomsten zijn waarvan hij de uitvoering niet wenst voort te zetten en brengt daarvan terstond de medecontractanten op de hoogte.

Gebeurt dat niet, dan wordt de uitvoering van de overeenkomst, ongeacht of het om een overeenkomst *intuitu personae* gaat of niet, voortgezet, en de medecontractant kan zich na de indiening van het verzoek niet meer wegens een vroegere tekortkoming beroe-

Art. 20

Le requérant ne pourra, pendant la procédure suivie pour l'obtention du concordat, aliéner, hypothéquer ou s'engager, sans l'autorisation du juge délégué, y compris pour ce qui concerne les paiements, l'exécution volontaire d'engagements antérieurs et les actions en justice.

L'autorisation du juge délégué peut viser un ensemble d'opérations définies, notamment celles qui entrent dans le cadre de la gestion journalière, et le cas échéant être conditionnelle.

Art. 21

Toutes inscriptions hypothécaires, de gage ou de privilège postérieures au dépôt de la requête sont inopposables à la masse, sauf autorisation du juge délégué conformément à l'article 20.

Art. 22

Le juge délégué veille au règlement ponctuel de toutes dettes nées après le dépôt de la requête.

Au cas où le tribunal prononce la faillite à la suite du refus du concordat et du rejet de la requête, ces dettes sont considérées comme frais et dépenses de l'administration du concordat et bénéficient du privilège des frais de justice.

Art. 23

Le dépôt de la requête entraîne un concours entre les créanciers antérieurs à la requête.

Art. 24

Le requérant peut poursuivre ou refuser de poursuivre l'exécution des contrats en cours au moment de la requête.

Dans les trois mois du dépôt de la requête, il notifie par écrit au juge délégué quels sont les contrats en cours qu'il n'entend pas poursuivre et en avise aussitôt les cocontractants.

A défaut, l'exécution du contrat, qu'il soit ou non conclu *intuitu personae*, est poursuivie et le cocontractant ne peut après le dépôt de la requête opposer du chef d'un manquement antérieur l'exception d'inexécution, le droit de rétention, la clause résolu-

pen op de exceptie dat een verplichting niet nagekomen is, het retentierecht, de uitdrukkelijk ontbindende voorwaarde of het beding dat een einde maakt aan de overeenkomst wegens totstandkoming van een akkoord.

Indien de uitvoering van de overeenkomst niet wordt voortgezet, is de medecontractant schuldeiser in de boedel naar verhouding van de schuldvorderingen ontstaan voor het verzoek of uit hoofde van de indiening daarvan, daaronder begrepen de eventuele schadevergoeding verschuldigd wegens de verbrekking van deze overeenkomsten.

HOOFDSTUK IV

Nietige verrichtingen en aansprakelijkheid

Art. 25

Wanneer zij door de verzoeker zijn verricht sinds het door de rechtbank bepaalde tijdstip vanaf hetwelk de toekomst van zijn onderneming in gevaar is, maar ten vroegste zes maanden voor de indiening van het verzoek tot verkrijging van een akkoord, kunnen worden vernietigd op de wijze en onder de voorwaarden voorgeschreven door artikel 30 :

1° alle handelingen waardoor de eigendom van roerende of onroerende goederen om niet wordt overgedragen, alsmede handelingen, verrichtingen of overeenkomsten, vergeldend of onder bezwarende titel, indien de waarde van hetgeen de verzoeker heeft gegeven, de waarde van hetgeen hij daarvoor heeft ontvangen, aanmerkelijk overtreft;

2° alle verrichtingen binnen een groep vennootschappen tussen de verzoekende vennootschap en andere vennootschappen van de groep tegen voorwaarden die aanmerkelijk verschillen van die welke gelden voor normale transacties tussen zelfstandige handelaars;

3° alle betalingen, hetzij in geld, hetzij bij overdracht, verkoop, schuldvergelijking of anderszins, wegens niet vervallen schulden, en alle betalingen anders dan in geld of in handelspapier, wegens vervallen schulden;

4° alle bedongen of gerechtelijke hypotheken en alle rechten van gebruikspand of van pand, op de goederen van de verzoeker gevestigd wegens voordien aangegane schulden.

Art. 26

Alle andere betalingen door de verzoeker wegens vervallen schulden gedaan, en alle handelingen onder bezwarende titel door hem aangegaan na het in artikel 25 bedoelde tijdstip, kunnen op de wijze en onder de voorwaarden voorgeschreven bij artikel 30

toire expresse ou la clause mettant fin au contrat pour cause de concordat.

Si l'exécution du contrat n'est pas poursuivie, le cocontractant est créancier dans la masse à raison des créances nées avant ou du fait du dépôt de la requête, en ce compris les dommages-intérêts ou indemnités éventuellement dues du fait de la rupture de ces contrats.

CHAPITRE IV

Des opérations inopposables et des responsabilités

Art. 25

Pourront être annulés, dans les formes et conditions prescrites à l'article 30, lorsqu'ils auront été faits par le requérant depuis l'époque déterminée par le tribunal comme étant celle depuis laquelle l'avenir de son entreprise est compromis, mais au plus tôt six mois avant l'introduction de la requête en concordat :

1° tous actes translatifs de propriété mobilière ou immobilière à titre gratuit, ainsi que tous actes, opérations ou contrats commutatifs ou à titre onéreux, si la valeur de ce qui a été donné par le requérant dépasse notablement celle de ce qu'il a reçu en retour;

2° toutes opérations intervenues au sein d'un groupe de sociétés entre la société requérante et des sociétés affiliées à des conditions notablement autres que celles prévalant pour des transactions normales entre commerçants indépendants;

3° tous paiements, soit en espèces, soit par transport, vente, compensation ou autrement pour dettes non échues et pour dettes échues, tous paiements faits autrement qu'en espèces ou effets de commerce;

4° toutes hypothèques conventionnelles ou judiciaires et tous droits d'antichrèse ou de gage constitués sur les biens du requérant pour dettes antérieurement contractées.

Art. 26

Tous autres paiements faits par le requérant pour dettes échues, et tous autres actes à titre onéreux par lui passés après l'époque visée à l'article 25 pourront être annulés, dans les formes et conditions prescrites à l'article 30, si, de la part de ceux qui ont reçu du

worden vernietigd, indien zij van de verzoeker iets hebben ontvangen of met hem hebben gehandeld, kennis hadden van de staat van de zaken van de verzoeker.

Art. 27

Alle handelingen of betalingen, verricht met bedrieglijke benadeling van de rechten van de schuldeiser, zijn nietig, onverschillig op welke datum zij hebben plaatsgehad.

Art. 28

Ingeval tussen de verzoekende vennootschap en de andere vennootschappen binnen een groep verrichtingen zijn gedaan die krachtens artikel 25, 2°, zijn vernietigd en het belang van de verzoekende vennootschap ernstig is geschaad, kunnen de vennootschappen die door deze verrichting zijn begunstigd, op de wijze en onder de voorwaarden voorgeschreven bij artikel 30, persoonlijk en al dan niet hoofdelijk aansprakelijk worden verklaard voor het geheel of een deel van de schulden van de verzoekende vennootschap.

Indien een of meer vennootschappen die persoonlijk aansprakelijk zijn verklaard, deze verplichting niet kunnen nakomen, kan de rechtbank op de wijze en onder de voorwaarden voorgeschreven bij artikel 30, hun bevelen een verzoek tot verkrijging van een akkoord in te dienen, de akkoordprocedures samenvoegen en verklaren dat hun activa en passiva een geheel vormen binnen de eerste verzoekende vennootschap.

Art. 29

De bepalingen van de artikelen 35, 6°, 63ter, 123, 7°, en 147ter, 4°, van de gecoördineerde wetten op de handelsvennootschappen zijn, op de wijze en onder de voorwaarden voorgeschreven bij artikel 30, van overeenkomstige toepassing zowel bij een verzoek tot verkrijging van een akkoord als bij een faillissement.

Art. 30

De vorderingen bedoeld in de artikelen 25 tot 29 zijn alleen dan ontvankelijk indien overeenkomstig artikel 14 vooraf is vastgesteld dat de verzoeker niet ongelukkig en niet te goeder trouw is.

Alleen de bewindvoerders van het akkoord zijn bevoegd om in rechte op te treden.

requérant ou qui ont traité avec lui, ils ont eu lieu avec connaissance de la situation du requérant.

Art. 27

Tous actes ou paiements, faits en fraude des créanciers, sont nuls, quelle que soit la date à laquelle ils ont eu lieu.

Art. 28

Au cas où sont intervenues entre la société requérante et des sociétés affiliées au sein d'un groupe des opérations annulées en vertu de l'article 25, 2°, et où l'intérêt social de la société requérante a été gravement méconnu, les sociétés bénéficiaires de ces opérations peuvent, dans les formes et conditions prescrites à l'article 30, être déclarées personnellement obligées, avec ou sans solidarité, de tout ou partie des dettes sociales de la société requérante.

Si une ou plusieurs sociétés déclarées personnellement obligées se trouvent dans l'impossibilité de s'exécuter, le tribunal peut, dans les formes et conditions prescrites à l'article 30, leur ordonner de déposer une requête en concordat, joindre les procédures concordataires, et prononcer l'unicité de leurs actifs et de leurs passifs au sein de la première société requérante.

Art. 29

Les dispositions des articles 35, 6°, 63ter, 123, 7°, et 147ter, 4°, des lois coordonnées sur les sociétés commerciales s'appliquent, dans les formes et conditions prescrites à l'article 30, en cas de requête en concordat comme en cas de faillite.

Art. 30

Les actions visées aux articles 25 à 29 ne sont recevables qu'au cas où il a préalablement été établi conformément à l'article 14 que le requérant n'est pas malheureux et de bonne foi.

Les administrateurs concordataires ont seuls qualité pour agir.

HOOFDSTUK V

Voorlichting en raadpleging van het personeel en van de schuldeisers

Art. 31

De schuldeisers worden in vergadering bijeengeroepen binnen vijftien dagen na de indiening van het verzoekschrift en telkens als de verzoeker, de rechter-commissaris of de bewindvoerder dit noodzakelijk achten om hen op doelmatige wijze voor te lichten over de staat van de zaken van de verzoeker en de ontwikkelingen van het akkoord, of om hen te raadplegen.

De hypothecaire, bevoorrechte of pandhoudende schuldeisers zijn op dezelfde wijze als de gewone schuldeisers stemgerechtigd bij de verrichtingen betreffende het akkoord, zonder dat zij daarom afstand moeten doen van hun hypotheek, voorrecht of pand.

De rechter-commissaris bepaalt plaats, dag en uur waarop de vergadering wordt bijeengeroepen.

Hij ziet erop toe dat de schuldeisers worden opgeroepen bij aangetekende brieven ter post afgegeven ten minste acht dagen voor de dag waarop de vergadering moet plaatshebben.

De oproepingen en kennisgevingen bestemd voor de schuldenaars worden bij uittreksel bekendgemaakt op de wijze voorgeschreven bij artikel 4, laatste lid.

De rechter-commissaris kan de vergadering van de schuldeisers verlengen. Hij kan ze ook uitstellen. In geval van uitstel worden de schuldeisers opnieuw opgeroepen zoals hierboven is bepaald.

Art. 32

De vergaderingen van de schuldenaars zijn openbaar.

Er wordt een omstandig proces-verbaal van gemaakt.

Het proces-verbaal vermeldt met name :

- de lijst van de schuldeisers die ingevolge oproeping of uit eigen beweging verschijnen;
- de bezwaren die overeenkomstig artikel 34 zijn ingebracht tegen het bestaan en het bedrag van de schuldvorderingen;
- alle andere betwistingen of opmerkingen die bij geschrift zijn voorgedragen door de schuldeisers of andere belanghebbenden aanwezig op de vergadering;
- de voorlezing van het verslag van de verzoeker over de staat van zijn zaken en de vooruitzichten op herstel;
- de voorlezing van het verslag van de verzoeker over zijn reorganisatieplan, wanneer dat wordt voorgesteld;
- de verslagen en opmerkingen van de rechter-commissaris;

CHAPITRE V

De l'information et de la consultation du personnel et des créanciers

Art. 31

Les créanciers sont convoqués en assemblée dans les quinze jours du dépôt de la requête et aussi souvent que le requérant, le juge délégué ou l'administrateur judiciaire l'estiment nécessaire en vue de les informer adéquatement sur la situation du requérant et l'évolution du concordat ou en vue de les consulter.

Les créanciers hypothécaires ou privilégiés ou nantis de gages, auront, comme les créanciers chirographaires, voix dans les opérations relatives au concordat, sans devoir pour autant renoncer à leurs hypothèques, privilèges ou gages.

Le juge délégué désigne les lieu, jour et heure auxquels l'assemblée sera convoquée.

Il veille à ce que les créanciers soient convoqués par lettres remises à la poste huit jours au moins avant celui fixé pour sa réunion.

Les convocations et notifications destinées aux créanciers sont publiées par extrait de la manière prescrite par l'article 4, dernier alinéa.

Le juge délégué aura la faculté de proroger l'assemblée des créanciers. Il pourra aussi l'ajourner. En cas d'ajournement, les créanciers seront convoqués à nouveau, ainsi qu'il est dit ci-devant.

Art. 32

Les séances de l'assemblée des créanciers sont publiques.

Il en est tenu un procès-verbal détaillé.

Le procès-verbal mentionnera notamment :

- la liste des créanciers comparissant sur convocation ou spontanément;
- les contredits qui auront été formés en ce qui concerne la réalité et le montant des créances conformément à l'article 34;
- toutes autres contestations ou observations soulevées par écrit par les créanciers ou d'autres intéressés présents à l'assemblée;
- la lecture du rapport du requérant sur l'état de ses affaires et les perspectives de redressement;
- la lecture du rapport du requérant sur son plan de réorganisation, lorsque celui-ci est présenté;
- les rapports et observations du juge délégué;

— de uitslag van de stemming over het reorganisatieplan, wanneer deze stemming plaatsvindt;
 — de mededeling, tijdens de vergadering aan de schuldeisers gedaan, van de dag waarop de rechter-commissaris verslag zal doen aan de rechtbank en deze uitspraak zal doen over de betwistingen en over de homologatie.

Dat proces-verbaal wordt staande de vergadering ondertekend, op straffe van nietigheid.

De stukken overgelegd door de verzoeker, zowel als door de bewindvoerders en de schuldeisers of andere belanghebbenden worden erbij gevoegd.

Het proces-verbaal van de vergadering van de schuldeisers en de bijhorende stukken worden onmiddellijk ter griffie van de rechtbank van koophandel neergelegd, ter inzage van de belanghebbenden.

Art. 33

Indien er zoveel schuldeisers zijn dat de vergadering niet kan worden gehouden in een van de gehoorzalen van de rechtbank of niet nuttig lijkt, kan de rechter-commissaris bij een met redenen omklede beschikking beslissen dat zij niet zullen worden opgeroepen.

In dat geval bepaalt de rechter-commissaris welke de passende middelen van bekendmaking zijn, benevens de bekendmaking in het *Belgisch Staatsblad* en in twee Nederlandstalige en twee Franstalige bladen om de schuldenaars doelmatig voor te lichten en te raadplegen.

Wordt er geen vergadering gehouden, dan maakt de rechter-commissaris een proces-verbaal op waarbij worden vastgesteld de wijze waarop de schuldeisers zijn voorgelicht en geraadpleegd, de bezwaren, betwistingen en opmerkingen die bij geschrift zijn voorgedragen en de uitslag van de stemming.

Het proces-verbaal wordt ter griffie neergelegd met het doel en op de wijze bepaald in artikel 32.

Art. 34

De naamlijst van de schuldenaars wordt gevoegd bij het dossier van het akkoord dat ter griffie is geopend en wordt aangeplakt bij de ingang van de gehoorzaal van de rechtbank waar de eerste vergadering van schuldeisers wordt gehouden.

Elke schuldeiser kan inzage nemen van het dossier van het akkoord teneinde na te gaan of de daarin vermelde gegevens juist en volledig zijn.

Met hetzelfde doel wordt, indien er geen vergadering wordt gehouden, elke schuldeiser in kennis gesteld van de vermeldingen op de lijst die op hem betrekking hebben.

Indien de schuldeiser van mening is dat de vermeldingen die op hem betrekking hebben onjuist of onvolledig zijn, dient hij een bezwaarschrift in op de eerste vergadering van de schuldeisers of, indien er geen vergadering wordt gehouden, zendt hij het be-

— le résultat du vote sur le plan de réorganisation, lorsqu'intervient ce vote;

— l'indication, donnée aux créanciers en assemblée, du jour auquel le juge délégué fera son rapport au tribunal et où le tribunal sera appelé à statuer sur les contestations et sur l'homologation.

Ce procès-verbal sera, à peine de nullité, signé séance tenante.

Les pièces produites, tant par le requérant que par les administrateurs concordataires et les créanciers ou autres intéressés, y seront annexées.

Le procès-verbal de l'assemblée des créanciers et les pièces y annexées, seront immédiatement déposés au greffe du tribunal de commerce, à l'inspection des intéressés.

Art. 33

Si le nombre des créanciers est tel que leur assemblée ne puisse se tenir dans une des salles d'audience du tribunal ou paraisse inopportune, le juge délégué peut décider par une ordonnance motivée qu'ils ne seront pas convoqués.

Dans ce cas le juge délégué arrêtera les modes de publicité appropriés pour assurer l'information et la consultation adéquates des créanciers, outre la publication dans le *Moniteur belge* et dans deux journaux de langue française et deux journaux de langue néerlandaise.

S'il n'y a pas d'assemblée, le juge délégué dressera un procès-verbal constatant la manière dont l'information et la consultation des créanciers a été organisée, les contredits, contestations et observations déposées par écrit, et le résultat du vote.

Le procès-verbal est déposé au greffe aux fins et de la manière indiquées à l'article 32.

Art. 34

La liste nominative des créanciers est déposée au dossier du concordat ouvert au greffe et affichée au tribunal à l'entrée de la salle d'audience où se tient la première assemblée des créanciers.

Chaque créancier peut prendre connaissance du dossier du concordat afin de vérifier que les indications qui y sont portées sont complètes et exactes.

S'il n'est pas tenu d'assemblée, chaque créancier est avisé dans le même but des mentions de la liste pour ce qui le concerne.

Au cas où le créancier estime que les mentions qui le concernent sont inexactes ou incomplètes, il dépose un écrit de contredit lors de la première réunion des créanciers ou, s'il n'est pas tenu d'assemblée, il le communique au juge délégué dans les quinze jours de

zwaarschrift aan de rechter-commissaris binnen vijftien dagen na de ontvangst van het bericht dat hem overeenkomstig het derde lid van dit artikel is toegezonden.

Iedere schuldeiser, ongeacht of het om een openbare, particuliere, hypothecaire, pandhoudende, bevoorrechte of gewone schuldeiser gaat, en ongeacht of hij voordien zijn schuldvordering in rechte heeft doen gelden, die geen bezwaren inbrengt tegen de vermeldingen op de naamlijst van de schuldenaars, wordt vervallen verklaard van de rechten die, wat hem betreft, daarop niet voorkomen.

Indien de rechter-commissaris zulks dienstig acht voor het verdere verloop van de procedure, doet de rechtbank, op diens verslag, uitspraak over de bezwaren, betwistingen en opmerkingen die haar bij geschrift zijn voorgedragen.

De belanghebbenden worden vooraf opgeroepen bij aangetekende brief en worden verzocht hun opmerkingen voor te dragen.

Tot de vergadering van de schuldeisers worden ook toegelaten zij die beweren schuldeiser te zijn en niet werden opgeroepen, tenzij hun bezwaren definitief zijn verworpen.

Art. 35

Voor de toepassing van dit hoofdstuk worden de personeelsleden van de verzoeker niet als schuldeiser beschouwd.

De rechter-commissaris maakt een proces-verbaal op van de voorlichting en de raadpleging van het personeel alsmede, in voorkomend geval, van de uitslag van hun stemming, die in alle gevallen geheim is, en voegt er de opmerkingen aan toe die hem bij geschrift zijn medegedeeld.

Het proces-verbaal wordt ter griffie neergelegd met het doel en op de wijze bepaald in artikel 32.

HOOFDSTUK VI

Overdracht van de aandelen die het kapitaal vertegenwoordigen

Art. 36

Indien overeenkomstig artikel 14 is vastgesteld dat de verzoekende handelsvennootschap niet ongelukkig en niet te goeder trouw is, kunnen de bewindvoerders de rechtbank verzoeken machtiging te verlenen voor de overdracht van de aandelen die haar kapitaal vertegenwoordigen.

Dit artikel is niet van toepassing op de rechtspersoon die overeenkomstig artikel 1, laatste lid, met de handelsvennootschap is gelijkgesteld.

Het verzoek wordt gedaan op dagvaarding van de vennoten en de houders van aandelen.

Indien er effecten aan toonder zijn, wordt het verzoek gedaan op dagvaarding van een bijzondere ge-

l'avis qui lui est adressé conformément à l'alinéa 3 du présent article.

Tout créancier quelconque, public ou privé, hypothécaire, gagiste, privilégié ou chirographaire, qu'il ait ou non fait valoir antérieurement sa créance judiciairement, qui s'abstient de contredire les indications de la liste nominative des créanciers est forclo des droits qui n'y sont pas reportés pour ce qui le concerne.

Si le juge délégué l'estime opportun pour la suite de la procédure, le tribunal, sur son rapport, statue sur les contredits, contestations et observations qui lui sont présentées par écrit.

Les intéressés sont préalablement convoqués par lettre recommandée et invités à faire valoir leurs observations.

A moins que leurs contredits n'aient été définitivement rejetés, sont admis à participer aux assemblées des créanciers ceux mêmes qui se prétendraient créanciers et qui n'auraient pas été convoqués.

Art. 35

Aux fins de l'application du présent chapitre, les membres du personnel du requérant ne sont pas comptés parmi les créanciers.

Le juge délégué dresse un procès-verbal de l'information et de la consultation du personnel ainsi que le cas échéant de leur vote, qui intervient en tous les cas au scrutin secret, et y annexe les observations qui lui sont communiquées par écrit.

Le procès-verbal est déposé au greffe aux fins et de la manière indiquée à l'article 32.

CHAPITRE VI

De la cession des parts et actions représentatives du capital

Art. 36

S'il est établi conformément à l'article 14 que la société commerciale requérante n'est pas malheureuse et de bonne foi, les administrateurs concordataires peuvent demander au tribunal d'autoriser la cession judiciaire des parts et actions représentatives de son capital.

Le présent article ne s'applique pas à la personne morale assimilée à la société commerciale conformément à l'article 1er, dernier alinéa.

La demande est formée par citation des associés et actionnaires en nom.

S'il existe des titres au porteur, la demande est formée par citation d'un mandataire spécial chargé

machtigde, vooraf aangewezen door de rechtbank op verzoek van de bewindvoerders, die de eigenaars van die effecten of andere belanghebbenden vertegenwoordigt en hun rechten doet gelden.

De eigenaars van die effecten of andere belanghebbenden worden van de dagvaarding in kennis gesteld door bekendmaking daarvan bij uittreksel op de wijze voorgeschreven bij artikel 4, laatste lid, en kunnen optreden als tussenkomende partij. Zij kunnen tegen het door de rechtbank gewezen vonnis geen derdenverzet doen.

Art. 37

De rechtbank bepaalt op welke wijze en onder welke voorwaarden de overdracht plaatsvindt.

De rechtbank kan met name de financiële, sociale of economische criteria bepalen op grond waarvan de overnemer wordt gekozen, en vaststellen binnen welke termijn de aanbiedingen moeten worden gedaan en welke waarborgen inzake uitvoering daarbij moeten worden verstrekt.

De overdracht mag niet eerder plaatsvinden dan vijftien dagen na de bekendmaking van de beslissing van de rechtbank overeenkomstig artikel 9, derde lid.

Aan elke belanghebbende die te goeder trouw als koper wil optreden, worden alle nuttige en beschikbare inlichtingen verstrekt.

De aanbiedingen worden bij aangetekende brief aan de griffie gezonden en in tegenwoordigheid van de rechter-commissaris geopend.

De bewindvoerder en de rechter-commissaris kiezen het aanbod dat naar hun oordeel het beste is.

Indien zij zulks dienstig achten, kunnen zij één keer de gelegenheid geven een hoger bod uit te brengen.

Art. 38

De overdracht wordt toegestaan onder voorbehoud dat zij door de rechtbank, op verzoek van de bewindvoerders, wordt gehomologeerd.

De overdracht geschiedt volgens de voorwaarden van de gerechtelijke verkopen, zonder waarborg van de eigenaars van deze aandelen en zonder dat men op hen verhaal heeft.

De opbrengst van de verkoop wordt in consignatie gegeven aan de Deposito- en Consignatiekas en, onverminderd de rechten van alle belanghebbenden, uitbetaald aan de eigenaars van deze aandelen.

Tegen het vonnis dat de overdracht homologeert, staat geen verzet, derdenverzet of hoger beroep open.

de représenter les propriétaires de ces titres ou autres intéressés et de faire valoir leurs droits, préalablement désignés par le tribunal sur requête des administrateurs concordataires.

Les propriétaires de ces titres ou autres intéressés sont avisés de la citation par sa publication par extrait de la manière prescrite à l'article 4, dernier alinéa, et peuvent se porter partie intervenante. Le jugement que rend le tribunal n'est pas susceptible de tierce opposition de leur part.

Art. 37

Le tribunal détermine les formes et conditions de la cession.

Le tribunal peut notamment prescrire les critères financiers sociaux ou économiques sur base desquels interviendra le choix du cessionnaire et fixer le délai dans lequel les offres devront être déposées et les garanties d'exécution qui devront les accompagner.

La cession ne peut intervenir moins de quinze jours suivant la publication de la décision du tribunal conformément à l'article 9, troisième alinéa.

Toute information utile et disponible est fournie à tout intéressé qui souhaite de bonne foi se porter acquéreur.

Les offres sont adressées sous pli recommandé au greffe et ouvertes en présence du juge délégué.

L'administrateur judiciaire et le juge délégué choisissent l'offre qui leur paraît la meilleure.

Ils peuvent, s'ils l'estiment opportun, organiser une seule séance de surenchère.

Art. 38

La cession est consentie sous réserve de son homologation par le tribunal sur requête des administrateurs judiciaires.

Elle intervient aux conditions de ventes judiciaires, sans garantie des propriétaires desdites parts et actions ni recours contre eux.

Le produit de la vente en est consigné à la Caisse des dépôts et consignations et, sous réserve des droits de tous intéressés, payé aux propriétaires desdites parts et actions.

Le jugement qui homologue la cession n'est pas susceptible d'opposition, de tierce opposition ou d'appel.

HOOFDSTUK VII

Het reorganisatieplan

Art. 39

Binnen een termijn van zes maanden, die door de rechtbank één keer kan worden verlengd, maakt de verzoeker een reorganisatieplan op en legt het voor aan de rechtbank.

Dit plan bevat een ondernemingsplan, een investeringsplan, een sociaal plan en een plan voor de aanzuivering van de schulden.

Het plan voor de aanzuivering van de schulden kan onder meer voorzien in de opschorting van betaling, de vermindering van schuldvorderingen, de omzetting van schuldvorderingen in aandelen, de gedifferentieerde voldoening, met name op grond van hun omvang of hun aard, van sommige soorten schuldvorderingen.

De uitvoering van het reorganisatieplan mag niet meer dan vijf jaar in beslag nemen.

Art. 40

Onverminderd het bepaalde in artikel 41, mag het reorganisatieplan, behoudens instemming van de belanghebbenden, de rechten voortvloeiende uit arbeidsovereenkomsten niet aantasten.

Art. 41

In geval de aandelen die het kapitaal van een verzoekende handelsvennootschap vertegenwoordigen, overgedragen worden overeenkomstig de artikelen 36 en volgende, kunnen de bewindvoerders :

— collectief een einde maken aan de arbeidsovereenkomsten van alle personeelsleden of een deel van hen;

— nieuwe arbeidsovereenkomsten sluiten met alle personeelsleden of een deel van hen onder de voorwaarden en met de gevolgen bepaald in de collectieve arbeidsovereenkomst n° 32bis.

Ten aanzien van het collectief ontslag bestaat een onweerlegbaar vermoeden dat het om economische redenen is gegeven.

Onverminderd de tegemoetkoming van het Fonds tot vergoeding van de in geval van sluiting van ondernemingen ontslagen werknemers, gaat het voorrecht ingesteld door artikel 19, 3°bis, van de hypothekwet op de in het loon begrepen vergoedingen welke aan de personeelsleden verschuldigd zijn wegens de beëindiging van hun dienstbetrekking door de vereffenaars van het akkoord, in geval van overdracht van de aandelen die het kapitaal van een verzoekende handelsvennootschap vertegenwoordigen, overeenkomstig de artikelen 36 en volgende, over de opbrengst van deze overdracht.

CHAPITRE VII

Du plan de réorganisation

Art. 39

Dans un délai de six mois, renouvelable une seule fois par le tribunal, le requérant établit et soumet au tribunal un plan de réorganisation.

Ce plan comporte un projet d'entreprise, un plan d'investissements, un plan social et un plan d'apurement du passif.

Le plan d'apurement du passif peut notamment prévoir un sursis de paiement, des abattements de créance, la conversion de créances en actions, le règlement différencié, notamment en fonction de leur ampleur ou de leur nature, de certaines catégories de créances.

L'exécution du plan de réorganisation ne peut s'étendre sur plus de cinq ans.

Art. 40

Sans préjudice aux dispositions de l'article 41, le plan de réorganisation ne peut, sauf accord des intéressés, affecter les droits résultant de contrats de travail.

Art. 41

En cas de cession des parts ou actions représentatives du capital d'une société commerciale requérante conformément aux articles 36 et suivants les administrateurs concordataires peuvent :

— mettre collectivement fin aux contrats de travail de tout ou partie du personnel;

— conclure de nouveaux contrats de travail avec tout ou partie du personnel dans les conditions et avec les effets prévus à la convention collective n° 32bis.

Le licenciement collectif est, de manière irréfragable, présumé fait pour cause économique.

Sans préjudice à l'intervention du Fonds d'indemnisation des travailleurs licenciés en cas de fermeture d'entreprise, le privilège institué par l'article 19, 3°bis, de la loi hypothécaire sur les indemnités comprises dans la rémunération et qui sont dues aux membres du personnel pour rupture de leur engagement par les liquidateurs concordataires est, en cas de cession des parts ou actions représentatives du capital d'une société commerciale requérante conformément aux articles 36 et suivants, reporté sur le produit de cette cession.

Art. 42

Het reorganisatieplan kan, behoudens instemming van de belanghebbenden, aan de schuldeisers gewaarborgd door zakelijke zekerheden of bijzondere voorrechten geen vermindering van schuldvorderingen noch enige wijziging van de aard van het rechten opleggen beneden de liquidatiewaarde van hun zekerheid of voorrecht.

In geval van betwisting doet de rechtbank uitspraak op dagvaarding van de belanghebbende schuldeisers.

Art. 43

Binnen vijftien dagen na de indiening van het reorganisatieplan onderzoekt de rechtbank de haalbaarheid daarvan.

Indien de haalbaarheid in de gegeven omstandigheden lijkt vast te staan, verleent de rechtbank machtiging om de procedure voort te zetten.

Deze machtiging kan voorwaardelijk zijn.

Staat de haalbaarheid niet vast, dan verwerpt de rechtbank het akkoord en wijst het verzoek af.

Art. 44

Indien de rechtbank machtiging verleent voor de voortzetting van de procedure, wordt het reorganisatieplan terstond voorgelegd aan het personeel en aan de vergadering van de schuldeisers.

Alle oproepingen voor de vergadering van de schuldeisers of, indien er geen vergadering wordt gehouden, de in artikel 33 bedoelde bekendmakingen bevatten een korte samenvatting van het reorganisatieplan en van het verslag van de rechter-commissaris.

Op de dag vastgesteld voor de vergadering van de schuldeisers, brengt de verzoeker, onder toezicht van de rechter-commissaris, verslag uit over de staat van zijn zaken en over het reorganisatieplan.

De schuldeisers die zich tegen het akkoord verzetten, dragen hun opmerkingen voor en stellen in voorkomend geval de motieven van hun verzet op schrift.

De rechter-commissaris roept vervolgens de aanwezige schuldeisers op, die verklaren of zij instemmen met het plan dan wel zich tegen het akkoord verzetten.

De stemmen van de schuldeisers die zich voorwaardelijk of onduidelijk hebben uitgedrukt, worden als ongeldig beschouwd.

Art. 42

Le plan de réorganisation ne peut, sauf accord des intéressés, imposer aucune réduction de créance ni aucune modification de la nature de leurs droits aux créanciers garantis par des sûretés réelles ou des privilèges au-delà de la valeur de liquidation de leur sûreté ou privilège.

En cas de contestation, le tribunal statue sur citation des créanciers intéressés.

Art. 43

Dans les quinze jours du dépôt du plan de réorganisation, le tribunal en examine la faisabilité.

Si celle-ci lui paraît établie en l'état, le tribunal autorise la poursuite de la procédure.

Son autorisation peut être conditionnelle.

Dans l'alternative, il refuse le concordat et rejette la requête.

Art. 44

Si le tribunal autorise la poursuite de la procédure, le plan de réorganisation est aussitôt soumis au personnel et à l'assemblée des créanciers.

Toutes convocations à l'assemblée des créanciers ou, s'il n'est pas tenu d'assemblée, les publications visées à l'article 33 contiennent un exposé abrégé du plan de réorganisation et du rapport du juge délégué.

Au jour fixé pour l'assemblée des créanciers, le requérant leur fait, sous le contrôle du juge délégué, rapport sur l'état de ses affaires et sur son plan de réorganisation.

Les créanciers qui s'opposent au concordat font valoir leurs observations et consignent, le cas échéant, par écrit les motifs de leur opposition.

Le juge délégué fait ensuite l'appel des créanciers présents, qui déclarent s'ils adhèrent au plan ou s'ils s'opposent au concordat.

Sont réputés non avenus, les votes des créanciers exprimant leur volonté sous une forme conditionnelle ou dubitative.

HOOFDSTUK VIII

Gevolgen van het akkoord of van de verwerping ervan

Art. 45

Het akkoord heeft eerst gevolg na homologatie door de rechtbank van koophandel.

De dag vastgesteld door het vonnis dat, na onderzoek van het reorganisatieplan machtiging verleent voor de voortzetting van de procedure, doet de rechtbank uitspraak over de homologatie en, voor zover te dien einde nodig, over eventuele betwistingen.

De rechtbank gaat na of de door deze wet voorgeschreven bepalingen werden nageleefd en doet onderzoek naar de haalbaarheid van het reorganisatieplan.

Zij houdt rekening met de uitslag van de stemming van het personeel en van de schuldeisers en met hun eventuele opmerkingen, alsmede met de opmerkingen die de rechter-commissaris van andere belanghebbenden heeft gekregen.

De rechtbank weigert de homologatie van het akkoord indien uit het onderzoek ervan blijkt dat de gebrekkigheid van het reorganisatieplan, het algemeen belang, het belang van het personeel, van de schuldeisers, of van andere bij de toekomst van de onderneming betrokken partijen grond opleveren voor zodanige weigering.

Tegen het vonnis dat uitspraak doet over de homologatie kan geen verzet worden gedaan door de verzoeker of door derden.

Tenzij beroep wordt ingesteld, neemt de opdracht van de rechters-commissarissen en de bewindvoerders een einde zodra de rechtbank uitspraak heeft gedaan over de homologatie.

Art. 46

Arresten die uitspraak doen over de homologatie van het akkoord, kunnen voor het Hof van cassatie worden gebracht.

Het cassatieberoep moet worden ingesteld binnen vijftien dagen te rekenen van de bekendmaking van het arrest van het hof van beroep in de bladen.

Art. 47

Onverminderd het bepaalde in de artikelen 40 en 42, wordt het akkoord door de homologatie verbindend voor alle schuldeisers.

Het is slechts van toepassing op de verbintenissen aangegaan voor de indiening van het verzoek of, wanneer het gaat om lopende overeenkomsten waarvan de uitvoering wordt voortgezet, op het gedeelte van de schuldvordering dat betrekking heeft op verrichtingen die dateren van voor de indiening van het verzoek.

CHAPITRE VIII

De l'effet du concordat ou de son refus

Art. 45

Le concordat n'a d'effet que moyennant l'homologation du tribunal de commerce.

Au jour fixé par le jugement qui autorise la poursuite de la procédure après examen du plan de réorganisation, le tribunal statue sur l'homologation et, en tant que de besoin à cet effet, sur les contestations éventuelles.

Le tribunal vérifie si les dispositions prescrites par la présente loi ont bien été observées et examine la faisabilité du plan de réorganisation.

Il prend en compte le vote du personnel et celui des créanciers et leurs observations éventuelles, ainsi que celles que le juge délégué aurait reçues d'autres intéressés.

S'il ressort de son examen qu'il existe des motifs légitimes tirés soit de l'insuffisance du plan de réorganisation, soit de l'intérêt général, soit de l'intérêt du personnel, des créanciers, ou d'autres parties intéressées au sort de l'entreprise, le tribunal refuse l'homologation du concordat.

Le jugement qui statue sur l'homologation n'est pas susceptible d'opposition de la part du requérant ou des tiers.

Sauf appel, la mission des juges délégués et des administrateurs judiciaires prend fin dès que le tribunal statue sur l'homologation.

Art. 46

Les arrêts qui auront statué sur l'homologation du concordat pourront être déférés à la Cour de cassation.

Le pourvoi devra être formé dans les quinze jours à partir de la publication dans les journaux de l'arrêt de la cour d'appel.

Art. 47

Sous réserve des dispositions des articles 40 et 42, l'homologation du concordat le rendra obligatoire pour tous les créanciers.

Il ne s'applique qu'aux obligations résultant d'engagements contractés antérieurement à la requête ou, lorsqu'il s'agit de contrats en cours dont l'exécution est poursuivie, à la partie de la créance qui correspond à des prestations antérieures à la requête.

Art. 48

Het vonnis dat het akkoord homologeert, wijst een commissaris aan die toeziet op de uitvoering van het akkoord en verslag uitbrengt aan de rechtbank.

Ingeval een of meer bewindvoerders zijn benoemd, wordt deze bewindvoerder *c.q.* een van deze bewindvoerders als commissaris aangewezen.

Ten minste om de drie maanden, en telkens als de rechtbank het beveelt, onderzoekt de commissaris de staat van de zaken van de koopman of de handelsvennootschap die het akkoord heeft aangevraagd, waarbij hij, indien hij het nuttig acht, zich kan doen bijstaan door deskundigen.

Art. 49

Het akkoord kan niet worden ontbonden, zelfs niet wegens bedrog of bankbreuk of wegens niet-nakoming ervan.

Art. 50

De rechtbank kan, indien zij van oordeel is dat aan de voorwaarden vereist voor de totstandkoming van het akkoord niet is voldaan, te allen tijde bij vonnis het akkoord verwerpen en het verzoek afwijzen.

De verzoeker wordt vooraf opgeroepen bij aangetekende brief en verzocht zijn opmerkingen voor te dragen.

Tegen het vonnis uitgesproken met toepassing van dit artikel kan geen verzet worden gedaan.

HOOFDSTUK IX

Strafbare feiten

Art. 51

De verzoeker wordt gestraft met dezelfde straf als de schuldlige aan eenvoudige bankbreuk :

1° Wanneer hij, op enigerlei wijze, opzettelijk een gedeelte van zijn actief of zijn ontvangsten dan wel een gedeelte van zijn passief of zijn lasten verbergt, zijn actief of zijn ontvangsten overdrijft dan wel zijn passief of zijn lasten minimaliseert om het akkoord te verkrijgen of te vergemakkelijken;

2° Wanneer hij willens en wetens bij de raadplegingen één of meer personen doet of laat optreden wier schuldvorderingen verdicht of overdreven zijn;

3° Wanneer hij willens en wetens een of meer gegevens heeft weggelaten uit de lijst van zijn schuldeisers;

4° Indien hij willens en wetens aan de rechters-commissarissen, de bewindvoerders of de rechtbank onvolledige of onjuiste verklaringen heeft afgelegd, *c.q.* heeft doen afleggen over de staat van zijn zaken of over de vooruitzichten op reorganisatie;

Art. 48

Le jugement qui homologue le concordat désigne un commissaire chargé de vérifier l'exécution du concordat et de faire rapport au tribunal.

Au cas où un ou plusieurs administrateurs concordataires ont été nommés, cet administrateur ou l'un d'eux est désigné comme commissaire.

Tous les trois mois, et chaque fois que le tribunal l'ordonnera, le commissaire examinera l'état des affaires du commerçant ou de la société commerciale concordataire, en se faisant, s'il le croit utile, assister d'experts.

Art. 49

Le concordat n'est pas susceptible d'être résolu, même pour cause de dol, de banqueroute ou d'inexécution.

Art. 50

Le tribunal, s'il estime d'ores et déjà que les conditions requises pour l'obtention du concordat ne sont pas réunies, peut à tout moment par jugement refuser le concordat et rejeter la requête.

Le requérant est préalablement convoqué par lettre recommandée et invité à faire valoir ses observations.

Le jugement prononcé en application du présent article n'est pas susceptible d'opposition.

CHAPITRE IX

Des infractions

Art. 51

Le requérant sera condamné à la même peine que le banqueroutier simple :

1° Si, pour déterminer ou faciliter l'obtention du concordat, il a, de quelque manière que ce soit, volontairement dissimulé une partie de son actif, ou ses recettes, ou de son passif ou ses charges, ou exagéré cet actif ou ces recettes ou minimisé ce passif ou ces charges;

2° S'il a fait ou laissé sciemment intervenir aux délibérations un ou plusieurs créanciers supposés ou dont les créances ont été exagérées;

3° S'il a fait sciemment une ou plusieurs omissions dans la liste des créanciers;

4° S'il a fait ou laissé faire sciemment aux juges délégués, aux administrateurs concordataires ou au tribunal des déclarations inexactes ou incomplètes sur l'état de ses affaires ou sur les perspectives de réorganisation;

5° Indien hij geen akkoord heeft aangevraagd of schoon een van de voorwaarden bedoeld in artikel 2 vervuld was.

Art. 52

Met de geldboete gesteld in artikel 490 van het Strafwetboek wordt gestraft hij die, zonder schuld-eiser te zijn, op bedrieglijke wijze aan de raadpleging over het akkoord deelneemt of die, schuldeiser zijnde, zijn schuldvorderingen overdrijft en hij die, hetzij met de verzoeker, hetzij met enig ander persoon, bijzondere voordelen bedingt voor zijn wijze van stemmen bij de raadpleging over het akkoord of die een bijzondere overeenkomst aangaat, waaruit voor hem een voordeel voortvloeit ten laste van het actief van de verzoeker.

HOOFDSTUK X

Opheffingsbepalingen

Art. 53

Opgeheven worden :

1° de wetten van 29 juni 1887 en 10 augustus 1946 op het gerechtelijk akkoord, gecoördineerd bij het besluit van de Regent van 25 september 1946;

2° de artikelen 593 tot 614 van het Wetboek van Koophandel.

HOOFDSTUK XI

Fiscale bepalingen

Art. 54

Artikel 24, eerste lid, 2°, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992, wordt aangevuld als volgt:

« Als winst wordt niet beschouwd de afstand van schuldvorderingen of het uitstel van betalingen aan de belastingplichtige toegestaan ter uitvoering van een door de rechtbank gehomologeerd akkoord. »

Art. 55

Artikel 48 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 wordt aangevuld als volgt :

« In geval van door de rechtbank gehomologeerd akkoord kunnen alle onbetaald gebleven en niet door een bijzonder voorrecht, hypotheek of pand gewaarborgde schuldvorderingen op degene die het akkoord heeft verkregen, als waardevermindering worden geboekt voor het gedeelte van de schuldvordering waarvoor het reorganisatieplan afstand of uitstel van betaling zou bedingen, in voorkomend geval on-

5° S'il n'a pas demandé le concordat alors que l'une des conditions visées à l'article 2 était remplie.

Art. 52

Seront condamnés à l'amende comminée par l'article 490 du Code pénal ceux qui, frauduleusement, auraient, sans être créanciers, pris part aux délibérations du concordat, ou, étant créanciers, exagéré leurs créances, et ceux qui auraient stipulé, soit avec le requérant, soit avec toutes autres personnes, des avantages particuliers en raison de leur vote dans les délibérations du concordat ou qui auraient fait un traité particulier duquel résulterait en leur faveur un avantage à charge de l'actif du requérant.

CHAPITRE X

Dispositions abrogatoires

Art. 53

Sont abrogés :

1° les lois coordonnées sur le concordat judiciaire des 29 juin 1887 et 10 août 1946 coordonnées par arrêté du Régent du 25 septembre 1946;

2° les articles 593 à 614 du Code de commerce.

CHAPITRE XI

Dispositions en matière fiscale

Art. 54

L'article 24, alinéa 1er, 2°, du Code des impôts sur les revenus 1992, est complété par ce qui suit :

« Ne sont pas considérés comme bénéfiques, les abandons de créance ou les délais de paiement consentis au contribuable en exécution d'un concordat homologué par le tribunal. »

Art. 55

L'article 48 du Code des impôts sur les revenus 1992 est complété par ce qui suit :

« En cas de concordat homologué par le tribunal, toutes créances demeurées impayées non assorties d'un privilège spécial, d'une hypothèque ou d'un nantissement sur le débiteur concordataire peuvent être comptabilisées comme des réductions de valeur, pour la partie de la créance pour laquelle le plan de réorganisation stipulerait abandon ou délai de paiement, sans préjudice le cas échéant de l'obligation de comp-

verminderd de verplichting om als winst te boeken de betalingen die verricht zijn als gehele of gedeeltelijke aanzuivering van de schuld in het raam van de uitvoering van het akkoord. »

Art. 56

Artikel 427, derde lid, van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 wordt opgeheven.

Art. 57

Artikel 77, § 1, 7°, van de wet van 3 juli 1969 houdende de invoering van het Wetboek van de belasting over de toegevoegde waarde, wordt vervangen als volgt :

« 7° Wanneer de schuldvordering van de prijs geheel of gedeeltelijk verloren is gegaan of wanneer een akkoord door de rechtbank gehomologeerd is, kunnen alle onbetaald gebleven en niet door een zakelijke zekerheid of een bijzonder voorrecht gewaarborgde schuldvorderingen op degene die het akkoord heeft verkregen, als verloren worden beschouwd, voor het gedeelte van de schuldvordering waarvoor het reorganisatieplan afstand of uitstel van betaling zou bedingen, onverminderd de verplichting voor de belastingplichtige om aan het Rijk terug te storten de belasting die later wordt teruggevorderd in het raam van de uitvoering van het akkoord. »

Art. 58

Artikel 401 van het Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 en artikel 30*bis*, § 2, van de wet van 27 juni 1969 tot herziening van de besluitwet van 28 december 1944 betreffende de sociale zekerheid der arbeiders worden aangevuld als volgt :

« De schrapping van een ondernemer uitgesproken na de indiening van een verzoek tot verkrijging van een akkoord is, wat de schuldvorderingen betreft die ontstaan zijn voor de indiening van het verzoek, nietig ten aanzien van de boedel. »

HOOFDSTUK XII

Andere bepalingen

Art. 59

De Regering ziet erop toe dat binnen de Europese Gemeenschappen een overeenkomst wordt gesloten betreffende het akkoord of andere soortgelijke procedures.

tabiliser comme bénéfices les paiements effectués en apurement total ou partiel de la créance dans le cadre de l'exécution du concordat. »

Art. 56

L'article 427, troisième alinéa, du Code des impôts sur les revenus 1992, est abrogé.

Art. 57

L'article 77, § 1er, 7°, de la loi du 3 juillet 1969 créant le Code de la taxe sur la valeur ajoutée, est remplacé par ce qui suit :

« 7° En cas de perte totale ou partielle de la créance du prix ou en cas de concordat homologué par le tribunal, toutes créances demeurées impayées non garanties par une sûreté réelle ou un privilège spécial sur le débiteur concordataire peuvent être considérées comme perdues, pour la partie de la créance pour laquelle le plan de réorganisation stipulerait abandon ou délai de paiement, sans préjudice de l'obligation pour l'assujetti de reverser à l'Etat la taxe récupérée ultérieurement dans le cadre de l'exécution du concordat. »

Art. 58

L'article 401 du Code des impôts sur les revenus 1992 et l'article 30*bis*, § 2, de la loi du 27 juin 1969 révisant l'arrêté-loi du 28 décembre 1944 concernant la sécurité sociale des travailleurs sont complétés par la disposition suivante :

« La radiation d'un entrepreneur prononcée après le dépôt d'une requête en concordat est, en ce qui concerne les créances antérieures à la requête, inopposable à la masse. »

CHAPITRE XII

Dispositions diverses

Art. 59

Le Gouvernement veille à ce que soit conclue au sein des Communautés européennes une convention relative au concordat ou autres procédures analogues.

Art. 60

Deze wet treedt in werking de dag waarop zij in het *Belgisch Staatsblad* wordt bekendgemaakt.

Zij is niet van toepassing op de akkoordprocedures die op het tijdstip van haar inwerkingtreding reeds aan de gang zijn.

12 december 1992.

Art. 60

La présente loi entrera en vigueur le jour de sa publication au *Moniteur belge*.

Elle ne s'applique pas aux procédures concordataires en cours au moment de son entrée en vigueur.

12 décembre 1992.

J. GOL

J. SIMONET